spei filium, eundem tibi literarum, & virtutum ornamentis haud vulgariter excultũ reddidit. Adeò ut non tam nomine & corporis effigie, quàm eximijs animi dotibus patrẽ ita expresserit, ut in eo repubescere videreris. At hunc, proh dolor, dum sub invicto nostro Scipione (qui priùs eum alibi in equestrem ordinẽ meritissimè cooptaverat) in fatali illo bello Hybernico arma ferret, non sine gravi & amantissimi patris, & inclyti illius herois, cui charissimus fuit, & communi omnium, quotquot eum noverunt, mœrore, præmaturâ morte abreptum audio. Quamvis quod ad eum attinet, terram cœlo, homines angelis, ærũnas fœlicitate, deniq; ætatem brevissimam æternitate commutavit: quod autem ad nos, supersit adhuc alter, & diu superstit precor, eâdem stirpe prognatus, eodem ingenio & indole præditus, iisdem doctrinæ & morũ præceptis imbutus, qui illi succedat. Faxit bonorum omnium author & perfector, ut præclara virtutum semina quæ in tenero illius pectore pulchrè jã cernimus efflorescere

394.10
UNIVERSITY LIBRARY CAMBRIDGE

scere, ad fraternam indiès, adeó q; paternam excrescant maturitatem. Iam verò ut generosis hisce animis piè ac doctè informandis propensam in te voluntatem suam mater nostra lubens indicavit, eandem tibi deinceps quacunq; ratione præstitura; ita & ejus filij, quibus possunt indicijs animos suos honoris tui studiosissimos testificari summè cupiunt. Provectiores quidem, qui suā gravioribus studijs operam impenderunt, opera tibi graviora in perpetuam & tui, & sui nominis memoriam indiès exhibent. Ego verò inter pueros puerilibus jam diu exercitatus puerilia promo: sed tamen ita puerilia, ut adultos etiam perlegisse haud pœnituerit. Siquidē continet hic libellus Rhetorices artem, plenè, succinctè, & perspicuè explicatam. Quicquid vel veteres, vel recentiores hac de re uspiam scripserunt, id totum legitimâ methodo conformatum, ac insignibus poëtarum & oratorum exemplis illustratum hîc proponitur. Istud qualecunq; observantiæ meæ μνημόσυνον amplitudinis tuæ patrocinio (ho-

nora-

noratiſſime Mæcenas) conſecro: ut cujus piâ & ſincerâ munificentiâ viri veræ ſapientiæ præceptis paſſim ſunt informati, ejuſdem auſpicijs pueri etiam politioris diſciplinæ rudimentis erudiantur. Deus te, pro immenſa ſuâ bonitate, Eccleſiæ, Reipub. Academiæ, & ingenuis ejus alumnis, quàm diutiſſimè ſervet incolumem: & pro bonâ ſemente, quam hîc apud nos facis, meſſem in cœlis apud Chriſtum æternam largiatur. *Baſingſtochiæ.* 5. Idus Martij. 1600.

IN

IN CAROLI BVTLERI RHE-
toricam carmen Hendecasyllabum.

ROmanæ fidicen lyræ, fatemur
(Quod nostri proavi priùs fatentur)
Totum, quicquid habet satis decorum
Ars poëtica, olet tuam lucernam.
Illud jure tibi cupit negari,
Nec Charo mihi Carolo id negârim,
Qui te Rhetoricus poëta contra
Audet stare poeticusq; Rhetor,
Se brevem dare nec tenebricosam
Parvis Rhetoricæ suæ poësin.

ALIVD.

Vere novo dulci resonat nemus omne camœnâ,
Innatum est avibus vere pipire novo:
Ne quid in his natura sibi super arroget artem,
Arte doces versus, Carole, vere novo.

Ῥητορικὴ τεχνῶν τοῦτο δευτέρος ἀρτιεπειῶν,
Δεύτερος ὁ Βουτλὴρ ἔντριβε Ῥητορικῆ.
Δεύτερος, ἀλλὰ καὶ ὡς πάρος ἄλλων πρῶτα δέχεσθαι:
Δεύτερος, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸ τρίτον οὐδὲν ὄχειν.

R. C.

I. M. Lectori.

SI in authoris operisve laudem (studiose Lector) multorum hîc, pro more, suffragia requiras; instar multorum sit hoc unum: literati illius, &, ob exquisitam docendi methodum, de bonis literis optimè meriti, Magistri IOHANNIS BRINSLEY: cujus in suo *LVDO LITERARIO, or the Grammar Schoole*, Cap. 16 hæc sunt verba. *In steed of* Talæus *you may vse* Mr Butlers *Rhetorick of Magdalens in Oxford, being a notable abridgment of* Talæus; *making it most plaine, and far more easie to be learned of Scholars: & also supplying very many things wanting in* Talæus. *Both it and the Commentarie together are almost as small as* Talæus *alone; and not of much greater price, though the worth be double: yea the vse and benefit will be found to be farre aboue all that euer haue beene written of the same.* Et rursus cap. 14. *For the figures belonging to Poetrie, and for rules of the quantitie of syllables, short and very plaine, see* Butlers *Rhetoricke*, Chap. 14. de Metro.

PRÆ.

PRÆFATIO.

INTER Philosophos, quos eximia sapientia posteris commendata per universum terrarum orbem celebravit, quotum jure teneat locum Petrus Ramus, *eorum sit judicium, qui cùm eruditione, tum æquitate præstantes, optimè dijudicare & possunt, & volunt: meâ sanè sententiâ, si vel in præceptis veritatem, vel in methodo brevitatem, vel in exemplis perspicuitatem, vel in omnibus usum & utilitatem respicias; in celeberrimo illo, & honoratissimo choro nemini secundus assidebit: immò (ut liberè quod sentiam eloquar)*

—tantùm alios inter caput extulit omnes,
Quātùm lenta solēt inter viburna cupressi.

Hujus ego nomine, hoc tibi (ingenue lector) opusculum offero: quod siquid fructus ac emolumenti afferat, id omne illi acceptum referes. Quippe qui ipsius materiam, latas perlustrans probatissimorum authorum sylvas, studiosè exquisivit; exquisitam impigrâ succidit manu; succisam ad amussim dolavit, levigavit, conformavit. Quam sic præparatam,

ipse

ipſe ſtructuris occupatus grandioribus, Audomaro Talæo artifici certè non imperito, in perfectum opus compingendam commendavit: qui quidem commiſſo ſibi munere, non invitâ (quod aiunt) Minervâ, perfunctus eſt. Quando tamen, quod in re tam difficili facile eſt, nonnulla peccentur; quædam ſint immiſſa propè inutilia, quædam etiam omiſſa planè neceſſaria; operæ pretium me facturum ſenſi, ſi ſupplerem quæ deſunt, amputarem quæ ſuperſunt, & paucula etiam indigeſta ſuis reſtituerem locis: ut pulchrum hoc præſtantis noſtri architecti ædificium, omnibus ſuis numeris abſolutum & completum, commodè tuis uſibus inſerviret. Iſtud quidem, ſtudioſæ conſulens juventuti, manibus pedibuſq; obnixè conatus ſum: quod ſi voti compos effectum dederim, habeo quod expetivi præmium: ſin optatum hunc finem ſedula mea induſtria minùs videtur aſſequuta, veniam voluntas promeretur. Sed nigrum, precor, perumper abſtine calculum: aſpice, inſpice, perſpice primò: cenſuram deinde ſperabo æquiorem. Et quam tandem? inquis: utcunq;

tua

tua in hoc opere opella vituperio careat ; non tamen ejusmodi est, ut laudem aliquam mereatur. Nam difficilia quæ pulchra : *atqui* facile est inventis addere. *Esto : neq; enim gravabor ista mihi (ut cui non meum encomium, sed tuum cõmodum hanc suaserit provinciã)* Et dici potuisse, & non potuisse refelli. *Quamvis de nimiâ facilitate, ubi ipse in re simili periculum feceris, minùs forsan constanter asseverabis.*

In arte Poëtica. *Brevitati ubiq;, Poëtæ sequutus consilium* Quicquid præcipies esto brevis,---- *summoperè studui : neq; majori mihi fuit curæ Rhetoricam nostram Rameam re cæteris auctiorem ; quàm præceptionum & exemplorum compendio tibi quàm brevissimam exhibere ;* ---- ut citò dicta Percipiant animi dociles teneantq; fideles. *Obscuritatẽ verò individuam ferè brevitatis* Ibidem. *comitem (juxta illud* ---Brevis esse laboro Obscurus fio.---*) hic prorsus sejungere eam dedi operã, notarũ adminiculo aperta satis & expedita omnia ausim polliceri. Quamvis*

bre-

brevitati vel obscuræ prolixitatem posthabeat Rhetor, ubi inquit, Sæpè res parum est intellecta longitudine magis quàm obscuritate narrationis. Rhet. 1.

Quæ teneris tyronum memoryis non ita necessariò erant committenda, minusculis characteribus, distinctionis gratiâ, excudenda cura; ne vel minimum in hoc stadio currentibus offendiculum obstet, quod eos in via retardare queat.

Troporum explicationes tropis ipsis in contextu subnectendas non censui: partim ut pueris in discendo labor minueretur, partim ne, si eas unà memoriæ mandarent, aptè, verè, & expeditè de iis rebus oscitantes responderent, quas tamen minimè intelligerent. Rectiùs itaq; post singula capita seorsim collocantur: undè discentibus petere licebit, quoties de iis hæsitaverint.

Capiti de Metro, ne quid alibi quærere opus sit quod ad eum locum ritè spectat, compendiariam de Metaplasmo, & syllabarum quantitate, aliisq; ad Metrum pertinentibus doctri-

nam

nam inſerui: idq; eò libentiùs quòd Gramma-
ticorum ſuper hac re præcepta ſint ferè confu-
ſa, prolixa, imperfecta.
Cætera, in quibus dicendi diſcipulis non in-
utilem nauavi operam, non eſt quod præmo-
neam: ex collatione exemplaris quod ſuo Ta-
laus nomine edidit, tute facilius deprehen-
des.
Vive, vale. Si quid noviſti rectius iſtis,
Candidus imperti: ſi nõ, his utere mecum.

RHETORICÆ LIBER PRIMVS DE ELOCVTIONE.

UNIVERSITY LIBRARY

Caput Primum.

RHETORICA est ars benè dicendi: Cujus virtus prudenter adhibita mirabiles effectus habet. Ideoq; Plato Sophistis Græciæ & Rhetoribus iratus, hanc ipsam artem ὀψοποιικὴν, κομμωτικὴν, κολακικὴν, ψαλτικὴν quandam obsonandi, fucandi, adulandi, incantandi peritiam appellat. Et quidem nullum est vel condimenti, vel fuci, vel adulationis, vel incantationis genus, quo rudes & imperiti auditores facilius, quàm Rhetoricis ornamentis ad idoneam sententiam accommodatis, capiantur.

Partes Rhetoricæ duæ sunt, elocutio & pronunciatio. Elocutio est exornatio orationis: *Elocutio.* Eaq; per se plurimùm potest: vt in Curione; qui, tametsi cæteris eloquentiæ laudibus maximè nudus esset, tamen elocutionis splendore, & copiâ, & bonitate quâdam expeditâ, & profluente celeritate, orator proximus optimis numeratus est.

Elocutio est tropus aut figura. Tropus est elocutio, quâ vox à nativâ significatione in aliam *τρόπος modus seu mutatio.*

aliam immutatur.

Et certè tropum necessitas genuit, jucunditas autem posteà celebravit. Nam vt vestis frigoris depellendi causâ reperta est primò, post adhiberi cœpta est ad ornatum etiam corporis & dignitatem; sic verbi modificatio instituta est inopiæ causâ, frequentata delectationis.

Communes ejus 2 affectiones sunt quatuor. Nam si tropus durior sit & inæqualior, 3 CATACHRESIS dicitur: si elatior & audacior, 4 HYPERBOLE: si in vnâ voce multiplex, 5 METALEPSIS: si in pluribus continuatus, 6 ALLEGORIA.

Κατάχρησις *Abusio.*
Ὑπερβολὴ *Superlatio.*
Μετάληψις *Transsumptio.*
Ἀλληγορία *Inversio.*

Hyperbole est Auxesis, aut Miosis. Aũxesis est, cùm augendi aliquid, & amplificandi gratiâ verbum gravius proprii loco substituimus: vt cùm *liberalem magnificum, severum sævum, improbum sacrilegum* dicimus. Miosis seu Tapinosis est, cùm minuendi & extenuandi causâ leviori vtimur vocabulo quàm res postulat: vt cùm *adulatorem blandum & affabilem, prodigum* aut *audacem liberalem* aut *fortem* nuncupamus.

Αύξησις *Amplificatio*
Μείωσις vel Ταπείνωσις *Diminutio.*

Quæ defectum 7 auget Hyperbole, Miosis est: vt cùm *homunculum Pigmæum, stupidum stipitem, qui non respondet mutum* appellamus. Allegoriæ autem præcipua laus est: quæ una aures nostras mirificè capit. Vt enim troporum singulorum ornatus magnus est, ita continuatorum & conjunctorum multò maximus.

8 In Allegoriâ tenendùm est illud, vt quo ex genere rerum cœperis, eodem desinas: secùs inconsequentia fœdissima fuerit.

Ad

Ad Cap. 1.

¶ *Vox.* tàm complexa, quàm incomplexa. Singulæ & solæ dictiones crebriùs quidem tropos admittunt; nonnunquam verò & conjunctæ: ut in Metonymiâ *suburbanum tuum gymnasium, florentis ætatis*: in Ironiâ *nec dico, nec vtor*: in Metaphorâ *sementem feceris, gratias agere*: in Synecdoche *glacialem Oceanum, totum tribunal.* Hujusmodi voces complexæ in parœmiis frequentiores sunt: vt *laterem lavare*. 1. frustra laborare: quemadmodum facit, qui laterem lavat. *Contra stimulum calcas*. 1. repugnando tibi ipsi, non adversario noces: vt facit qui contra stimulum calcat. *Lupum auribus teneo*. 1. dubius sum vtrum incœptum peragam, an eo desistam: veluti qui lupum auribus tenet. *Lupi illum vidêre priores*. 1. obmutuit: sicut quem lupi priùs intuentur. *Delphicus gladius*. 1. res diversis vsibus idonea: qualis fuit gladius Delphicus: qui ad eum modum erat fabrefactus, vt eodem simul & sacras mactarent victimas, & nocentes afficerent supplicio. *Ex tripode dictum*. 1. verum: quale putabatur, quicquid ex tripode dictum fuit. &c. Quæ singula exempla singulos tropos habent: non autem in singulis, ut vides, vocibus, sed conjunctis. Quanquam Talæus alibi, dum quod verum est ἁπλῶς πρὸς ἁπλῶς enunciat, secus sentire videatur.

2 *Affectiones.* Generalis tropi affectio

est { vnius { inæ qualis, Catachresis. / audacioris, Hyperbole. } / plurium { in vno verbo, Metalepsis. / in verbis pluribus, Allegoria. }

3 *Catachr.* Catachresis est durior & injucundior verbi immutatio, cùm scilicet nomen aliquod pro alio ponitur,

in cujus locum non deductum esse, sed irruisse; non precariò, sed vi venisse videatur. 4 *Hyperb.* Hyperbole est mentiens superjectio, sive audacior tropi superlatio: quæ quamvis sit ultra fidem, non tamen esse debet ultra modum: monere satis est mentiri Hyperbolen, nec ita vt mendacio fallere velit. Hæc Quintilianus lib. 8. cap. 6.

5. *Metalep.* Metalepsis est tropi in vno verbo multiplicatio, quando nempe ex improprio significatur primò improprium, tum ex improprio illo forte aliud improprium, atque ita deinceps donec ad proprium veniatur, intercedente (vt ait Fabius) medio gradu transitum præbente: aut (ut Valerius interpretatur) cùm gradatim itur ad id quod significatur. 6 *Alleg.* Allegoria est tropi continuatio: vbi nimirum ejusdem generis tropi plures conjunguntur. 7 *Auget.* Nam defectum augere est extenuare. Vide numerum 14. in notis ad caput nonum. 8 *In Allego.* Sic inquit lib. 8. cap. 6. Quintilianus.

Caput secundum.

Μετωνυμία Transnominatio.

1 TRopi 1 genera sunt Metonymia & Ironia, Metaphora & Synecdoche.

Metonymia causæ.

1 METONYMIA est tropus 2 causæ ad effectum, subjecti ad adjunctum; vel 3 contra. Metonymia causæ est efficientis, aut materiæ.

Efficientis.

EFFICIENTIS, vt cùm inventor & author pro ipsis effectis rebus vsurpantur. Pro Marc. *Quos amisimus cives, eos 4 Martis vis peculit, non ira victoriæ.* Georg. 1.

Aut dulcis musti 5 Vulcano decoquit humorem.

Sic 6 Oceanus & Tethys, Nereus & Doris, Neptunus

tunnus & *Amphitrite*: *Pontus* etiam Metaleptice pro *mari*: 7 *Liber* & *Ceres* pro vino & pane in prosâ Catachresin habent. Lucani libro 4. Catachresis est vsitatior. Catachresis.

8 *Urebant montana nives, camposq; iacentes*
Non duraturæ conspecto sole pruinæ.

Metalepsis est pro Amer. *Accusant ij qui ix* 9 *Fortunas huius invaserunt.* & Æn. 4. *(lorem.* Metalepsis.
Quin morere vt merita es, 10 ferroq; auerte do.

Allegoria Eun. Ter. *Sine* 11 *Cerere & 12 Libero friget 13 Venus.* Allegoria.

Est præterea hic valdè usitatum, imò (quia verbum deest) necessarium, scriptores pro scriptis operibus appellare. Mart. lib. 14.

Pellibus exiguis arctatur 14 Livius ingens:
Quem mea non totum bibliotheca capit.

METONYMIA MATERIÆ est, cùm nomen materiæ pro effecto ponitur. *Materiæ.*

Verr. 6. *cùm essent triclinia strata, 15 argentumq; expositũ in ædibus.* Metalepsis est Met. 1. Metalepsis.

---& structis cantat 16 avenis.

Item Æneid. 8. *Labitur vncta vadis 17 abies---*

18 *Abies* tamen pro *tabellis* in prosa Catachresis est. Allegoria hic quædam est. Horat. Epist. 2. lib. 1. Catachresis. Allegoria.

Nõ domus & fũdus, non 19 aris acervus & auri
Ægroto domini deduxit corpore febres. 2. leg.

20 *Æs & ferrum duelli insignia sunt, non fani.*

Ad cap. 2.

¶ *Genera.* Vox *genus* sæpissime ponitur pro specie intermediâ (quæ scilicet alias etiam species subjectas habet, quarum respectu genus esse possit) non solùm apud Ciceronem & Latinos omnes, sed & apud Aristotelem ipsum, vt capite de qualitate, vbi secundum, tertium, & quartum genus appellat qualitatis. 2 *Causæ.* Causa est cujus vi res est: est autem quadruplex.

Efficiens à } quâ, Forma per } quam res est.
Materia ex } quâ, Finis propter } quam res est.

Verùm ex his quatuor, duæ tantùm priores hîc locum habent. 3 *Contrà,* 1. effecti ad causam, adjuncti ad subjectum. 4 *Martis.* prælii: Mars enim armorum bellorùmque inventor primus putatur veteribus, Diodor. Siculus li. 6. Sic Martin Amphitheatrum Cæs: Epigr. 24.

Ne te decipiat ratibus navalis Enyo,

i. navale prælium seu naumachia: nam Bellona Martis soror belli habetur & præliorum dea.

5 *Vulcano.* igne. Vulcanus ignis inventor hoc modo fuisse fertur à Diodoro: cum videret lapso fulmine sylvam ardere, materiam vberiorem adhibuit, igniquè vsum præcipuè in metallis fabricandis mortalibus ostendit: itaq; hîc pro igne ponitur, vt etiam infra: *Nec se Vulc.* &c. 6 *Oceanus.* Oceanus Cœli ac Vestæ filius, antiquissimus maris Deus, conjugem habuit sororem Tethyn: Nereus filius Oceani & Tethyos vxorem sibi adjunxit sororem Dorin: Neptuno Saturni & Opis filio, cui in orbis divisione regnum maris contigit, nupsit Amphitrite Nerei & Doridis filia: Pontus Nerei filius fuit, frater Amphitrites, vnde isti dii deæquè pro mari vsurpantur.

Oceanus Æneid. 1.

Imperium Oceano, famam qui terminet astris.

Tethys Lucan. Lib. 6.

Aut

Aut vaga cum Tethys Rutupinaq́ littora ſervent,
Vnda Caledonios fallit turbata Britannos.
Nereus Metam. 1.
Nunc mihi quâ totum Nereus circumſonat orbem,
Perdendum eſt mortale genus ——
Doris Eclogâ 10.
Doris amara ſuam non intermiſceat undam.
Neptunus Horat. Epiſt. 11. lib. 1.
Neptunum procul è terrâ ſpectare furentem.
Amphitrite Meta. lib. 1. ——*Nec brachia longo*
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.
Pontus autem non niſi per Metalepſin ponitur pro integro mari: primò enim transfertur ad illud mare ſignificandum, quod à palude Mæotide vſque in Tenedum inſulâ maris Ægei protenditur, vt Lucan. lib. 5.
Arctatus rapido ſervet quà gurgite Pontus. Et Georg. 1.
Pontus & oſtriferi fauces tentantur Abydi.
(vnde etiam regio adjacens nomen ſuum ſortita eſt: vt loco infrà citato. *Plurima ſed pelago* &c.) Deinde per Synecdochen membri pro vniverſo mari vſurpatur: vt in Ibin.
Nec ſe vulcanus nec ſe tibi præbeat aer;
Nec tibi det tellus, nec tibi Pontus iter.
7 *Liber. Vulcanum* pro *igne* vulgo audivimus: & *vario Marte pugnatum* eruditus eſt ſermo: & *Venerè* quàm *coitum* dixiſſe magis decet: at *Liberum* & *Cererem* pro vino & pane licentiùs quàm vt fori ſeveritas ferat, ait Quintilianus lib. 8. cap. 6. 8 *Vrebant.* Vrere hic Catachreſtice dicuntur nives & pruinæ pro exiccare & abſumere, quæ vſtionis ſunt effecta. Nives enim & pruinæ naturalem rerum ſuccum nimio ſuo frigore, vt ſol & ignis nimio calore exhauriunt: atq; ita res ipſas abſumunt, & corrumpunt. Sic apud Ovidium Triſt. 3. Eleg. 2.
Plurima ſed pelago, terraq́ pericula paſſum,
Vſtus ab aſſiduo frigore Pontus habet.
9 *Fortunas.* opes. Metalepſis; Duplex enim hic eſt tropus

Fortunæ pro Fortunâ Synecdoche est numeri, & Fortuna pro bonis & donis Fortunæ, Metonymia est causæ efficientis. 10 *ferroque* morte. Metalepsis: Nam ferrum pro gladio, aut ferreo aliquo telo Metonymia est materiæ, & gladius pro morte, cujus est instrumentalis causa, Metonymia efficientis est. 11 *Cerere.* Sine pane, & vino friget amor. Allegoria: continuatur enim Metonymia. Ceres prima dicitur vsum frumenti homines docuisse, molere, & panem conficere, cùm anteà glandibus vescerentur. Diodor. 6. Plin. 7. 12 *Libero.* Diodor. l. 4. ait Bacchum vini ex uva exprimendi rationem primum tradidisse: quod ipsum nos antiquioribus literis persuasi tribuimus Noacho. 13 *Venus.* Veneri maturæ virginum ætatis, aliarumque rerum quæ circa nuptiarum sacra & fœdera celebrantur, curam dedisse Iovem scribit lib 6. cap. 15. Diod. vnde poetæ illam cum amoris, tum pulchritudinis, gratiæ, & deliciarum deã faciunt. ideoque pro his etiam interdum ponitur. Catull. de Quintiâ & Lesbiâ.

Lesbia formosa est, quæ cùm pulcherrima tota est,
Omnibus una omnes surripuit veneres.

i. gratiam, venustatem, delicias. 14 *Livius.* Historia de rebus Romanis 140 libris à Livio conscripta. 15 *Argentum.* supellex, cujus materia fuit argentum. 16 *Avenis.* Fistulâ arundineâ. Metalepsis: Avenæ pro culmo avenaceo Synec. integri, culmus avenaceus pro culmo in genere Syn. speciei, culmus pro arundine Synec. est contraria generis pro specie, (fistula enim quâ hic cecinit Mercurius ex arundine fiebat, in quam Nympha Syrinx est mutata) postremò arundo pro ipsâ fistulâ Metonymia est materiæ pro effecto. 17 *Abies.* Metalepsis: abies pro tabellis abiegnis metonymia est materiæ, & tabellæ pro navi eadem est Metonymia. 18 *Abies.* Catachresis: Sic enim lib. 8. cap. 6. Quintilianus, *Prora non puppim pro navi, nec abietem pro tabellis recipiet.* 19 *Æris & auri.* nummi ænei, & aurei. Allegoria. 20 *Aes* & *ferrum.*

arma

arma ex ære,& ferro conflata: Alleg. conjunguntur enim hic duæ Metonymiæ,*es* & *ferrum*, vt suprà *æris* & *auri*.

Caput tertium.

METONYMIA EFFECTI est, cùm ex effectis efficiens significatur. Trist. lib. 1. Eleg. 1. *Metonymia effecti.*

1 *Carminibus metus omnis abest: ego perdit⁹ ense*
Hæsurum iugulo iam puto iamq; meo.

ib. *Quas meruit pœnas iam dedit illud 2 opus.*

Æneid. 6. *Scipiadas 3 cladem Libyæ---*

Ter. Eun. *Ego pol te proiſtis dictis & factis 4 ſce-* Hyperbole
lus vlciſcar.

Est & Metonymia ista in epithetis Pro Marc. *Victoria naturâ 5 insolens est, & superba.* Ibid. *victoria 6 ferocitatem extimescere.* Vbi Meta- Metalepsis.
lepsis est, vt etiam Æneid. 1.

Sed pater omnipotens ſpeluncis abdidit 7 atris. Allegoria.

Allegoria quædam hic est. Æneid. 6.

8 *Pallentesq; habitant morbi, tristisq; senectus.*

9 Sic orator *præcipitē iram, hilarē adolescentiā, segne otium* dixit. Imò verò hinc & poetarum, & oratorum plurima epitheta sunt.

Ad Cap. 3.

¶ *Carminibus.* poetis carmina componentibus. 2 *Opus.* Ovidius illius operis author. 3 *Cladem.* cladis effectores: qui cladem Libyæ intulerunt. 4 *Scelus.* sceleste scelerum

lerum machinator. Auxesis: hinc enim graviùs & asperiùs hominem perstringit, quàm si sceleratum nuncupâsset. Similis est Hyperbole in Metonymiâ adjuncti. Hanc etiam Metonymiam habet Vlisses in illâ pro spolijs Achillis oratione, Metam. 13.

Si mea cum vestris valuissent vota, Pelasgi,
Non foret ambiguus tanti certaminis hæres.

.i. armorum propter quæ certamen erit. 5 *Insolens* .i. insolentes & superbos faciens: tales enim victores reddit. 6. *Ferocitatem.* Metalepsis: victoriæ ferocitatem, pro ferocem victoriam, modus est quartus; & ferocem victoriam, quæ faciat victorem ferocem, secundus modus est. 7 *Atris.* profundis. Metalepsis: atris pro tenebrosis Metaphora est vsitata: tenebrosis pro profundis Metonymia est effecti: profunditas n. in speluncis tenebrarum est causa. 8. *Pallentes.* Pallentes dicuntur morbi, tristisq; senectus, quòd illi pallentes, hæc tristes facit: vbi Metonymiæ in *pallentes* & *tristis* continuatio facit Allegoriam. 9 *Sic Orat.* Vt ait lib. 8. cap. 6. Quintilianus.

Caput Quartum.

3 *Metonymia subiecti.*

METONYMIA SVBIECTI est, cùm nomen proprium rei subjectæ ad significandam rem adjunctam traducitur. Heroid. 16.

Non tu plus cernis, sed plus temerarius audes:
Nec tibi plus 1 cordis, sed minus 2 oris inest.

Catachres. Catachresis est Epod. Ode. 12.

Polypus, an gravis hirsutis cubet 3 hircus in alis

Sic ponitur continens pro re contenta. Æne. 1.

--Ille impiger hausit

Spu-

Spumãtem 4 pateram, & pleno se proluit 5 auro.
Serm. 2. Satyr. 3.
Danda est ellebori multò pars maxima avaris.
Nescio an 6 Anticyram ratio illis destinet omnẽ.
Est verò Metonymia hæc longè frequẽtissima cùm locus pro ipsis incolis vsurpatur. Met. l. 1.
Neve foret 7 terris securior arduus 8 æther.
in Pis. *Quòd in me 9 carcerem effudistis* Hyperbole est. Metalepsis reperitur Aeneid. 2. Hyperbole. Metalepsis.
Invadũt 10 vrbẽ sõno vinoq́ sepultã & Met. 13.
11 *Pergama tum vici, cùm vinci posse coegi.*
Allegoria pro Pópeio. *Testis est 12 Italia, quã ille ipse Victor L. Sylla huius virtute & consilio confessus est fuisse liberatam: testis est Sicilia, quã multis vndiq; cinctam periculis, non terrore belli sed celeritate consilij explicavit: testis est Gallia, per quam legionibus nostris in Hispaniam iter Gallorum internecione patefactum est: testis est Hispania, quæ sæpissimè plurimos hostes ab hoc superatos prostratosq; conspexit.* Allegoria.
13 Aliter etiã locus ad res locatas traducitur. 1. de Orat. *Age verò, ne semper 14 forũ, subsellia, rostra, curiamq; mediteris:* quę Allegoria est, vt rursùs ibidem, *longè 15 Academiæ illi ac Lycio tuum hoc suburbanum gymnasium anteponam.*
Ex hoc genere etiam est illud, cùm ex possessore possessa res intelligitur. Æneid. 2.
--Iam proximus ardet

16 *Vcale-*

16 *Vcalegon---* Ad Attic. Epist. 5. *Ego cùm triduo cum Pompeio, & 17 apud Pompeium fuissem.* Et *malo tecum 18 apud te ambulare.* Cic. de Senect. *Cuius villam ego contemplans (non enim longè abest 19 à me.)*

Sic dicimus hominem devorari, cujus patrimonium devoratur. Terent. Heaut. *Quid te futurum censes, 20 quem assiduè exedent?*

Sic *21 ab Annibale cæsa apud Cannas sexaginta millia Romanorum* dicimus.

Sic litigantium clientum advocati personas suas pro clientum personis vsurpant: pro Cæcinn, *22 Restituisse te dixti: nego me edicto Prætoris restitutum esse.* Sic etiam nomen rei significatæ tribuitur signo. Fast. 1.

23 Iuppiter angustâ vix totus stabat in ade:
Inq; Iovis dextrâ fictile fulmẽ erat. Vir. Ec. 3.

24 Orpheáq; in medio posuit silvasq; sequẽtes.

Ad Cap. 4.

¶ *Cordis* prudentiæ, quæ in corde sedem habet: vnde prudentes cordati dicuntur. Sic Mart. lib. 2. Ep. 8.

Quod si non illum, sed me peccasse putabis.
Tunc ego te credam cordis habere nihil.

20 *otis.* pudoris, qui se ore. i. vultu prodit. 3 *Hircus.* hircinus fœtor. Catachresis: quam eandem habet Catul. in Rufum.

Ledit te quædam mala fabula, quâ tibi fertur
Valle sub alarum trux habitare caper.

4 *Pateram.* 5 *Auro.* hic per spumantem pateram & plenum aurum intelligis omne illud vinum quo vasa ista impleta

pleta sunt: sed in *auro* est Metalepsis : nam aurum pro aureo cratere Metonymia est Materiæ. 6 *Anticyram omnem.* totius insulæ elleborum: ac si maximè insanirent avari, ideoq; hâc herbâ, quâ cerebrum adversus insaniam purgatur, maximè indigerent. 7 *Terris.* hominibus terræ incolis. 8 *AEther.* cœlites, qui tenent æthera. 9 *Carcerem.* qui in vinculis & carcere erant, vel digni carcere. Hyperbole: graviùs enim & turpiùs sonat odiosum nomen carceris, quàm si incarceratos aut maleficos dixisset. 10 *Vrbem.* Troianos somno vinoq; sepultos. Metalep. vrbem pro Troiâ Synecdoche est generis, & Troia pro Troianis Metonymia est subiecti. 11 *Pergama.* Troianos. Metalep. Pergama. i. arces Troiæ pro ipsâ Troiâ Synecdoche est membri, & Troia pro Troianis Metonymia est subiecti: quæ Metalepsis sequitur lib. 14.

—*Danaas paverunt Pergama flammas.*

12. *Italia.* hic Cicero *Italiam, Siciliam, Galliam, Hispaniam* posuit pro Italis, Siculis, Gallis, Hispanis. 13 *Aliter.* nempe cùm nomine loci significatur non ipsum locatum, sed locati adjuncta aut effecta. 14 *Forum.* Actiones Rhetoricas in foro, in subselliis, in rostris, in curiâ. Allegoria. 15 *Academiæ.* per *Academiam, Lycium, Tusculanum* suburbanum illud Gymnasium, intelligimus doctrinam celebratam in Academiâ à Platone, in Lycio ab Aristotele, in Tusculano à Cicerone. Allegoria. 16 *Vcale.* Vcalegonis domus. 17 *Apud Pomp.* in ædibus Pompeii. 18 *Apud te.* domi tuæ. 19 *A me.* à villâ meâ. 20 *Quem.* cujus opes exhaurient. 21 *Annibale.* Quia ab exercitu cujus dux erat Annibal cæsa sunt. 22 *Restituisse.* Sic Cicero Pisonem advocatum partis adversæ alloquitur, tanquam Ebutio id diceret Cæcinna. 23 *Iuppiter.* Iovis statua. 24 *Orphea.* cælatas Orpheos & sylvarum imagines.

Caput

Caput quintum.

4 *Metonymia adiuncti.*

METONYMIA ADIVNCTI est, cùm ex adjunctis res subiectæ significantur, Eclog.8.

Nectè tribus nodis 1 *ternos Amaryllidi colores.*

Sic nomina virtutum ipsarum pro bonis viris, & vitiorum pro malis, & multarum aliarum rerum, pro personis quibus adjunctæ sunt, vsurpantur. Allegoria. Catil.2. *Ex hac enim parte* 2 *pudor pugnat, illinc petulantia: hinc pudicitia, illinc stuprum: hinc fides, illinc fraudatio: hinc pietas, illinc scelus: hinc constantia, illinc furor: hinc honestas, illinc turpitudo: denique æquitas, temperantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes certant cum iniquitate, cum luxuria, cum ignauiâ, cum temeritate, cum vitijs omnibus*: quæ perillustris est Allegoria.

Hyperbole. Ex hoc genere sunt illa Ciceronis Hyperbolica, *O* 3 *pestis! O labes! O audaciam incredibilem!* & similia. Hyperbole autem hic elatior existit, cùm virtutibus, vitiis, aliisq; qualitatibus præcellentes, ipsarum qualitatum nominibus celebramus, aut etiam supra ipsas audaciùs efferimus: vt cùm *Aristidem non iustum, sed iustitiam: adeoq;* 4 *ipsâ iustitiâ iustiorem* prædicamus. Metalepsis Metalepsin verò gradibus suis auctiorem habet Silius lib.4.

Aduolat auratò præfulgens 5 *murice ductor.*

Et

Et Æneid. 1. Virgilius.

----stratoq; ſuper diſcumbitur 6 oſtro.

Sic adjunctũ temporis pro ſubiectis, Æneid. 1.

Aſpera tum poſitis mitеſcent 7 ſecula bellis.

De ſenect. *Temeritas eſt videlicet 8 florentis ætatis, prudentia 9 ſenectutis.* Catachreſis hîc eſt Æneid. 4. *--oculiſve aut pectore 10 noctem Accipit---* Catachreſis.

Sic ſignum pro re ſignificatâ ponitur. pro Mil. *Cui omnem Italia 11 pubem.* Georg. 2. *Illum non populi faſces, non 13 purpura regum Flexit---* Triſt. lib. 1. Eleg. 2. Metalepſis.

Neve precor magni 14 ſubſcribite Cæſaris iræ.

Locus ille in Piſonem inſignem quęſtionem ex intelligentiâ Metonymiæ huius exprimit. *Verùntamen quoniam te non 15 Ariſtarchum, ſed 16 Phalarin Grammaticum habemus, qui non notam apponas ad malum verſum, ſed Poëtam armis perſequare; ſcire cupio quid tandem iſto in verſu reprehendas,* Cedant 17 arma togæ-- *Tua dicis (inquit) togæ ſummum Imperatorem eſſe ceſſurum. Quid nunc te, aſine, literas doceam? Non opus eſt verbis, ſed fuſtibus: non dixi hanc togam quâ ſum amictus: nec arma, ſcutum & gladium huius Imperatoris: ſed quòd pacis eſt inſigne, & otij toga, contra autem arma, tumultus atq; belli: more Poëtarum locutus hoc intelligi volui, bellum ac tumultum, pacі atq; otio cõceſſurum.*

ceſſurum. Pro Marc. vterq; tropus propriis verbis adjungitur. *Semperq; mea conſilia pacis & togæ ſocia, non belli atq; armorum fuerunt.* Eſt etiam hęc Metonymia in epithetis. Æneid. 1.---18 *Mortalia temnitis arma.* Et Theb. 8. 19 *Armato turbavit funere manes.*

Ad Cap 5.

¶ *Ternos colores.* terna licia, triplici diverſa colore; vt paulò antè à Poëtâ dicitur. 2 *Pudor*, pudor hic pro verecundis, petulantia pro petulantibus, pudicitia pro pudicis, ſtuprum pro mœchis, &c. virtutes deniq; omnes pro probis, & vitia pro improbis ponuntur. Allegoria. 3 *O peſtis!* O peſtiferos cives! O nequitiæ labe aſperſos! O incredibiliter audaces! Hyperbole. 4 *ipſâ iuſtitiâ.* Sic ipſâ nequitiâ nequior: cæcitate cæcior: deformitate deformior: ipſâ ſiti ſiticuloſior: & ſimilia, vide 14 in notis ad cap. nonum. 5 *Murice.* veſte purpureâ oſtro tinctâ. Metalep. murex pro oſtro muricis ſucco Synecdoche eſt integri, oſtrum pro purpureo oſtri colore Metonymia ſubjecti, & purpureus color, pro purpurei coloris amictu Metonymia eſt adjuncti pro ſubjecto. 6 *Oſtro.* oſtrum per ſimilem Metalepſin ſignificat hic purpureum torum. 7 *Seculo.* qui ſeculis illis vixerunt. 8 *Florentis ætatis.* juvenum. 9 *Senectutis.* ſenum. Sic Met. 1. *Contigerat noſtras infamia temporis aures.* & pro Marc. *Nulla unquam ætas de laudibus tuis conticeſcet.* 10 *Noctem.* pro ſomno qui noctu capitur: Catachreſis. 11 *Pubem.* juventutem, cujus ætatis pubes primò creſcēs eſt indicium. 12 *Faſces.* 13 *Purpura.* faſces & purpura inſignia ſunt authoritatis & imperii: quæ duo hic per faſces

ces & purpuram significantur: sed in purpurâ est Metalepsis, qualis suprâ in murice: purpura enim primò significat piscem qui murex dicitur. sed hic Metalepsis est vno gradu auctior: nam postremò purpurei coloris amictus pro regiâ authoritate per hanc Metonymiam adjuncti ponitur. 14 *Subscribite.* assentimini: subscriptio enim assensionis & approbationis est signum. 15 *Aristarchum.* Aristarchus Grammaticus fuit Alexandrinus, qui Homero longè inferior, ejus tamen poemata petulanter vellicare, quæq, illius inscitiæ minùs probarentur, ijs, vt malis, notas apponere non verebatur: de quo Ovidius de Pont. lib. 3. Eleg. 11.

Corrigere at res est tanto magis ardua, quanto
Magnus Aristarcho maior Homerus erat.

16 *Phalarin.* Phalaris crudelissimus erat Agrigentinorum tyrannus, qui inter cætera suppliciorum instrumenta taurum habuit æneum, in quem igne subjecto ardentem dãnati immissi, mugitum bovis instar edebant: cujus rei specimen artifex ipse Perillus, muneris loco, primus præbuit: tandem etiam ipse tyrannus, cum diutius illius immanitas sustineri non posset, quo alios exusserat tauro inclusus, vivus crematus est. 17 *Arma.* Hunc tropum in sequentibus orator ipse explicat. 18 *Mortalia.* hominum mortalium. 19 *Armato* militum armatorum, qui cum armis & equis dissiliente humo absorpti sunt. Sic apud eundem Statium ibidem.

At non semianimi clamore Menœcea lapsus
fallit Atys—. & ibidem.
Fassa pios gemitus lachrymásq, in vulnera fudit.

Item Heroid. 2.

Castáque fallaci Zona recincta manu. Ibid.
Colla quoq, insidijs que se nectenda lacertis.

& Carm. l. 1. Od. 3.

Iracunda Iovem ponere fulmina.

t. viri semianimis, virginis piæ, mei castæ, tui fallacis, ac infidi, ipsius Iovis iracundi. Hæc Metonymia poetis frequens est, nec inelegans: quoties nimirum epitheton, sive adjunctum in concreto (vt loquuntur Logici) subjecto, quod significat, proprium, rei alicui ad subjectum pertinenti accommodatur. vt hîc *mortalis*, quod est epitheton hominis, tribuitur armis hominum: *armatus* epitheton militum, militum funeri: *semianimis* epith. Atys, quem Ætolus propè interfecerat, ipsius clamori: *Pius* epith. Ismenes, ejus gemitui: *castus* epith. Phyllidos, illius zonæ: *fallax* & *infidus* epith. Demophoontis, illius manui, & lacertis: & *iracundus* epith. Iovis, Iovis fulminibus.

Caput Sextum.

11 *Εἰρωνεία Simulatio, irrisio.*

IRONIA est tropus ab 1 oppositio ad oppositum.

Valet hic tropus cùm ad cætera omnia, tum inprimis ad jocandum: in eoq; genere Socratem Cicero author est 2. Orat. lepore & humanitate cæteris præstitisse: vnde & ipse εἴρων appellatus est, quod se imperitum fingeret, admirator aliorum tanquam sapientum.

2 Percipitur autem Ironia vel pronunciatione vel personâ, vel rei naturâ: nam siqua earũ dissentit à verbis, apparet mentem etiam iisdem dissentire. Oppositâ sunt 3 disparata & 4 contraria.

1 *Ironia à disparato.*

IRONIA A DISPARATO est, quando de personâ aliâ quidpiam dicitur, de aliâ intelligitur: sive affirmatum de vtraq;, vt Eclog. 3. *Tum credo cùm 5 me arbustum videre Myconius,*

Atq;

Atq; malâ vites incidere falce novellas.
Sive negatum de alterâ, vt Metam. lib. 13.
---6 nec in his quisquam damnamus & exul.
Senec. Herc. fur. Act. 2.
7 *At non per omnes exul erravit plagas.*
8 IRONIA A CONTRARIO est, quando ex contrario contrarium significatur. Ter. Andr. Act. 5. *O salve 9 bone vir: curasti probè.* 2. de Orat. *Crassus pro Aculeone cùm diceret, aderat contra Aculeonem Lamia deformis: qui cùm interpellaret odiosè, audiamus (inquit Crassus) pulchellum puerum: cùm esset arrisum, non potui mihi (inquit Lamia) formam ipse fingere, ingenium potui. Tum hîc, audiamus (inquit) disertũ: multo etiam arrisum est vehementiùs.* Æneid 1. Catachresis est.
Si genus humanũ, & mortalia temnitis arma,
At 10 *sperate Deos memores fandi atq; nefandi.*
Item Georg. 4.
Alter erit maculis auro 11 *squalentibus ardẽs.*
12 Metalepsis frequẽtissimè occurrit. Sed Ironia continuata facit Allegoriam gratiorem. In Clod. *Integritas tua te purgavit, (mihi credite) pudor eripuit, vita ante acta servavit.* Æneid. 4.
13 *Egregiã verò laudẽ, & spolia amplà refertis*
Tuq; puerq; tuus, magnũ & memorabile nomen;
Vnà dolo divũm si fœmina victa duorum est.
Hic & 14 personę, & 15 rei, & 16 pronũciatio-

2 Ironia à cõtrario.

Catachresis.

Metalepsis.

Allegoria.

nis, si oratio benè proferatur, cum Verbis dissensio manifesta est.

3 Παράλειψις. *Præteritio.*

Est & Ironia quæ *PARALIPSIS* quibusdã dicitur: vt in his formulis, *prætereo, mitto.* Pro Pomp. *Sinite hoc loco, Quirites, (sicuti poetæ solent qui res Romanas scribunt) 17 prætirire me nostram calamitatem, quæ tanta fuit, vt eam adæquare L. Luculli, non è prælio nuncius, sed ex sermone rumor afferret.* Æneid. 10.

Allegoria. *Quid repetam exustas Erycino in littore classes? Quid tempestatum regem, ventosq; furentes Æoliâ excitos, aut altam nubibus trim?*

Pro Cluēt. 18 *Mitto illã primã libidinis iniuriã: mitto nefarias generis nuptias: mitto cupiditate matris expulsam matrimonio filiam.*

4 Ἀπόφασις *Negatio.*

Ironia deniq; est, quę *APOPHASIS* dicitur, Paralipsi 19 non dissimilis. Verr. 1. 20 *Nec ea dico, quæ si dicã, tamen infirmare non possis. &c. Sunt hæc & alia in te falsi accusatoris signa permulta, quibus ego non vtor.*

Ad cap. 6.

¶ *Oppositè.* Sic in finè cap. 16. schol. Rhet. ipse Ramus: nos autem à contrario ad contrarium; quomodo Talæus definiens, Ironiam à disparato excludit. 2 *Percipitur.* Sic Fabius lib. 8. cap. 6. 3. *Disparata.* Disparatà sunt res quælibet naturâ diversæ: ideoq; vnum multis pariter opponitur. 4 *Contraria.* Contraria sunt res sibi invicem naturâ repugnantes ideóque vnum vni tantùm opponitur. 5 *Me.* Se nominat Menalcas, sed Dametam intelligit.

git. 6. *Nec in his.* Vliſſes Aiacem taxans, negat quenquam ſui generis damnatum & exulem fuiſſe: ſed illud tacitè Aiaci exprobrat, cujus Pater Telamon, & patruus Peleus, quòd Phocam tertium fratrem trucidâſſent, exulabant. 7 *At non.* Sic Lycus ad Amphitryonem de Apolline, contrarium innuens de Hercule. 8 *Ironia à contrario.* Ironia à contrario poteſt eſſe quadruplex: nam

Contraria ſunt { Relata. Adverſa. Contradicentia. Privantia.

Ironia à relatis: vt ſi pater moleſto & contumaci filio dicat, *Scilicet tu mihi pater eris, ego tibi filius: ideoq; (vti par eſt) parebo.* Ab adverſis: *Pulchellum puerum.* A contradicentibus: *Non agam tecum iure ſummo:* huc referri poſſunt Paralipſis & Apophaſis. A privantibus: vt ſi quis de divite dicat, *Homo eſt, mihi crede, inops & egenus.* 9 *Bonevir.* Sic Simo Davum Ironicè affatur, ſceleſtum eum eſſe, peſſiméq; ſe geſſiſſe ſignificans. 10 *Sperate.* timete: vt Æneid. 4.

Hunc ego ſi potui tantum ſperare dolorem.

11 *Squalentibus.* ſplendentibus. Eſt in his vocibus Catachreſis: nam *ſperare dolorem,* & *ſqualere auro* adeò ſunt abſona, vt vix alibi reperias. 12 *Metalepſis.* Nam *integritas, purgavit,* & *prætereo* ſunt Metaphoræ. *vtor* Synecdoche generis, pro commemoro, vel vrgeo. 13 *Egregiam.* laudem nullam; turpe potiùs dedecus & infamiam. 14 *Perſonæ.* Nam verba ſunt Iunonis ad Venerem & Cupidinem, quos capitali habuit odio: ideoq; eos vituperio potiùs quã laude afficeret. 15 *Rei.* Nam imbellem fœminam à potentibus dijs ſuperari, leviculum eſt, nec laudem minimã mereatur. 16 *Pronunciationis.* Alia enim orationi ſimplici, alia ironicæ pronunciatio convenit: quæ tamen interdum non ſervatur, vel perſonã, vel rei naturã ipſam

Ironiam satis ostendente. 17 *Præterire.* Præterire se simulat orator suorum calamitatem, quam tamen significantiùs exprimere non posset. 18 *Mitto.* hîc vt suprà quædam simulatè dicuntur prætermitti, quæ tamen diserte memorantur: vbi continuatio trium Ironiarum Allegoriam facit. 19 *Non dissimilis.* Nam non nisi modo loquendi differt, re & sensu prorsus eadem. 20 *Nec ea.* Hic *nec ea dico, non vtor* Apophasin similem habent.

Caput septimum.

111 Μετωνυμία. *Translatio.*

METAPHORA est tropus à 1 simili ad simile.

Ideoque est ad vnum verbum contracta similitudo. Tropus autem nullus est florentior quàm Metaphora, nec qui plus luminis afferat orationi: præsertim si ratione sumpta est, & ad sensus ipsos admovetur, maximè oculorũ qui est sensus acerrimus. Nam & 2 *odor vrbanitatis*, & *mollitudo humanitatis*, & *murmur maris*, & *dulcedo orationis* sunt ducta à cæteris sensibus: illa verò oculorum multò clariora. Ad Attic. lib. 4. Epist. 16. *Amisimus mi Pomponi omnem non modo* 3 *succum & sanguinem, sed etiam* 4 *colorem & speciem pristinæ civitatis.* Catil. 3. *Tum vero clarissimis viris interfectis,* 5 *lumina civitatis extincta sunt.* Atque hinc est quod 6 *odoror* seu *olfacio, taneo, gusto,* & *audio* interdum ponantur pro *intelligo*: *video* verò, *cerno,* & *perspicio* sæpissimè.

Nihil est autem in rerũ naturâ, vnde simile duci non potest; indidemq; ideò & Metaphora. Pro Sext. *Cuius ego patrem* 7 *deum atq; parentẽ statuo fortunæ nominisq; mei.* Tusc. 1. *Honos alit artes, omnẽsq;* 8 *incenduntur ad studia gloriâ.*

Metam.

Metam. 1. ---*Dij cœptis*
9 *Aſpirate meis*.--- Æneid. 4.
--- *Magnoq; irarum* 10 *fluctuat æſtu*.
2. Orat. *Vt* 11 *ſementem feceris, ita metes*.
Catachreſis eſt Eclogâ 7. Catachreſis
12 *Vir gregis ipſe caper deerrauerat*.-- &
Quint. lib. 8. cap. 6. *Capitis* 13 *nives*.
Vnum hic eſt 14 oratoris præceptum. Si vereare ne paulò durior tranſlatio eſſe videatur, mollienda ſæpe eſt prepoſito verbo *vt ita dicam, ſi ita loqui liceat*, aut ſimili formulâ: vt ſi, olim Marco Catone Mortuo, *pupillum* ſenatum quis relictum diceret, paulò duriùs; ſin, *vt ita dicam pupillum*, aliquantò mitiùs.
Metalepſis eſt 3. de Orat. 15 *Syrtim patrimonij* Metalepſis.
& Charybdim bonorum. & apud Quintil. lib. 10.
cap. 1. *Iſocrates omnes dicendi* 16 *Veneres ſectatus eſt*. Hyperbole verò & Allegoria in Metaphoris præcipuam laudem obtinent: atque ex Hyperbolicâ Metaphorâ oritur mira ſublimitas orationis, 17 cum rebus ſenſu carentibus actum quendam & animos damus. Æneid. 1. Hyperbole.

---*geminiq;* 18 *minantur*
In cœlum ſcopuli.--- & Æneid. 8.
---*Pontem* 19 *indignatus Araxes*.

Item pro Marc. *Parietes medius fidius, C. Cæſar, vt mihi videntur, huius curiæ tibi gratias agere geſtiunt*. Sic contrà in Bruto. 20 *Latrant quidã oratores, nõ loquũtur*. Et in piſo. *Itaq; admiſſarius iſte, ſimul atq; audivit à Philoſopho voluptatẽ*

Allegoria. *tantoperè laudari, ad illius hanc orationẽ* 21 *adhinnijt.* Allegoriæ hìc ſunt multò illuſtriſſimæ. Catil. 3. *Memoriâ veſtrâ, Quirites, noſtræ res alentur, ſermonibus creſcent, literarũ monimentis inveteraſcent & corroborabũtur.* Verr. 4. *Ipſe inflammatus ſcelere venit in forum, ardebant oculi, totoq; ex ore crudelitas emicabat.* in Piſ. 22 *Neq; tam fui timidus, vt qui in maximis turbinibus ac fluctibus Reip. nãvem gubernâſſem, ſalvamq; in portu collocâſſem,* Hyperbole 23 *frontis tuæ nubeculã, aut collegæ tui contaminatũ ſpiritũ pertimeſcerẽ. Alios ego vidi ventos: alias proſpexi animo procellas: alijs impẽdẽtib⁹ periculis nõ ceſſi.*

Adcap. 7.

¶ *A ſimili.* Metaphora omnis, cùm nihil aliud ſit quàm brevis & occulta ſimilitudo, per adverbium ſimilitudinis *quaſi, tanquam, veluti,* &c reſolvitur & explicatur. 2 *Odor.* hìc quaſi odor, quaſi mollitudo, quaſi murmur, & quaſi dulcedo intelligitur. 3 *Succum.* 4 *Colorem.* juſtitiam & ordinem: eſt enim juſtitia & legum obſervatio quaſi ſuccus & ſanguis civitatis: civiles autem & externi mores quaſi color & ſpecies ejuſdem. 5 *Lumina.* quia veluti lumina ſplendent & celebrantur: itidem lib. 12. Epiſt. 5. ad Caſſium. *Nunc autem opto vt ab iſtis orientis partibus virtutis tuæ lumen eluceat.* 6 *Odoror.* Hìc quæ ſenſuum & præcipuè quæ viſus ſunt propria ad animi actum denotandum transferuntur: *odoror* Cic. ad Attic. lib. 4. Epiſt. 77. *Tu velim ex Fabio (ſi quem habes aditum) odorere, & iſtum convivam tuum deguſtes. Olfacio* Terent. Adelph. act. 3. *An non ſex totis menſibus prius olfeciſſem, quàm ille quicquam*

experit? *Teneo* Terent. Heaut. act. 4. *Tenes quid dicam?* *Guſto* Cic. in Piſ. *Non guſtarat illam tuam Philoſophiam.* *Audio* Eunuch. act. 2. P. *Capias tu illius veſtem.* Chę. *Veſtem? quid tum poſtea?* P. *Pro illo te deducam.* Chę. *Audio.* i. intelligo quorſum Eunuchi veſtem induerem. ipſa vox propria ſubſequitur. P. *Te eſſe illum dicam.* Chæ. *intelligo.* *Video* Cic. ad Torquatum li. 6. *Summa tamen eadem eſt & idē exitus, quē ego tam video animo, quā quæ oculis cernimus.* *Cerno* Cic. 1. de finib. *Quicquid porro animo cernimus, id omne oritur à ſenſibus.* *Perſpicio* 2. *de Fin.* *Non ſatis perſpicio iſta varietas quæ ſit.* 7 *Deum.* Hic tanquam Deum, atq; parentem intelligis. 8 *Incenduntur.* ita ardenti excitantur ſtudio, vt quodammodo incendi videantur: Metaphora eſt ab igne. 9 *Aſpirate.* ſecundate, vt cùm auræ ſecundæ navium aſpirant carbaſis: Metaphora ab aëre. 10 *Fluctuat.* quaſi fluctuans huc & illuc incerta rapitur: Metaphora ab aquâ: vt Æneid. 8. ——*Magno curarum fluctuat æſtu.*

11 *Vt ſementem.* reportabis præmium factis dignum: vid. Chil. 1. cent. 8: à terrâ ducitur hæc duplex Metaphora, quæ Allegoriam facit. 12 *Vir gregis.* mitiori metaphorâ caprarum maritus, i. admiſſarius: qui vno plerunquè nomine hircus dicitur. 13 *Nives.* nivei ſeu cani capilli: Catachreſis, quia tranſlatio durior videtur. Eandem habet Horat. Car. 4. Od. 13. 14 *Orator.* 3 de Orat. *Syrtim.* Metalepſis: nam Syrtim pro ſcopulo & Charybdin pro voragine Synecdoche eſt ſpeciei, & ſcopulum patrimonii, aut bonorum voraginem pro luxurioſo, qui patrimonium & bona ſua prodigit, & quaſi vorat, Metaphora eſt: eſt tamen in *Syrtim* & *Charybdin* Catachreſis quædam: ſcopulum & voraginem (inquit ibidem orator) libentiùs dixerim. 16 *Veneres.* elegantias. Metalepſis: Venus pro venuſtate Meton. eſt efficientis, (vide numerum 13. in notis ad caput ſecundum) & venuſtas pro gratiâ & ſuauitate in dicendo Metaphora eſt. 17 *Cum rebus.* Sic Ariſtot. 11. cap. 3. Rhet.

deinde

deinde Quintil. cap. 6. lib. 8. admonuerunt. 18 *Minantur in cœlum*, nempè in tantam altitudinem editi, vt cœlum pertingere videantur. 19 *Indignatus*. Araxes Armeniæ fluvius superstructum ab Alexandro magno pontem sua inundatione, dicitur evertisse. 20 *Latrant*, quasi latrant, quia præter rationem loquuntur. 21 *Adhinniyt*, quasi adhinniit, quia vt lasciviens equus hinnitu, sic ille petulanti risu belluinum voluptatis appetitum prodidit: vtraque Metaphora Miosin habet: prior enim ducitur à naturali canum voce, vt posterior ab equorum: quomodò rudere, quod est asinorum; grunnire, quod porcorum; gannire, quod vulpium; vlulare, quod luporum est; &c. per Miosin hominem dicimus, cujus orationem extenuare, & ob futilitatem elevare volumus: vt enim cùm rebus inanimatis sensum, rationem & orationem attribuimus, Hyperbolica est Auxesis; sic cùm homini rationis participi brutorum animantium voces affingimus, Hyperbolica Tapinosis est. Sed in posteriori exemplo *admissarius* & *adhinnit* Allegoriam etiam faciunt. 22 *Neq, tam.* insignis hæc est allegoria ter tribus vocibus continuata: similis est apud Horat. Car. 1. Od. 14.

O navis referent in mare te novi
Fluctus? O quid agis? fortiter occupa
Portum. &c. 23 *Frontis tuæ.* frontis nubeculam & contaminatum spiritum Hyperbolicam elationem habent.

IIII. Συνεκδοχὴ Comprehensio, intellectio.

Caput Octavum.

SYNECDOCHE est tropus partis ad totum, aut contrà. Pars autem est membrum vel species.

1 Synecdoche membri.

SYNECDOCHE MEMBRI est, quan-

quando ex membro integrum significatur. And. act. 2. *Ridiculum* 1 *caput.* Æneid. 2.

--- 2 animáq; litandum
Argolicâ.--- Ibidem.

Involvens vmbrâ magnâ terramq; 3 polumq;.

Prosa *mucronem* pro *gladio*, & *tectum* pro *domo* recipiet: 4 non autem *puppim* pro *navi*, nec *abietem* pro *tabellis*. Catachresis habetur Serm. 1. Sat. 1. Catachresis.

Vt cùm carceribus missos rapit 5 vngula currus.

Metalepsis verò Eclog 1. Metalepsis.

Post aliquot, mea re, 6 na videns mirabor, 6 ariſtas.

& Metam. 1.

Pulchra verecundo ſuffundens 7 ora rubore.

Hyperbole Æneid. 2. Hyperbole.

Sic, ô ſic poſitum affati, diſcedite, 8 corpus.

Allegoria Cat. 1. *nullo me modo poſſe iiſdem 9 parietibus tutò eſſe tecum, qui in magno periculo eſſem, quòd iiſdem mœnibus contineremur.* & Ibid. Allegoria.

Multorum te 10 oculi & aures non ſentientem, ſicut adhuc fecerunt, ſpeculabuntur atq; cuſtodient. 11 Sic numerus ſingularis pro plurali. Æn. 2

12 *Hoſtis habet muros, ruit alto à culmine Troia.*

Item Orat. 1. *Quid tàm neceſſarium eſt, quàm tenere ſemper arma, quibus tectus eſſe 13 poſſis?*

Ad cap. 8.

¶ *Caput.* pro homine. *Animáque Argolicâ.* pro homine Græ-

Græco. 3 *Polum.* Pro cœlo, cuius minima est particula. 4 *Non autem.* verba sunt Quintiliani lib. 8. cap. 6. Puppis itaquè posterior pars navis pro navi, licet in carmine frequentior sit, est tamen in prosâ Catachresis: cujusmodi etiam est *carina* infima navis pars: vtramq; eodem disticho habet Ovidius Heroid. 2.

Ah laceras etiam puppes furiosa refeci.
Vt quâ deseverer firma carina foret.

5 *Vngula.* Vngula equina pro ipso equo, quia durior & inæqualior videtur translatio, Catachresis est. 6 *Aristas.* annos. Metalepsis: arista pro spicâ Senecdoche est membri, spica pro segete Senecdoche item membri, seges pro æstate, quo anni tempore in agris luxuriatur, Metonymia est subiecti pro adiuncto, æstas pro anno rursum Synecdoche membri pro integro. 7 *Ora.* vultum. Metalepsis: ora pro ore Synecdoche est pluralis pro singulari, & os pro integra facie Synecdoche est membri. 8 *Corpus.* Loquitur hîc de se Anchises: est autem in hac voce Miosis quædam: significare enim vult hominem se esse animâ & vitâ penè destitutum. 9 *Parietibus.* hic parietes pro domo, & mœnia pro vrbe intelligis. 10 *Oculi & aures.* pro oculatis & auritis hominibus. 11 *Sic numerus.* Docet scholarum Rhetoricarum lib. 16. P. Ramus numerum pluralem esse totum quiddam, & singularem quandam illius partem: illum verò hujus genus, aut hunc illius speciem (vt Talæus sentire videtur) nusquam dicit: per partem autem nihil aliud intelligit quàm membrum, pro quo per Synecdochen generis sæpissime vsurpatur, quemadmodum & totum pro integro. Est itaq; singularis pars seu membrum, non species pluralis, præsertim cùm ex vnitatibus tanquam ex particulis multitudo omnis constituatur. 12 *Hostis.* hostes. 13 *Possis.* possimus, vel quilibet possit.

Caput

Caput nonum.

§ SYNECDOCHE SPECIEI est, quandò ex specie significatur genus. 2 Synecdoche speciei.

Georgic. 1.

1 *Chaoniam pinguis glandem mutavit aristâ.* Metalepsis.

2 *Poculaq; inventis Acheloïa miscuit uvis.*

Catachresis est Catil. 1. *Certè verendum non erat ne quid, hoc* 3 *paricidâ eivium interfecto, invidia mihi in posteritatem redundaret.* & Æneid. 2. *---Equum divinâ Palladis arte* 4 *Ædificant.---* Item serm. 2. Sat. 3. *Atqui vultus erat multa & præclara* 5 *minantis.* Catachresis.

Sic 6 infinitum numerum dicimus pro magno. Hyperbole.

Orat. 2. *Cùm ex ludo, tanquã ex equo Troiano,* 7 *innumeri principes exierunt.* Cic. 2. de Divin. 8 *Sexcenta licet eiusmodi proferre :* vbi Metalepsis est. 9 Hyperbole hic est frequentior, cùm nomen speciale rei cujuspiam in suo genere præcellentis pro generali ponitur. Iuv. Sat. 2. Metalepsis. Hyperbole

Vltra 10 *Sauromatas fugere hinc libet & glacialẽ Oceanum, quoties aliquid de moribus audent, Qui* 11 *Curios simulãt, &* 12 *Bacchanalia vivũt.*

Item Trist. 1. Eleg. 2.

Me miserũ quanti montes volvuntur aquarũ!
Iamiam tacturos 13 *sydera summa putes.*
Quantæ diducto subsidunt æquore valles?

Iam

Iamiam tacturas 14 *Tartara nigra putes.*

Audacior verò est, cùm singularia illa etiam superari ab aliquo dicimus. Trist. 3. Eleg. 11.

15 *Savior es tristi* 16 *Busiride, savior* 17 *illo,*
Qui falsum lento torruit igne bovem.

Allegoria. Allegoria est Agrariâ 2. *Cùm haberet hæc Respublica* 18 *Lucinos, Calatinos, Acidinos, homines non solùm honoribus populi, rebusq; gestis; verùm etiam patientiâ paupertatis ornatos: & tum cùm erant Catones, Philippi, Lælij, quorum sapientiam, temperantiamq; in publicis privatisq; forensibus domesticisq; rebus perspexeris: tamen eiusmodi res commissa est nemini.* & Mart. lib. 8. Ep. 56.

Sint 19 *Mæcenates, nõ deërũt, Flacce, Marones;*
Virgiliumq; tibi vel tua rura dabunt.

Ad cap. 9.

Chaoniam glandem. 2 *pocula Acheloia.* Chaonia regio est glandium feracissima, Achelous est fluvius eandem præterfluens: significat autem hic Poëta: per Chaoniam glandem & Achelõia pocula, glandem & aquam in genere: sed est in posteriori tropo Metalepsis: nam Achelõia pocula pro aquâ Achelõiâ Metonymia est subiecti, & aquâ Achelõia pro quâlibet aquâ Synecdoche est speciei 3 *Paricida.* 4 *Ædificant.* 5 *Minantis. Paricida* propriè dicitur, qui parentem cecidit, sed hic Catachrestico ponitur pro interfectore: vbi etiam Auxesis est, sive amplificans Hyperbole: quòd scilicet atrocius adhibetur vocabulum, quàm factum fert. *Ædificare* proprie significat ædes struere: hic autem simpliciter struere. *Minari* hic pro promittere, vt in

Synec-

Synecdoche generis *promittere* pro minari. In quibus omnibus, quia durior & ingratior videtur immutatio, Catachresis est. 6 *Infinitum*, non sine Hyperbolicâ Auxesi. 7 *Innumeri*. multi. 8 *Sexcenta*, plurima. Metalepsis: duplex enim est Synecdoche: sexcenta pro innumera modus est primus, innumera pro multa secundus modus est. Hæc Metalepsis vsitata est: vt in Aulular. Plauti. *Sexcenta sunt quæ memorem, si sit otium.* *Mille* etiam & *centum* per similem Metalepsin idem non rarò significant. vt Eclog 2.

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.

Et Æneid. 5. ——*ceu nubibus arcus*
Mille trahit varios adverso sole colores. Æneid. 3.
Centum aly curvæ hæc habitant ad littora vulgo
Infandi Cyclopes, & altis montibus errant. & Æneid. 6.
Non mihi si linguæ centum sint, oraq; centum.

9 Hyperbole ista *Antonomasia* vulgò dicitur. vid. 6. in notis ad cap. 11. *Antonomasia*
10 *Sauromatas, & glacialem Oceanum.* 11 *Curios* 12 *Bacchanalia*, Auxesis est: hic enim, cùm loca remota, viros temperatos, & quodlibet intemperantiæ genus intelligat; superlatis eatum specierum, quæ in his generibus maximè excellunt, nominibus vtitur: vbi quatuor troporum continuatio Allegoriam facit. Sic *Epicurus* pro voluptuario, *Aristides* pro justo, *Crœsus* pro divite, *Sardanapalus* pro effœminato, *Midas* pro avaro, *Thersites* pro deformi, *Pœnus* pro perfido: quæ Auxesis est. Sic *Irus* & *Codrus* pro paupere, *Pygmeus* aut *nanus* pro brevis staturæ homine: quæ Tapinosis est, sive extenuans Hyperbole. 13 *Sydera*. 14 *Tartara*. Sydera pro sublimiori, & Tartara pro profundiori loco: in quibus est & Auxesis, & Allegoria. 15 *Sævior es* &c. Sic Eclog. 7.

Nerine Galatæa thymo mihi dulcior Hyblæ,
Candidior cycnis, hederâ formosior albâ.

vbi *sævior Busiride, sævior Phalari, thymo dulcior, cycnis candidior, hederâ formosior* Auxeses sunt audaciores: quales innumeræ

meræ sunt, quæ in proverbia abierunt: vt

Iapeto
Crono &
Titanibus
Chao &
Saturno
} antiquior.

spongiâ bibacior.
nive candidior.

Melanione
Hippolyto
} castior.

Crasso
Cræsô
} Ditior.

Prodico doctior.
Vlysse dolosior.
Nestore facundior.
Codro generosior.
Labyrintho involutior.
iracundior Adriâ.

turture
lutore
caute
} loquacior.

Tiresiâ
talpâ
leberide
} cæcior.

Philomide indoctior.
inutilior blacæ.

Leotrephide
Philetâ
} mutilentior.

leberide nudior.

Iro
Codro
} pauperior.

Phœnice rarior.

Stentore clamosior.
electro lucidior.
Cretense mendacior.
auriculâ imâ mollior.

Empusâ
Proteo
} mutabilior.

pice
scarabæo
} nigrior.

Pœno perfidior.
Lynceo perspicacior.
lecytho pinguior.
Milone robustior.
pisce sanior.
Socrate sapientior.
Catone severior.
cerâ tractabilior.
Pegaso velocior.

cervo
cornice
} vivacior.

luscinià vocalior.
purpurâ voracior. &c.

At

Messenâ servilior.

Gryllo
Coræbo
Melitide
Marycho
} stultior.

plumbo stupidior.

limace
testudine
} tardior.

Pisandro
Epeo
} timidior.

Cære vilior.

&

& similia Mioses sunt: nam cõparatio in defectibus magis minuit. Ex hujusmodi Hyperbolis amatoriam suam cantilenam composuit Polyphemus Met. 13.

Candidior folio nivei Galatea ligustri,
Floridior prato, longâ procerior alno,
Splendidior vitro, tenero lascivior hædo,
Lævior assiduo detritis æquore conchis,
Solibus hybernis, æstivâ gratior umbrâ,
Nobilior pomis, platano conspectior altâ,
Lucidior glacie, maturâ dulcior uvâ,
Mollior & cycni plumis, & lacte coacto,
Et si non fugias, rigido formosior horto.
Sævior indomitis eadem Galatea juvencis,
Durior annosâ quercu, fallacior undis,
Lentior & salicis virgis, & vitibus albis,
His immobilior scopulis, violentior amne,
Laudato pavone superbior, acrior igni,
Asperior tribulis, fœtâ truculentior ursâ,
Surdior æquoribus, calcato immitior hydro,
Et, quod præcipuè, si possem, demere vellem,
Non tantùm cervo claris latratibus acto,
Verùm etiam ventis, volucriq; fugacior aurâ.

16 *Busiride.* Busiris Neptuni filius immanis Ægyptiorum tyrannus, hospites Iovi immolare solitus est: qui cum Herculi easdem insidias strueret, vnà cum Amphidamante filio, & ministris arx, ab eo interfectus est. 17 *Illo.* Phalarin describit: de quo in Metonymiâ adjuncti. 18 *Lucinos.* In Allegoriâ istâ troporum significatio hic ibidem ab oratore explicatur. 19 *Mæcenates:* Significant hîc *Maronem* & *Virgilium* viros doctos, *Mæcenates* verò doctorũ patronos.

Caput Decimum.

SYnecdoche totius est, quando ex toto pars significatur: estq; integri, vel generis,

UNIVERSITY LIBRARY CAMBRIDGE

3 Synecdoche integri. *SYNECDOCHE INTEGRI* est quando ex integro significatur membrum. Æneid. 1.
1 Pabula gustâssent Troia, 2 Xanthũq; bibissẽt.
Metalepsis. Epist. 1. l. 4. Metalepsis est. *Res vides quomodo se habeat, 3 orbẽ terrarũ, distributis imperijs, ardere bello.* & Æn. 1. *---Ingens à vertice 4 Põtus*
Hyperbole. *In puppim ferit---.* Hyperbole est Philip. 2. *Magister equitum, cui ructare turpe esset, is vomens frustis esculentis vinum redolentibus gremium suum, & 5 totam tribunal implevit.*
6 Sic numerus pluralis pro singulari. Ad Brut. *7 Nos populo imposuimus, & oratores visi sumus.*
Trist. 1. Eleg. 1.
Nescit in immenso iactari & corpora Ponto
Nescit agi ventis: nescit adesse necem.

Ad cap. 10.

¶ *Pabula. 2 Xanthum.* partem pabuli, partem Xanthi fluvij: non totum pabulum, non totum Xanthum. Sic Eclog. 1. *Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim.* 3 *Orbem.* imperium Romanum. Metalep. orbem pro globo Synecdoche est membri pro integro: & globum terræ pro parte globi, qualis est Romanum imperium, Synecdoche contraria est integri pro membro. 4 *Pontus.* vnda. Metalepsis: nam Pontus Nerei & Doridis filius pro illâ maris parte, quæ à palude Mæotide vsq; ad Tenedum insulâ in mari Ægeo protenditur, Metonymia efficientis est: mare Ponticum pro vniverso mari Synecdoche est membri pro integro: & mare pro vndâ seu fluctu maris est Synecdoche contraria integri pro membro. 5 *Totam tribunal.* Aux esis hîc

hîc est ad fœditatem facti exaggerandam. 6 *Sic numerus.* vide Synecdochen membri. 7 *Nos.* De se tantùm loquitur orator. 8 *Corpora.* Suum intelligit poeta corpus, quod in quanto jam versaretur discrimine, vxorem queritur ignorare: eadem vox ibid. occurrit.

Ferte (quid hîc facio?) rapidi mea corpora venti:
Ausonios fines cur mea vela vident?

Caput vndecimum.

4 Synecdoche generis.

SYNECDOCHE GENERIS est, quando ex genere significatur species. Æneid. 2.

---dolus an 1 virtus quis in hoste requirat?

Cat. 2. *Sine dubio perdidimus 2 hominẽ.* Verr. 2. *Ad quam spem tam pernicioſum, tam importunum 3 animal reſervetis?*

Sic cùm 4 *vixisse*, & 5 *fuisse* dicimꝰ, quę jã mortua esse, & non existere intelligimus. Æneid. 2.

---Fuimus Troes, fuit Ilium, & ingens
Gloria Teucrorum.---

Est autem hæc Synecdoche elegantior, cùm generali nomine, quod in eo genere maximè excellit, 6 κατ' ἐξοχὴν insignitur. Sic 7 *Tydides & Pelides*, pro *Diomede & Achille.* Sic 8 *Poeta* pro *Homero*, aut *Virgilio*: 9 *Orator* pro *Demoſthene*, aut *Tullio.* Catachresis est Æneid. 2. Catachresis.

Non priùs adſpicies vbi fessum ætate 10 parentẽ
Liqueris Anchisen?--- & Æneid. 1.

11 *Promiſs vltorem.* 12 *Erratũ* pro *ſcelere* Hyperbole est. Allegoria hîc etiam est frequens. Hyperbole. Allegoria.

Catil. 1. *Exire ex* 13 *vrbe consul hostem iubet.*

Epilogus troporum.

Atq; hæc de Tropis: quorum si præstantia & excellentia spectetur, longè princeps erit Metaphora: Ironia deinde succedet: tertia erit Metonymia: postrema Synecdoche. Vsus autem etiam frequentissimus est Metaphorę: deinde Metonymiæ: tum Synecdoches: rarissimus Ironiæ. Hanc autem inductionem, octo Ciceronis consulares à P. Ramo observatæ concluserunt. At præcipuè tres species, Metonymia, Metaphora, Synecdoche, sæpe conjunguntur. In Pis. 14 *Vnus ille dies mihi quidem instar immortalitatis fuit, cùm senatum egressum vidi, populumque Romanum universum: cùm ipsa Roma propè convulsa sedibus suis, ad complectendum conservatorem suum procedere visa est: quæ me ita accepit, vt non modò omnium generum, ætatum, ordinum viri ac mulieres, omnis fortunæ ac loci, sed etiam mœnia ipsa viderentur, & tecta vrbis, ac templa lætari.* Atq; hæc prima Rhetoricæ elocutionis ἐφοπλία καὶ κόσμησις fuit.

Ad cap. 11.

¶ *Virtus.* fortitudo. 2 *Hominem.* Hominem dicit pro Catilinâ. 3 *Animal.* Animal pro bestiâ dicit orator. 4 *Vixisse.* 5 *Fuisse.* Vixerunt, fuerunt, & hujusmodi voces, generale quiddam in se complecti videntur: quæ enim fuerunt, vel tantùm fuerunt & jam non sunt, vel cùm fuerùt, tum sunt etiam: Quando igitur *fuimus*, & *fuit* significent hîc fuisse tantùm, & non etiam nunc esse; Synecdoche est generis pro specie. 6 κατ' ἐξοχὴν per excellentiam sive ob eminentiam: Antonomasia vulgò dicitur, vt etiam cùm contrà, per Synecdochen speciei, nomen proprium pro communi vsurpatur. 7 *Tydides* & *Pelides.* Patronymica sunt loco propriorum posita: Erant enim Diomedes, & Achilles, hic Pelei, ille Tydei, filij fortissimi. Itidem binos suscepit Atreus ex Aerope filios, Agamemnonem & Menelaum: per Atridem tamen Agamemnonem intelligimus,

Antonomasia.

gimus, quippe qui in expeditione Troianâ rex regum diceretur: vt Horat. Epist. 1.

— Nestor componere lites
Inter Pelidem festinat & inter Atridem.

8 *Poëta.* 9 *Orat.* Vt enim inter poëtas Homerus apud Græcos, Virgilius apud Latinos; sic inter oratores Demosthenes apud illos, Cicero apud hos, principes extiterunt. 10 *Parentem.* pro patre. Catachresis: parere enim, unde parens dicitur, est tantùm fœminarum: vt ad matrẽ facilis, ad patrem verò durior translatio videatur. 11 *Promisi.* Promisi hîc ponitur Catachrestice, pro minatus sum, vt contrà in Synecdoche speciei. 12 *Erratum.* Tapinosis est, atrocitatem rei elevans: sic cùm *tetigisse* dicimus qui *alapam impegit*, aut *lesisse* qui *vulneravit*. 13 *vrbe.* hîc generalibus verbis, *vrbe, consul, hostem*, intelligis *Româ, Tullius, Catilinam.*

14 *Vnus* &c. hîc Metonymiæ sunt, *senatus*, pro *senatoribus, Roma* pro *Romanis:* Synecdoche *tecta* pro *ædificiis, mœnia* pro *vrbe:* Metaphoræ autem illæ ex inanimatis & brutis rebus, animatæ & actuosæ *procedere, accepit, lætari*, præcipuam laudem obtinent.

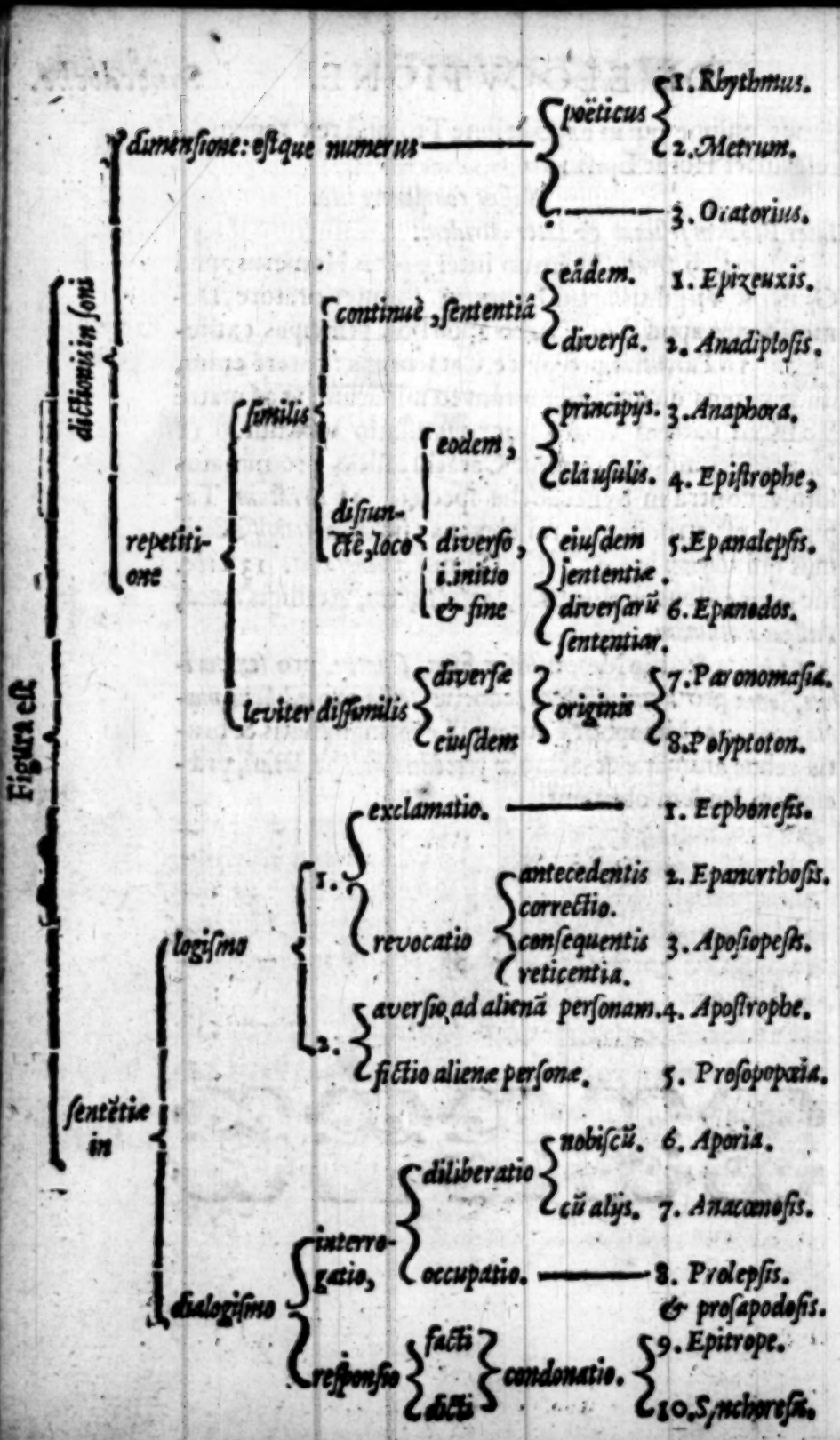
Figura est
dictionis in sono
dimensione: estque numerus
poëticus
1. Rhythmus.
2. Metrum.
3. Oratorius.
repetitione
continuè, sententiâ
eâdem. 1. Epizeuxis.
diversa. 2. Anadiplosis.
similis
principijs. 3. Anaphora.
clausulis. 4. Epistrophe.
disiunctè, loco
eodem,
diverso, i. initio & fine
eiusdem sententiæ. 5. Epanalepsis.
diversarũ sententiar. 6. Epanodos.
leviter dissimilis
diverse
eiusdem
originis
7. Paronomasia.
8. Polyptoton.
sententiæ in
logismo
1.
exclamatio. 1. Ecphonesis.
revocatio
antecedentis correctio. 2. Epanorthosis.
consequentis reticentia. 3. Aposiopesis.
2.
aversio ad alienã personam. 4. Apostrophe.
fictio alienæ personæ. 5. Prosopopœia.
dialogismo
interrogatio,
diliberatio
nobiscũ. 6. Aporia.
cũ alijs. 7. Anacœnosis.
occupatio. 8. Prolepsis. & prosapodosis.
responsio
facti
dicti
condonatio.
9. Epitrope.
10. Synchoresis.

Caput duodecimum.

EXpoſito in tropis primo genere eſocutionis, ſequitur vt de figura ſecundo loco dicatur. Figura eſt elocutio qua orationis habitus à rectâ & ſimplici conſuetudine mutatur. Σχῆμα. Figura.

Vt enim tropus ferè eſt ſingularum vocum, ſic figura conjunctarum eſt: vtquè vocum alia eſt propria, alia modificata; ſic orationum alia eſt recta, alia figurata: illam Græci ἀσχημάτιστον, hanc ἐσχηματισμένην vocant.

Figura eſt dictionis, aut ſententiæ. Figura dictionis eſt figura, quâ oratio figuratur dictionibus aptè & iucundè inter ſeſe reſonantibus. Eſtq; in ſonorum dimenſione vel repetitione. Figura dictionis.

Figura in dimenſione eſt ſuavis ille ſonorum in oratione numerus:

Quo vno nihil eſt cognatius noſtris animis: numero enim excitamur, & langueſcimus; & ad hilaritatem, triſtitiamq; deducimur. Ejus verò gratia non ſolùm ducitur è menſuris ſyllabarum, ſed etiam è ſonis literarum; maximè vocalium, quæ vel grandiores, vel magis confertæ, in dictionibus reſonant.

Eſt autem hîc perpetuò nitendum, vt vocalium in diverſis vocibus concurſus ſit quàm rariſſimus.

John Knightbridge

Caput decimum tertium.

Numerus poëticus.

NVmerus eſt poëticus, vel oratorius. Poëticus eſt, qui perpetui certorum ſpatiorum legibus aſtringitur: Et ferè in fabuloſis argumentis ad hominum mores imitandum & exprimendum. hinc tragœdia, comœdia, & cætera poëmatis genera orta ſunt: in quibus περιπετεια ἡ ἀναγνωρισις, varietas caſuum & agnitio tandē inſperata delectarent animos: ad eamque rem Rhetorici cuiuſque ornamenti præcipua licentia eſt aſſumpta.

Numerus poëticus eſt rhythmus, aut metrum.

Poëticus Rhythmus numerus.

RHYTHMVS eſt numerus poëticus certū ſyllabarum numerum, nullâ habitâ quantitatis ratione, continens. Plerumq; autem Epiſtrophen ſoni conjunctam habet: vt in illo Homeri noſtri poëmate.

Deeds ſoone doe die how ever nobly done,
And thoughts of men doe as themſelues decay;
But wiſe words taught in numbers for to run,
Recorded by the Muſes, liue for aye:
Ne may with ſtorming ſhowres be waſht away:
Ne bitter breathing winds wᵗ boiſt'rous blaſt,
Nor age, nor envie ſhall them ever waſt.

& paulò poſt.

For not to haue beene dipt in Lethe Lake,
Could ſaue the ſonne of Thetis from to die:

Achilles.

But

Metrum.

But that blinde bard did him immortall make, *Homerus.*
With verses dipt in dew of Castalie:
Which made the Easterne Conquerour to crie *Alexander.*
O fortunate yong man, whose vertue found
So braue a Trumpe, thy noble acts to sound.

Decasyllabus iste Rhythmus, vt metrum Heroicum, præcipuè celebratur.

Rhythmi genera partim syllabarum suarum numero, partim variâ sonorum resonantium dispositione distingui possunt: sed ea * optimorum poëtarum observatio optimè docebit.

* Quales sunt apud nos Homero, Maroni, Ovidio, cæteriſq; melioris notæ priscis æquiparandi, D. PHILIPPVS SIDNEY, EDMVNDVS SPENCER, SAMVEL DANIEL, MICHAEL DRAYTON, IOSVAH SILVESTER, GEORGIVS WITHER, aliiq; ingenio & arte florentes, quorum hæc ætas vberrima est: atq; inprimis horum omnium magister, vnicum caligantis sui seculi lumen, D. GALFRIDVS CHAVCER.

Cap. 14.

METRVM est numerus poëticus certos pedes continens: in quo * & vocalis, & cum suâ vocali in fine dictionis eliditur, quandò dictio sequens incipit à vocali: & vltima habetur pro indifferenti. Horat. Epist. 2. lib. 1.

Sincerum est nisi vas, quodcunq; infundis acescit.

Metrum mensura carmen.

Hic *E* in *quodcunq;* item *um* in *sincerum* elidit ur: *scit* autem vltima

vltima cùm sit brevis pro longâ habetur. Diphthongus hîc rationem habet vocalis: vt Æneid.3.

Crebrescunt optatæ auræ, portusq; patescit.

At *heu, ô, ah, io,* non eliduntur.

O tamen propter sequentem vocalem interdùm vnum tempus amittit: vt Eclog.2.

Te Corydon, ô Alexi. Trahit sua quenq; voluptas.

vide infrà Synalœphàm omissam.

Synalœpha. Ecthlipsis. * Elisio vocalis SYNALOEPHA à Grammaticis dicitur: consonantis *M* cum suâ vocali ECTHLIPSIS vtranq; poëtæ alicubi neglexerunt.

Synalœpha omissa. Synalœphà omittitur more Græcorum Eclog.3.

Et longum formosè vale, vale, inquit, Iola.

Et Eclog.8.

Credimus? An qui amant ipsi sibi somnia fingunt?

Æneid.6.

Nomen & arma locum servant, te, amice, nequivi.

& Æneid.8.

Tuq; ô Tybri, tu ô genitor cum flumine sancto.

Catull. in Mamurram & Cæsarem.

Vno in lectulo erudituli ambo. Atq; Georg.4.

Implerunt montes, flêrunt Rhodopeiæ arces.

Vbi vocales longæ non elisæ, dimidiam amittunt quantitatem.

Interdùm etiam manent integræ: vt Eclog.7.

Stant & iuniperi, & castaneæ hirsutæ. Et Eclog.6.

Clamâssent vt littus Hyla, Hyla omne sonaret.

Hic *A* in priori *Hyla* manet longum, in posteriori corripitur. Sic Georg.1.

Ter sunt conati imponere Pelio Ossan.

vbi *I* suam retinet quantitatem. *O* verò corripitur.

Manet aliquandò & vocalis brevis: vt Lucret.lib.1.

Ponderis amissâ vi possint stare inani. Æn. 1.

Et vera incessu patuit dea: ille vbi matrem, & Met.5.

Et

bis iò Arethusa, iò Arethusa vocavit.

Est etiam vbi Ecthlipsis omittitur : vt apud Ennium ci- *Ecthlipsis omissa.*
nte Prisciano.

ignita ferè tum millia militum octo.

Quædam etiam hujus generis sunt apud Lucretium: vt l. 1
rporum augebit numerum, summamq; sequetur. lib. 2.
um quod fluvidum est è levibus atq; rotundis. lib. 3.
amq; papaverum aura potest suspensa leviq;. & 6.
mina seq; simul cum eo commiscuit igni.

Quos etiam Ovidius imitari ausus est Epist. 5.
Digna sum, & cupio fieri matrona potentis.

Et Aldinum habet exemplar: quamvis castigator, nescio
uis, ne metrum claudicaret plus satis sollicitus, otiosâ
onjunctionis *que* adjectione sustentandum censuit. Sic
nim aliàs legitur, *Dignaq; sum*, &c.

Veteres etiam *S* cùm suâ vocali ante vocalem elidebant, *S elisum.*
nte consonantem tantùm *S*: vt Ennius.
pernitur orator bonus, horridus miles amatur.
icit Olympia nunc senio confectus quiescit.

(Citat Cicero istud de senectute, illud pro Muranâ) &
Lucretius frequenter: vt lib. 1.
Nam fierent iuvenes subitò ex infantibus parvis. Ibidem.
Fondus vti saxis calor ignibus liquor æquai. & Ibidem.
Nonne vides etiam patefactis temporis puncto.

& Hostilius Annal. 1.
Sepè greges pecuum ex hybernis pastibus pulsi.

Catullus etiam ad Gellium dixit.
Affixus nostris tu dabis supplicium. Et Manil. l. 2.
Formosos Phœbus Geminos, Cyllenius Cancrum.

Sic Lucret. lib. 2
Est è levibus atq; rotundis adnixa volare. Et lib. 4.
Nonne vides igitur quàm puncto temporis imago.

Etiam Virgilius, Æneid. 2.
Limina tectorum & medijs in penetralibus hostem.

Et

Et Æneid.12.

Inter se coiisse viros & decernere ferro.

Elisio Hypermetri. Supereſt aliquandò in verſu (qui inde HYPERMETER dicitur) poſt pedes debitos ſyllaba vocali aut M terminata, quæ à vocali ſequentem verſum inchoante elidenda eſt: vt Georg. 2.

Inſeritur verò ex fœtu nucis arbutus horrida.

Et ſteriles platani, &c. & Met. 12.

Barba erat incipiens, barbæ color aureus, aurea

Ex humeris, &c. Sic Æneid. 7.

Jamq; iter emenſi turres ac tecta Latinorum

Ardua cernebant, &c. & Met. 15.

Et tellus Circæa, & ſpiſſi littoris Antium.

Huc vbi &c.

Enclitica conjunctio *que* frequentiſſimè ſupereſt: vt Georg. 2. *Si non tanta quies iret friguſq; caloremq;*

Inter &c. ibidem.

Navigiis pinos, domibus cedroſq; cupreſſoſq;:

Hinc radios &c. Æneid. 2.

Iactemur doceas: ignari hominumq; locorumq;

Erramus &c. ibidem.

Aurea cui gradibus ſurgebant limina, nexæq;

Ære trabes, &c. Et rurſus ibidem.

Quem non incuſavi amens hominumq; deorumq;

Aut quid in everſa vidi crudelius vrbe?

Sed iſta partim antiquata, partim licenter à Poëtis vſurpata notanda magis, quàm imitanda ſunt.

Metaplaſm. Atq; hæc ferè perpetua ſunt. METAPLASMVS rarior eſt: quandò ſcilicet aliquid in voce redundat, deficit, aut immutatur. Redundat & deficit quid, aut addendo & auferendo, aut diſtrahendo & contrahendo. Metaplaſmi in addendo & auferendo ſex ſunt ſpecies;

ecies. Prothesis Aphæresis, Epenthesis Syncope, Paragoge Apocope. In distrahendo & ontrahendo duæ, Diæresis & Synæresis.

ROTHESIS est quæ literam vel syllabam addit in principio: vt *gnatus, tetuli.* *Prothesis.*

ro *natus, tuli.*

APHÆRESIS est quæ à principio aufert: vt *ruit, temnere.* *Aphæresis.*

ro *eruit, contemnere.*

EPENTHESIS est quæ addit in medio: vt *alituum, navita, induperator, littera.* *Epenthesis.*

ro *alitum, nauta, imperator, litera.*

lituum pecudumq; genus sopor altus habebat. Æn. 8.

Quales nunc epulas ipsum glutisse putamus
Induperatorem. Iuv. Sat. 4. Item.

Indugredi sceleris, quin contrà sæpius olim. Lucret. 1.

At non esse tamen perplexis indupedita. Idem 2.

Sic* *quattuor, Porsenna, quottidie,* &c. solent enim Poëtæ in quibusdam vocibus post syllabam naturâ brevem, vt eam producant, consonam immediatè sequentem geminare: præcipuè post præpositionem *re*, vt *relliquiæ, relligio, relligiosus, repperi, reppuli, rettuli, rellatus, redduco,* &c.

* *Quatuor* naturâ corripitur, sicuti *quotidie* & *Porsena*: vt *Cedunt ter quătuor de cœlo corpora sancta.* Ennius.

Quod etiam apparet in *quater* & *quăterni.* Sed Epenthesis hic ita invaluit, vt vix vsquam correptum legas.

SYNCOPE est quæ è medio aufert: vt 1 *vincla,* 2 *virûm,* 3 *petij,* 4 *repostus.* *Syncope.*

Pro *vincula, virorum, petivi, repositus.*

1 Sic a *circlus,* b *gubernatli,* c *manipli,* d *oraclum, periclum,* e *seclum.* pro *circulus, gubernaculum, manipulus, oraculum, periculum, seculum,*

2 Sic

2 Sic *deûm*, *divûm*, *superûm*, f *magnanimûm*, g *equûm*, h *ciûm*, *Teucrûm*, *Danaûm*, & similia, item i *currûm* : pro *curuum*, *deorum*, *divorum*, &c. Iste genitivus concisus frequentissimus est apud Poëtas.

3 Sic l *lenibat*, m *vestibat*, n *polibant*, o *nutribat*, *dixti*, *direxti*, *petiit*, *accestis*, *admôrunt*, *gustâram*, *audieram*, q *porgite*, r *extinxem*, s *vixet*, t *iusso*, u *explêsse*; pro *leniebat*, & *dixisti*, *direxisti*, *petivit*, *accessistis*, *admoverunt*, *gustaveram*, *audiveram*, *porrigite*, *extinxissem*, *vixisset*, *iussero*, *explevisse*.

4 Sic x *compostus*, y *expostus*, z *impostus*, * *suppostus*, ablatâ vocali *I*.

a *At primùm laxos tenui de vimine circlos.* Georg. 3.
b *Ipse gubernaclo rector subit ipse magister.* Æneid. 5.
c *Immundi meminere sues iactare maniplos.* Georg. 5.
c *Disiectiq; duces, desolatiq; manipli.* Æneid. 9.
d *Rursus ad oraclum Ortigiæ Phœbumq; remenso.* Æneid. 3.
e *Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.* Eclog. 4.
e *Talia secla suis dixerunt currite fatis.* Ibidem.
f *Magnanimûm heroum, pueri innuptæq; puellæ.* Georg. 4.
g *Et iam tempus equûm spumenti a solvere colla.* Georg. 2.
h *Oblitus decorisq; sui, sociûmq; salutis.* Æneid. 5.
i *—— quæ gratia currûm,*
Armorumq; fuit vivis, quæ cura nitentes. Æneid. 6.
l *Lenibat dictis animum, lachrymasq; ciebat.* Ibidem.
m *Tum mihi prima genas vestibat flore iuventa.* Æneid. 8.
n *Certatim squammis serpentum auroq; polibant.* Ibidem.
o *Nutribat teneris immulgens vbera labris.* Æneid. 9.
Sic. *Vellera virgati custodibant calathisci.* Catull. lib. 1 Argonautica.
Atq; hinuli pellis totos operibat amantes. Propert. lib. 3. avaritiâ Puell.
p *Dardana qui Paridis direxti tela manusq;.* Æneid. 6.
q *Cingite fronde comas, & pocula porgite dextris.* Æneid. 8.
r *Cum genere extinxem memet super ipsa dedissem.* Æneid. 4.

s *Vi*

Vixet cui vitam deus, aut sua dextra dedisset. Æneid. 11.
Cætera quâ iusso mecum manus inferat arma. Ibidem.
——animumq; explêsse iuvabit. Æneid. 2.
Troïa: nunc placidâ compostus pace quiescit, Æneid. 1.
Obvia ventorum furiis expostaq; Ponto. Æneid 10.
Inarime Jovis imperiis impossa Typhoëo. Æneid. 9.
Hic crudelis amor tauri suppostaq; furto. Æneid. 6.
Cæterorum exemplis ut frequentioribus supersedeo.

PARAGOGE est quæ addit in fine; ut *dicier.* Paragoge.
pro dici.

APOCOPE est quæ à fine aufert: ut *dix-in, curru.* Apocope.
pro dixtine, curruï.
Sed tamen ydem olim curru succedere sueti. Æneid. 3.
Sic aspectu, venatu, pro *aspectui, venatui.*
Siste gradum, teq; aspectu ne subtrahe nostro. Æneid. 6.
Venatu invigilant pueri, sylvasq; fatigant. Æneid. 9.
Dativus quarti flexus, quò facilius numeris Epicis inserviat, apud Poëtam Apocopen semper patitur.

DIÆRESIS est, quæ vnam syllabam in duas distrahit: vt *1 pictaï, 2 aheneus, 3 suëtus.* Diæresis.
Pro *pictæ, æneus, suetus.*
Genitivos primæ hunc in modum distrahere Lucretio solenne est: Virgilius id fecit quatuor tantùm locis.
Aulaï in medio libabant pocula Baccho. Æneid. 3.
Ætherium sensum atq; auraï simplicis ignem. Æneid. 6.
Exultantq; æstu latices furit intus aquaï. Æneid. 7.
Dives equûm, dives pictaï vestis & auri. Æneid. 9.
Huius Diæresis ratio est, quod quæ Latinis est diphthongus *æ*, eadem Græcis est *αι*. Ideoq; illi hos imitati & diphthongum hanc in aï dissolvunt, & *a* vocalem puram longam faciunt.

2 Si *rectè facies : hic murus aheneus esto.* Hor. Ep. 1. l. 1.
Sic *Evohe* pro *ævæ.*
Evohe Bacche fremens solum te virgine dignum. Æneid. 7.
nam Græcè est ἐυοῖ. vnde *Evœ.*
Evæ recenti mens trepidat metu. Carm. 2. Od. 19.
Sic apud Catul. *Verbosa gaudet Venus loquelâ.* In Camer.
3 *Cum mihi non tantum furesq; feræq; suētæ.* Hor. Sat. 8. l. 1.
Vbi *u* liquescens fit vocalis: vt etiam in sequentibus.
Imo agite & positis quæ vox inopina suasit. Thebaid. 1.
Holus suāve multiplex herbæ genus. Virg. Hort.
Fundat ab extremo flavos Aquilone Suēvos. Lucan. lib. 2.
Imposito fratri moribunda relanguit ore. Met. 6.
Sic *evoluïsse, persoluēnda.*
pro *evolvisse, persolvenda.*
Debuerant fusos evoluïsse suos. Ovid. Ep. 12.
Nunc quoq; te salvo persoluēnda mihi. Ovid. Ep. 6.
Vbi *v* consona in vocalē vertitur: ut etiam in sequētibus.
Stamina non ulli dissoluēnda deo. Tibul. El. 7.
Sit satis ornatas dissoluīsse comas. Tibul. El. 10.
Quod zonam soluit diu ligatam. Cat. ad pas.

Synæresis sive Crasis.

SYNÆRESIS est quæ duas syllabas in unā contrahit: ut *aurea, aureis, aureo* dissyllaba.
Aureâ composuit spondâ, mediumq; locavit. Æneid. 1.
Atria: dependent lychni laquearibus aureis. Ibidem.
His finis fandi: solio tum Juppiter aureo. Æneid. 10. Item.

ea
Aut nulla inter se duo sint ex omnibus eadem. Lucret. 2.
Cætera de genere hoc eâdem ratione creantur. Lucret. 4.
Vnâ eâdemq; viâ sanguisq; animusq; feruntur. Æneid. 10.
Hic eâdem rursus Lygdame curre viâ. Propert. lib. 3.
Aureâ percussum virgâ versumq; venenis. Æneid. 7.
Sudando pinguem vitiis albumq; nec ostrea. Hor. Sat. 2. l. 2.
Nec tantum Rhodope miratur & Ismarus Orphea. Eclog. 6.
Seu lento fuerint alvearia vimine texta. Georg. 4.
Canicies inculta iacet stant lumina flammea. Æneid. 6.

Vnius

ei
- *Vnius ob noxam & furias Aiacis Oilei.* Æneid.1.
- *Iam validam Iliacei navem iam sortis Achatæ.* Ibidem.
- *Ferreiq; Eumenidum thalami, & discordia demens.* Æn.6.
- *Centum ærei claudunt vectes, æternaq; ferri.* Ibidem.
- *Eripere ei noli quod multò charius illi.* Cat. ad Quint.
- *Nunc præcedentem sequitur, nunc prævius anteit.* Met 11.
- *Qui candore nives anteirent, cursibus æquor.* Æneid.12.

eo
- *Atq; eodem pacto rebus sint omnibus apta.* Lucret.6.
- *Vno eodemq; igni, sic nostro Daphnis amore.* Eclog.8.
- *Rege sub Euristheo fatis Iunonis iniquæ.* Æneid.8.
- *Cùm resilit campis, & iam se condidit alveo.* Æneid. 9.
- *Cecropiumq; thymum, & graveolentia centaurea.* Georg.4.
- *Nam per aquas quæcunq; cadunt atq; aera deorsum.* Lucr.2.
- *Dispicere ipse oculus rem seorsum corpore toto.* Lucret.3.

ia
- *Legibus his: quædam ratio discriminat omnia.* Lucret.l.2.
- *Bis patriæ cecidere manus, quin protinus omnia.* Æneid.6.
- *Præferimus manibus vittas, & verba precantia.* Æneid.7.

Sic *abjete, tenvia* trisyllaba.

Aedificant, sectâq; intexunt abjete costas. Æneid.2.
Velleraq; vt foliis depectunt tenvia Seres. Georg.2.

Vbi *I* & *V* vocales in consonas mutantur: vt etiam in sequentibus.

Sardoniches, smaragdos: adamantes, iaspidas vno. Mar.l.5.ep.11
Hærent parietibus scalæ, postesq; sub ipsos. Æneid.2.
Custodes sufferre valent, labat ariete crebro. Ibidem.
Arietat in portas & duros obice postes. Æneid.11.
Fluviorum rex Eridanus, camposq; per omnes. Georg.1. Item.
Propterea quia corpus aquæ naturaq; tenuis. Lucret.2.
Tenuis vbi argilla, & dumosis calculus arvis. Georg.2.
Genua labant gelido concrevit frigore sanguis. Æneid.12.

Lectorẽ obiter admonitũ velim, fingi hîc à quibusdã Synæresin hanc non animadvertentibus, cõtra hujus metri legẽ pro pede Dactylico aliàs Proceleusmaticũ, sive duplicẽ Pyrrichium, aliàs Anapæstum: & si Lucretiana illa,

Propterea quia corpus aquæ naturáq; tenuis. Lib.2.
Mittunt, effigies quoq; debent mittere tenues. Lib.4. & similia fortè occurrissent, dubium non est statuisse etiam eos pro Spondæo Trochæum, seu Anapæstum poni.
Apud Lucretium, per Synæresin, *u* vocalis liquescit; quémadmodum per Diæresin *u* liquescens fit vocalis.
Et simili ratione animalia suapte vagari. Lib.1.
Lanigeræ pecudes, & equorum duellica proles. Lib.2.
Et apud Lactantium in Phœnice.
Duodecies undis irrigat omne nemus.

Quædam contractè etiam scribuntur: vt *eôgo, tibîcen, nîl, mî, obît, prêndo, bîgæ, quadrîgæ.*

Ex *coago, tibiicen, nihil, mihi, obiit,* pro *obivit* per Syncopen, *prehendo, biigæ, quadriigæ.*

Quædam licet integrè scribantur, tamen in metri dimensione ferè contrahuntur: vt *huic, cui, dij, ij,* & * composita *proin dein, dehinc deest, semianimis anteambulo.* †

* In quibus nimirùm vocales contractæ, altera prioris partis est, altera posterioris.

† Sic *cuivis,* & cætera composita à *cui, dijs, ijs, iidem, iisdem, proinde, deinde, deinceps, deeram, deesse,* &c. *semibomo, gravcolens, anteactus, anteit,* & similia.
Reiicio etiam & *eiicio* interdum contrahuntur: vt
Tityre pascentes à flumine reice capellas. Eclog.3.
Tela manu reiecitq; cani in vulnus hiantes. Stat. Theb.4.
Eiicit enim sulci rectâ regione viâq;. Lucret.4.
Scande *reice, reicit, eicit.* Abiectâ enim *I* consonâ per Syncopen (quod aliis compositis à *iacio* usu venit: ut
Turpe putas abici qicia sit miserandus amicus. Pont.l.2.El.3.
Nil adicit penso Lachesis fusoq; sororum. Mar.l.4.ep.54.
Cur obicis magno tumulum, manesq; vagantes. Lucan.l.17.
Ipse manu subicit gladios, ac tela ministrat. Lucan.l.7.)

E & I contrahuntur in *ei*.

Metaplasmi in immutando species sunt quinq; Tmesis, Metathesis Antithesis, Diastole Systole.

TMESIS est quæ compositæ vocis partes, alterius vocis interpositione, dissecat: ut *qui te cunq; inq; salutatus*. *Tmesis.*

Qui te cunq; manent isto certamine casus. Æneid. 12. pro *quicunq; te*.

Hanc ego nunc ignaram huius quodcunq; periclisest, Inq; salutatam linquo. Æneid. 9. pro *insalutatamq;*. Sic *Ille pedem referens & inutilis, inq; ligatus.* Æneid. 10. pro *illigatusq;*.

Quæ me cunq; vocant terræ. Æneid. 1.

Quà se cunq; fluens medio tulit agmine virgo. Æneid. 11.

Quò res cunq; cadent. Æneid. 12.

Præterea tellus, quæ corpora cunq; alit, auget. Lucret. lib. 1.

Terraq; inumbratur quia nimbi cunq; feruntur. Idem lib. 5.

Quæ collata foris, & commoda cunq; venirent. Idem lib. 6.

Item. *Nunc ego namq; super tibi erunt qui dicere laudes.* Eclog. 6. pro *supererunt*.

Talis Hyperboreo septem subiecta trioni. Georg. 3. pro *septentrioni*.

Et multo nebulæ circum dea fudit amictu. Æneid. 1. pro *circumfudit*.

Hæc celebrata tenus sancto certamina patri. Æneid. 5. pro *hactenus*.

Eripuit nobis medioq; sub æquore mersit. Ibidem. pro *submersit*.

Impastus seu plena leo per ovilia turbans. Æneid. 9. pro *perturbans*.

Tum Pallas biiugis fugientem Rhætea præter Traiicit. Æneid. 10. pro *præterfugientem*.

Metathesis. *METATHESIS* est quæ literam eandem transponit: vt 1 *pistris*, 2 *Tymbre*.

Pro *pristis Tymber*.

1 Πρίσις apud Aristotelem Hist. anim. lib. 6. c. 12. belua est marina cetacei generis: in quo sensu pristis legitur apud poëtam Æneid. 3. vbi de Scylla loquitur.

Prima hominis facies, & pulchra pectore virgo
Pube tenus: postrema immani corpore pristis.

& Æneid. 10. vbi de Tritone.

Frons hominem præfert, in pristin desinit alvus.

Hujus piscis nomen Mnesthei navis Æneid. 5. sortita est: vbi Sergesti Centaurus dicitur, Gyæ Chimæra, & Cloanthi Scylla.

—— *Post hos æquo discrimine Pristis,*
Centauruſq; locum tendunt superare priorem.

Et paulò post alludens ad nominis etymon (dicitur enim à πρίειν quod est secare) ait poëta,

Sic Mnesthcus, sic ipsa fugâ secat æquora Pristis.

Vnde satis liquet *Pristis* vtrobiq; ritè scribi: pro quâ voce nonnulli per Metathesin reponunt *Pistris*.

2 *Tymbre* habetur Æneid. 10.

Nam tibi Tymbre caput Evandrius abstulit ensis.

Ponitur autem per Metathesin pro *Tymber*, quia rectus itè est Tymber non Tymbrus, vt ibidem legitur,

Daucia Lauridè Tymberq; similima proles.

Antithesis. *ANTITHESIS* est quæ vnam pro aliâ ponit: vt *olli, vestrum*.

Pro *illi, vestrum*.

Diastole. sive Ectasis. *DIASTOLE* est quæ brevem syllabam producit: Æneid. 7.

Dona dehinc auro gravia sectoq; elephanto,

& Heroid. 21.

Molle

Molle meum levibus cōr est violabile telis,
Sic Manil. 5.
Incubuit Pontus, timuit naufrāgia tellus.
Quem Mantuanus sequutus est sexto Fast.
Perdidit, & fracto passa est naufrāgia clavo.
Idem Mant. Eclog. 6.
Cum mulĕre marem sociali fœdere iungens.
Penultimam enim in *mulĕre* ritè corripiendam esse ex Terentio satis apparet: vt Andr. Act. 1. Scen. 1.
Effertur: imus interea inter mulĕres. & Scen. 4.
Nec satis digna cui committas primo partu mulĕrem.
Nam etsi in hoc metro, cæteri pedes sint incerti, certè vltimus est Iambus. Etiam ex Plauto vt Asin: Act. 1. Scen. 1.
Quam amabam abduxit ab lenone mulĕrē. Et Trucul. Act. 2. Sc. 4. *Prò di immortales non amantis mulĕris,* & alibi passim. Adeoq; ex Mart. lib. 1. 97.
Amethystinasq; mulĕrum vocat vestes. Itidem.
Kĕcidere assiduò quoniam fluere omnia constat. Lucret. 5.
In quem rĕcidimus quicquid mortale creamur. Met. 10.
Diastole plerumq; reperitur in vltimâ dictionis syllabâ secundum, tertium, quartum, aut quintum pedem Heroici carminis inchoante: vt
Pectoribŭs inhians spirantia consulit exta. Æneid. 4
Luctus vbiq;, parĕntis, & plurima mortis imago. Æneid. 2.
Ostentans artem paritĕr circumq; sonantem. Æneid. 5.
Sustinet, ac natæ Turnique canĭt Hymenæos. Æneid. 7.
Liminaquĕ laurusq; dei totusq; moveri. Æneid. 3.
Que ante dictionem duabus inchoatam consonantibus sæpius quidem producitur, sed illic positionem potiùs locū habere dixerim: vide primam regulam generalem de omnibus.

SYSTOLE est quæ longam corripit: vt Ec. 4. Systole.
Matri longa decem tulĕrunt fastidia menses.

Sic

Occidĕrunt magnis qui gentibus imperitârunt. Lucret. lib. 3.
Miſcuĕruntq́ herbas, & non innoxia verba. Georg. 3.
Obſtupui, ſteterũntq́ comæ, & vox faucibus hæſit. Æneid. 2.
Gutturaq́ imbuĕrunt infantia lacte canino. In Ibin.
Quid tibi profuĕrunt, Circe, Perſeides herbæ. De Remed. l. 1.
Virgilio annuĕrunt gaudentes rure Camenæ. Ser. 1. Sa. 10. item
Regis opus ſterilíſq́ diu palũs aptaq́ remis. Horat. Art.
Theſea prenſuras ſemisõpita manus. Heroid. 10.
Vade, vale, cavĕ ne titubes mandataq́ frangas. Idem. Ep. 13. l. 1.
Tu cavẽ defendas quamvis mordebere dictis, Triſt. 1. El. 1.
Niſi mavis hic eſſe imperativum antiqui *ævo*: nam aliàs producitur: vt
Ergo cavẽ liber & timidâ circumſpice mente. Ibidem.
Si quid aget maius, differ tua cœpta, cavẽq́. Pont. l. 3. El. 1.
Supra in *ſmarăgdos* poſitio corripitur.

Pes eſt dimenſio certâ ſyllabarum quantitate definita.

De quantitate Syllabarum.

QVantitas eſt quâ ſyllaba brevis, aut longa, aut communis dicitur.
Syllaba brevis vnius eſt temporis: & ſi opus eſt notatur in vocali hoc apice ◡
Longa duorum eſt: & ſi opus eſt, notatur in vocali hoc apice –
Communis modò brevis eſt, modò longa.
Quantitas cognoſcitur regulis, vel exemplis.
Regulæ ſunt generales, vel ſpeciales.

GE-

GENERALES DE OMNIBVS SYLLABIS TRES.

Positio.

Prima regula.

*I. VOCALIS ANTE DVAS CONSO*nantes, quarum altera saltem in eâdem dictione cum vocali est, producitur: ut Met. 7.

Mōx vbi pōllicita est quò sit fiducia mājor.

Hîc præter syllabas *pol, est,* & *sit; mox* etiam & *ma* positione longæ sunt. Nam duplex potestatem habet duarum consonantium, & *J* consona pro duplici habetur: sed vide secundam regulam specialem de mediâ syllabâ.

¶ Etiam vocalis brevis dictionem finiens ante duas consonantes nonnunquam producitur: vt

Et libella aliquâ si ex parte claudicat hilum. Lucret. 4.

Occulta spolia, & plures de pace triumphos. Iuven. Sat. 8.

Nil opus est morte pro me, sed amore, fideq;. Trist. 5. l. 15.

Officii causa pluribus esse dati. Pont. 1. l. 8.

Nulla fugæ ratio, nulla spes, omnia muta. Catu. Argon.

Pro segete spicas, pro grege ferre dapem. Tib. l. 1. El. 5.

Enclitica Conjunctio *que* sæpissimè: vt

Terrasquē, tractusq; maris, cælumq; profundum. Eclog. 4.

Lappæquē, tribuliq;, interq; nitentia culta. Georg. 1.

Tribulaquē, traheæque, & iniquo pondere rastri. Ibidem.

Brontesquē, Steropesque, & nudus membra Pyrachmon. Æn. 10.

Alchandrumq;, Haliumq;, Noëmonaquē, Prytanimq;. Æn. 9.

Hoc autem fit more Græcorum, qui vocalem brevem tā in fine dictionis, quàm alibi ante duas consonantes producere solent: vt

Κίλλαν τὲ ξαθέην τενέδοιο τὲ ἶφι ἀνάσσεις. *Iliad. α.*

Δεινὴ δὲ κλάγγη γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο. *Ibid.*

Μάντι κακῶν οὐ πώποτε μοὶ τὸ κρήγυον εἶπας. *Ibid.*

Ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὔποτε φύλλα καὶ ὄζους. *Ibid.*

Excipe.

Vocalis naturâ brevis ante mutam cum liquidâ *L* vel *R* in eadem dictione communis eſt: ut *patris volucris, Atlas locuples.*

Niſi in compoſitis, vbi prior vox in mutam deſinit, poſterior à liquidâ inchoatur: illic enim, tanquam voces eſſent ſeparatæ, fit poſitio: ut *ābluo, ōbruo.*

¶ Etiam liquida *N* poſt quaſdam conſonas in Græcis dictionibus, & *M* alicubi brevem vocalem præcedentem ancipitem facit: vt

Ad mandata Prŏgnes. & agit ſua vota ſub illis. Met.6.

Hanc vocem Petronius Arbiter, (quem Quintilianus & Macrobius citant) etiam corripuit.

Atque vrbana Prŏgne quæ circum gramina fuſa.

O mutis quoque piſcibus

Donatura Cycni, ſi libeat, ſonum. Carm.4. Od.3. Carmen eſt Glyconium cum Aſclepiadeo alternatum.

Quid refert? cornix non ideò ante cycnum. Aul. Epiſt.20.

Quæ capta eſt alio nupta Lacæna Cycno. Mart.9. Ep.106.

Biſtoniis habitata viris, Polymneſtoris illic. Met.13.

Vadit ad artificem dirę Polymneſtora cædis. Ibidem.

Ecce inter primos Thĕrămnæo à ſanguine clauſi. Sil.lib.8.

Delectat Marium ſi pernicioſus Schœneumon. Mar. l.7. ep.86.

Movit Aiacem Telamone natum

Forma captivæ dominum Tĕcmeſſæ. Carm.2. Od.4.

Diphthongus.

Secunda regula de omn.

II. OMNIS DIPHTHONGVS LONga eſt: ut *hēi, nēuter, āulæa.*

Sic *Maia, Cæus,* &c.

Mœotis tamen Triſt.3. El.12. propter ſequentem vocalem

lem primam corripit.

Longior antiquis viſa Mæotis hyems.

Cùm aliàs producatur: ut

Regna Thoas habuit Mæotide clarus in orâ. Pont. 3. El. 2.

Quâq; fretum torrens Mæotidis egerit undas. Lucan. 3.

Diphthongus in fine dictionis ſequente vocali interdum corripitur. Vid. Synalœpham omiſſam.

Præpoſitio *præ* in compoſitione ſemper brevis eſt ſequente vocali: ſed de eâ vide primam regulam ſpecialem de primâ.

Synæreſis.

Tertia regula de omn.

III. *SYNÆRESIS SIVE CRASIS* ſyllabam producit: ut *nîl, côgo, obît, deero.*

Magnus civis obit & formidatus Othoni. Iuv. Sat. 6. Sic

Dum trepidant ît haſta Tago per tempus utrumq;. Æneid. 9.

Author abit operis, ſed tamen extat opus. Ovid. ad Liv.

Sceptra Palatini, ſedemq; petît Euandri. Æneid. 9.

Ita enim legendum eſt; non, ut vulgò habetur, *petivit*: quia diphthongus *Eu* neceſſario producitur.

Difficiles aditus primos habet: haud mihi deero. Serm. 1. Sat. 9.

Verùm ubi vehementi magis eſt commota metu mens. Lucret. l. 3.

Vehemens & liquìdus puroq; ſimillimus amni. Hor. Ep. 2. l. 2.

Per terras, amnes, atq; oppida cooperuiſſe. Lucret. l. 5.

Excipe.

* Compoſita vocales breves, in dimenſione tantùm contractas, corripiunt: ut *ſemianimis, ſemihomo, graveolens.*

* Quorum nempe vocales contractæ non ad eandem compoſitionis partem ſpectant. Vid. Synæreſis.

REGV-

REGVLÆ GENERALES DE PRIMA ET MEDIA TRES.

Vocalis ante vocalem *prima regula.*

1. *VOCALIS ANTE VOCALEM* brevis eſt: ut *dĕus.*

Excipe.

Primò *E* inter duo *I* in genitivis & dativis quintæ declinationis producitur: ut *facīēi.* [a]

2. Penultima genitivorum ſecundam pronominis formam habentium communis eſt: ut *unīus, illīus.* Sed in *alterĭus* ſemper eſt brevis, in *alīus* ſemper longa.

3. Prima in *fio* longa eſt, niſi ſequantur *e* & *r*, ut *fĭerem.*

4. Vocativi propriorum, & genitivi primæ [b] diſtracti penultimam producunt: ut *Caī Pompēī, aulāī aquāī.*

5. *Ohe* priorem ſyllabam habet [c] communem, *Ehem* verò longam.

6. Vocalis ante alteram in Græcis dictionibus [d] ſubinde longa fit: ut 1 *Machāon, Pandīon, Briſēis, Latōis, Nerēius, Minōĭus*, & *Minōus*: 2 *Ilionēa, Neronēus*, 3 *Thalīa, magīa, Medēa, chorēa*, & ſimilia.

Sic 4 *aer, Deīphobe, Pierides, herōis, Enyo*, &c.

Sed *Nereis, platea, chorea*, & *conopeum* & purum variant.

[a] Lu-

Lucretius illud *E* producit *F* non præcedente: ut
empore inane poteſt vacuum ſubſiſtere rei. Lib. 2.
ec iacere indumanus via quâ munita fidei. Lib 3.
Vide Diæreſin.
Ohe iam ſatis eſt, ohe libelle. Mar. l. 4. ep. vlt.

Quædam enim voces Græcæ vocalem puram produ-
unt, quædam corripiunt, quædam variant, ut in regulis
exemplis ſubnotatis liquet.

Maſculina in *aon* & *ion*, patronymica fœminina in *eis* &
is, ac poſſeſſiva in *eius*, *oius*, & *oïs* primas terminatio-
um vocales producunt: ut

Machaon, Amythaon, Didymaon, Lycaon, &c.	*āon.*
mphion, Arion, Hyperion, Ixion, Methion, Pandion, &c.	*īon.*
iſeis, Cadmeis, Chryſeis, Echineis, Eleis, &c.	*ēis.*
atois, Deois. Minois, &c.	*ōis.*
ereius, Priameius, Semeleius, Elegeius, &c.	*ēius.*
inoius, Acheloius, Troius, &c.	*ōius.*
inoïus, Argoïus, Eoïus, heroïus, Inoïus, Lesboïus, Sardoïus, &c.	*ōïus.*

Excipe in *aon* & *ion* creſcentia per o longum: ut *Phaon,*
eucalion, &c.

In *eis Nereis*, quæ penultimam etiam corripit: ut Met. 13.
Diſcedant, placidiſq; natent: Nerēides vndis. At Æneid. 5.
Nerēidum, Phorciq; chorus, Panopeaq; virgo. & Mart. l. 4. e. 57.
Nymphārum pariter Nereidumq; domus.
Item Carm. lib. 3. Od. 8.
Neptunum & virides Nerēidum comas.

3. Accuſativi in *ea* à nominativis in *eus*, & poſſeſſiva in *eïs*
E purum variant, modò communem, modò Ionicam dia-
ectum ſequentes; ut

Orphĕa, Salmonĕa, Ilionēa, Idomenēa, Caphareus.
Orpheaq; in medio poſuit ſylvāſq; ſequentes. Eclog. 3.
Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas. Æneid. 6.
Ilionea petit dextrâ levāq; Sereſtum. Æneid. 1.
Idomenea ducem deſertāq; littora Cretæ. Æneid. 6. Sic

Saxa

ĕŭs, ēŭs. *Saxa triumphales ſregere Capharea puppes.* Propert.l.3. Et *Graia Caphareâ currere puppis aquâ.* Triſt.5.El.8.

Sed hîc quæ producuntur, læpè ſcribuntur per diphthongum æ: ut

Quæſtor ab Icario Cynareæ littore Cypri. Lucan. l.8.

Dicitur & *Cynareius.*

Coryciaq́, comæ, Cynareiaq́, germina, & altis. Stat.5.ſylv.

& *Cynarēius.*

Verùm aut Perſephone Cynerēius ibis Adonis. Auſ.Epit.33.

Hujus varietatis ratio eſt, quòd poſteſſiva Græca in ωος Ionicè terminãtur in εος: vnde Latini ad Græcorum imitationem quædam per *eius, eus, ēŭs,* aut *ius* penult. longâ ab ωος terminatione communi. (vid.3.reg.) quædam per *ĕŭs* pen. brevi ab εος terminatione Ionicâ ſcribunt.

Prætereà Iones terminationem iſtam poëticè vertunt in ηιος, vndè Latini quædam etiam per *ēius* antepen. productâ: de quibus in primâ regulâ.

ĭ & ē. 3. I & E vocales ex diphthongo ει longæ ſunt: ut *Darīus, Sperchīus, Clio, Phthīa, energīa, elegīa, Ironīa, magīa: Ænēas, Epēus, Lagēus, cichorēa & um, centaurēa & um, panacēa: Lycium* vel *Lycēum: Chīus* adjectivum.

Huius generis ſunt pleraq; fœminarum nomina in ια & εα: ut *Thalīa, Amphigenīa, Deidamīa. Iphigenīa, Laodamīa, Caſſiopēa, Cytherēa, Deiopēa, Galatēa, Medēa, Panopēa.*

¶ (Notandum hîc eſt Græcam diphthongum αι, Latinè tàm per *ei* & *e* diphthongum, quàm *i* aut *e* longum ſcribi: ut *Calliopeia, Panopea.*)vid.reg.2.)

Sed *Platea, chorea* & *conopeum* penult.variant.

Vt mediam facias navali ponte platēam. Auſon.vrb.7.

Diſpoſitum & latas nomen ſervare platēas. Idem vrb.9.

Iſtos qui in platĕâ modò huc modo illuc. Cat.ad Aurel.

Puræ ſunt platĕæ nihil ut meditantibus obſtet. Hor.ep.2.l.2.

Ad numerum motis pedibus duxere chorēas. Met.14.

Pars pedibus plaudunt chorĕas, & cărmina dicunt. Æneid.6.

Vt

Vt testudineo tibi, Lentule conopēo. Iuv. Sat. 6.
Interq; signa turpe militaria
Sol aspicit conopĕa. Epod. Od. 9.
Chiragra verò illud *I* quamvis non purum tantùm corripit: ut
Nodosa corpus nōlis prohibere chĭragra. Horat. ep. 1.
Sed nil patrono porrigit, hæc chĭragra est. Mar. l. 1. ep. 99.
4. Deniq; vocales longæ & breves ante vocalem manent immutatæ. Ex ancipitibus item *a* & *i*; modò enim longæ sunt, modò breves; eam in suis vocibus quantitatem obtinentes, quæ numeris Heroïcis aptissima esset.
At Masculina in *ius*, fœminina in *ia*, & neutra in *ium* unà cum possessivis in *ius I* purum (nisi veniat ex diphthongo *ei*) corripiunt: ut *Parthenius, Chiŏs.* *ĭus.*
Romæ laudatur Samos, & Chĭos, & Rhodus absens. Ho. e. 11. l. 1.
Academia, Acedia, Arcadia, harmonia, Maria, naumachia, sophia, symphonia, &c. *ĭa.*
Nam multum harmoniæ Veneris differre videntur. Lucret. l. 4.
Exultat Maria quum prima affamina sensit. Iuvenc. l. 1.
Do tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis. Mar. l. 1. ep. 6.
Florentis virides sophiæ complectitur umbras. Virg. Ciris.
Vt gratas inter mensas symphonia discors. Horat. Art.
Aliquandò tamen, quò nativus accentus servetur, producunt, ut
Angelus intactæ cecinit properata Mariæ. Sedul. l. 2.
Sortiti æthereæ coluerunt dogma sophiæ. Prud. Symm.
Gymnasium, &c. *ĭum.*
Elysius, Nereius, &c. At *Chius* quia venit ex *ei* producit. *ĭus, a, um.*
Consulis & Chīo solvite vincla cado. Tibul. 2. l. 1. Vide reg. 3.
Y verò ubiq; corripitur: ut *Hyades, Halcyones, Lybia, caryota;* nisi in *Enyo, Thyas, Cyaneæ.*

Derivatio

Derivatio.

Secunda regula de pr. & med.

II. DERIVATIVA PRIMITIVO-
rum quantitatem sequuntur: ut *ănĭmus, ănĭmo-
sus, ănĭmare.*

Excipe.

1. Pauca à brevibus deducta primâ producũt:

Vox vōcis à *vŏco.*
Lex lēgis, à *lĕgo.*
Rex rēgis, & rēgula à *rĕgo.*
Tēgula à *tĕgo.*
Sēdes, à *sĕdeo.*
Iūnior à *iŭvenis.*
Mācero à *măcer.*
Stīpendium à *stĭpe.*
Stātarus à *stătum.*
Lāterna à *lăteo.*

Regina etiam primam producit: sed deducitur à *rege*, ut *he-
roina* ab *heroe.*

Stātarus & composita quæ *A* servant: ut *constātarus*, *pro-
stātarus, obstātarus,, extātarus*, ipsum *A* producunt.

Hinc acies statura ducum est, Cæsarne senatus. Lucan. l. 2.
Quæ sic orsa prior, spes ne obstatura Pelasgis. Thebaid. 7.
Constatura fuit Megalensis purpura centum. Mar. 10. ep. 41.
Ergo vbi concipiunt quantis sit cladibus vrbi
Constatura fides superum. Lucan. lib. 2.

Quæ *A* in *I* mutant, retinent quantitatem supini: ut *pro-
stĭturus, restĭturus, instĭturus.* Lucr. l. 2.

2. Pauca à longis deducta primam corripiunt:

Dux dŭcis, à *dūco.*
Dĭcax & in **dĭcus* desinentia à *dico.*
Fĭdes à *fido.*
Sŏpor à *sōpio.*
Nŏto, as, à *nōta.*
Nătо, as, à *nātu.*
Vāricosus à *vārix.*
ŏdium ab *ōdi.*
Lŭcerna à *lūceo.*

* *Vt* maledi-
cus, causidi-
cus, &c.

Desiderativa penultimam corripiunt à participiis longis: ut *Esŭrio* ab *Esūrus*. Sic *parturio, nupturio, cœnaturio, dormiturio, micturio, scalpturio*, &c.

Motor, motio, motus, mobilis, primâ longâ, & *stator, statio, statum, stabilis*, primâ brevi, sequuntur quantitatem supinorum undè derivantur. Quare non sunt excipienda, ut quidam docent, quòd scilicet prima in *movere* brevis est, in *stare* longa.

Crebrò fit ut, literâ aliquâ mutatâ, mutetur & quantitas: veluti *fomes* & *fomentum*, primâ longâ, à *foveo* brevi: sic *jucundus* à *juvo*, *humanus* ab *homo*: Sed *posui, genui, fragor*, & *fragilis* brevia sunt, à *pono, gigno, frango*, longis derivata.

Compositio.

Tertia regula de pr. & med.

III. COMPOSITA SIMPLICIVM quantitatem sequūtur: ut *ănimare, exănimare.* Proinde quanta sit prima syllaba vocis simplicis disyllabæ per accentum in compositâ ostenditur: ut *impĭus pĭus, versĭcŏlor, cŏlor.*

Excipe.

1. Primam simplicium longam corripiunt *innŭba, pronŭba* à *nubo; deiĕro, peiĕro* à *iūro* a. *Connubium* commune reperitur.

2. Primâ simplicium brevem producunt b *ambītus* ab *ĭtus* ad differentiam nominis. *īdem* masculinum ab *ĭs*: nam *ĭdem* neutrum priorem corripit.

a Adde *cognĭtum* & *agnĭtum* à *nōtum*.

b *Jussit & ambitæ circumdare littora terræ.* Met. 1.
Cumq; suo demens expellitur ambitus auro. Clau. coss. Ho.

3. *Vtiq; siquidem, vidēsis*, & *valēdico* ultimam simplicium longam corripiunt.

Nec

Nec sitiperare queunt motus utiq; exitiales. Lucret. 2.
Obtundunt siquidem curarum pondera sensus. Gal. El. 5.
Auriculas? videsis ne maiorum tibi forte. Pers. Sat. 1.
Idq; quod ignoti faciunt valedicere saltem. Trist. 1. El. 7.

4. *Quandōq;, ubīq;, & * ibīdem* ultimam simplicium communem tantùm producunt: *quandŏquidem* & *ubĭ vis* corripiunt: at *ubicunq;* ancipitem simplicis quantitatem servat: ut

Clamat iŏ matres, audite ubĭcunq; Latinæ. Æneid. 7.
Servor ubĭcunq; est, uni mea gaudia servo. Met. 7.

* Ibidem apud veteres, Lucretium, Virgilium, &c. tantùm producitur: Mamertus tamen ausus est corripere.
Cognosces ibĭdem, ne pergas tradere fatis.

Quintam hanc adjicias regulam.

5. Omnis vocalis ante Q, nisi per aliam regulam producatur, brevis est: ut *nĕq;, nĕqueo. lĭqueo,* &c.
Præter *Sēquana* & *Lĭquetius* fluvios, ac *lĭquor* verbum (cujus participium item producitur, ut

----dat cum liquentia mella. Æneid. 1.

At à *liqueo* corripitur, ut

Principio cœlum. & terras, camposq; lĭquentes. Æneid. 6.

vndè *liquidus* etiam & *liquor* variantur, sed plerunq; brevia: ut

Crassaq; conveniunt lĭquidis, & lĭquida crassis. Lucret. l. 4.
Pondus uti saxis, calor ignibus, lĭquor aquai.) idem. lib. 1.

Nam *æquus inīquus, antīquus oblīquus, quāq;, nequāquam, utrōq; dūōqui,* & composita à *ne* adv. prohibendi, ut *nēquis nēquando, nēquam nēquitia, nēquaquam nēquicquam,* & similia per alias regulas produci liquet.
Nĕqueo componi dicitur non à *ne* sed à *nec*, ut item reliqua *ne* corripientia, *nĕfas, nĕfastus, nĕfarius, nĕfandus,* &c.

Prima & media propriorum.

¶ Primam & mediam in nominibus propriis, nisi natura

syllabæ

ſyllabæ repugnet, poëtæ ſæpiùs variant; eam nimirùm quantitatem, quæ numeris ſuis facillimè quadraret, vſurpantes; ut Claud. de raptu Proſerp. l. 3.

Lucus erat propè fluuen Acin quod candida præfert.	ăcis.
Præterit & ripas herbifer Aci tuas. Faſt. l. 4.	ācis.
Iam puer auricomo perfurmidate Batavo. Sil. l. 3.	Batāvus.
Vangiones, Bataruiq; truces quos ære recurvo, Lucan. l. 1.	Batavus.
Proxima Bithynos ſolem quæ condit, Iouas. Clau. Eutro. l. 2.	Bīthyni.
Thyni thraces erant quæ nunc Bithynia fertur. Ibidem.	
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas. Horat. Ep. 6. l. 1.	
Vix mi ipſe credens Thyniam Bithynoſq; Catul. ad Sirmion.	Bĭthyni.
Quanquam & Cappadoces faciant equiteſq; Bithyni, Iuv. Sat. 7.	
Buſtrim domui: ſævoque alimenta parenti. Met. 9.	Būſtris.
Luctibus immites citiùs Buſtridis aras. Thebaid. 12.	
Non trucibus monſtris Buſtrim infandumq; dediſti. Ibidem.	Būſtris.
Cacus Aventinæ timor atque infamia ſylvæ. Faſt. 1.	Cācus.
Hic Cacus horrendum Tyberino in gurgite monſtrum. Met. 9.	Căcus.
Huic mater cultrix Cybele, Corybantiaq; æra, Æneid. 3.	Cybēle.
Occurrit comitum: Nymphæ quas alma Cybele. Æneid. 10.	Cybēle.
Conſtiterant, ſylua alta Iouis lucuſve Dianæ. Æneid. 3.	Dĭana.
Excreet Diana choros, quam mille ſequutæ. Æneid. 1.	Dīana.
Dianam teneræ dicite virgines. Carm. l. 1. Od. 21.	
Scis Lebedus quàm ſit Gabiis deſertior atque	
Fidenis vicus. Horat. Epiſt. 11. l. 1.	Fīdenæ.
Hi tibi Nomentum Gabios vrbemq; Fidenam. Aen. 6.	Fĭdenæ.
Gradivumque patrem Geticis qui præſidet arvis. Aen. 3.	Grādivus.
Vibis & invicti genitor Gradive Quirini. Met. 15.	
Et genus à magno ducentem forte Gradivo. Met. 6.	Grădivus.
Principio Phalarim, & ſucciſo poplite Gygem. Aen. 9.	Gўges.
Centimanumque Gygem, ſemibovemque virum. Triſt. 4. El. 6.	Gyges.
At mihi nec Iuno, nec Hymen ſed triſtis Erynnis. Heroid. 6.	Hymen.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe. Catul. Car. nup.	Hўmen.
Inde Lycam ferit, exectum iam matre ſeremptâ. Aen. 10.	Lycas.
Pretiatus Antheum & Lycam prima agmina Turni. Ibidem.	Lўcas.

Mæotis. Quàque fretum torrens Mæotidis egerit undas. Lucan. 3.
Responsis horrent divum & Mæotica tellus. Æneid. 6.

Mæotis. Longior antiquis via Mæotis hyems. Trist. 3. Eleg. 12.

Maĕa. Ionio q; mari, Maleæq; sequacibus undis. Æneid. 5.

Maĕa. Nec timeam vestros curva Malea sinus. Elegiar. 2. 16.

Orion Orionis Græcè ὠρίων ὠρίωνος primam & tertiam naturaliter producunt: poëtæ tamen communes faciunt.

ōriōnis. Teste tulit cælo victi decus Orionis. Lucan. 9.
Armatumq; auro circumspicit Orina. Æneid. 3.

ōriŏnis. Diversasq; urbes, nitidumq; Orionis ensem. Met. 13.

ŏriŏnis. Ecce facit medijs natas ab Orione Thebis. Ibidem.

ōriōn. Sævus ubi Orion hybernis conditur undis. Æneid. 1.

ŏrion. Cum subitò assurgens fluctu nimbosus Orion. Æneid. 1.

ŏriŏn. Oppressitq; duos Broteon & Orion: Orio. Met. 12.

Pachinus. Præstat Trinacrij metas lustrare Pachini. Æneid. 3.
Leva Pachine tibi, Lilybæo crura premuntur. Met. 5.

Pāchinus. E quibus imbriferos versa est Pachinus ad Austros. Met. 13.

Pēlion. Fulmine & excussit subiectum Pelion Ossæ. Met. 1.

Pĕlion. Ossaq; cum Pelio cumq; Hæmo cesserit Othrys. Sil. l. 3.

Porsĕna. Minacis aut Etrusca Porsenæ manus. Epod. Od. 16.
Hanc spectare manum Porsena non potuit. Mart. l. 1. Ep. 22.

Porsēnna. Nec non Tarquinium eiectum Porsenna iubebat. Æn. 8.

Prōserpina. Nec revetita sequi curat Proserpina matrem. Georg. 1.

Prŏserpina. Vidisti Siculæ regna Proserpinæ, Senec. Herc. fur. Act. 2.

Pyrene. Non sanè est tibi partus honos per bella: Pyrene. Tibull. l. 1.

Pyrenæus. Iamq; Pyrenæe quas nunquam solvere Titan. Lucan. lib. 4.

Pyrene. Pyrene celsi nimbosi verticis arce
Divisos Celtis altè prospectat Iberos. Sil. lib. 3.

Pyrenæus. Trans freta, trans Gallos, Pyrenæumq; cucurrit. Clau. bel. Get.

Rhēa. Collis Aventini silvi quem Rhea sacerdos. Æn. 7

Rhĕa. Sæpe Rhea questa est, toties fecunda, nec unquam. Fast. 4.

Rhŏdus. Phœbeamq; Rhodon, & Falisios Telebinas. Met. 7.

Rhōdus. Rhodus Carpathium in pelagus se inclinat apertum. Lucan.

Sĕrāpin. Vincebant nec quæ turba Serapin amat. Mart. l. 9. Ep 30.

Isæum

Isaum Serapin, Nilus veneratur Osirim. Idem. — *Serăpis.*
Huic coniux Sichæus erat ditissimus agri. Æneid. 1. — *Sĭchæus.*
Quos inter medius venit furor ille Sichæus. Ibidem. — *Sĭchæus.*
Obstupuit primo aspectu Sidonia Dido. Æn. 1. — *Sidōnius.*
Sidoniam picto chlamydem circundata limbo. Æneid. 4. — *Sidŏnius.*
Carthago, aut antiqua Tyros, flammæq; furentes. Æneid. 4. — *Tyros.*
Et Phœnissa Tyros quarum nunc insula nulla est. Met. 15.
A Tyro hâc profugos posuistis sede Penates. Met. 3. — *Tyros.*
Et Vaticano fragiles de monte patellas. Iuven. Sat. 6. — *Vatĭcanus.*
Redderet laudes tibi Vaticani — *Vatĭcanus.*
montis imago. Carm. 1. Od. 20.

Similiter hîc & vocibus cognatis eandem quantitatem tribuere negligunt: ut,

Postquàm res Asiæ Priamiq; evertere gentem. Æneid. 3. — *ăsia.*
Atq; Ephire, atq; Opis, atq; Asia Deiopea. Georg. 4. — *āsius.*
Dant per colla modos, sonat amnis, & Asia longè
Pulsa palus. Æneid. 7.
Et penitus toto divisos orbe Britannos. Eclog. 1. — *Brĭtanni.*
Quà nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam. Iuv. Sat. 15. — *Brĭtones.*
Tutari Italiam, detrudere finibus hostem. Æn. 7. — *ĭtalia.*
Italides quas ipsa decus sibi dia Camilla. Æn. 11. — *ĭtalis.*
Graia quis Italicis author posuisset in oris. Met. 13. — *ĭtalicus.*
Et sæpe Hesperiam sæpe Itala regna vocare. Æneid. 3. — *ĭtalus.*
Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus aras. Æneid. 1. — *ĭtalus.*
Prodimur, atq; Italis longè disiungimur oris. Ibidem.
Fata tibi cernes vrbem & promissa Lavini — *Lăvinium.*
Mœnia. Æneid. 1.
Nec prolem Ausoniam, & Lavinia respicit arva. Æneid. 4. — *Lāvinius.*
Vix Priamus tanti totaq; Troia fuit. Heroid. 1. — *Prĭamus.*
Hanc tibi Priamides mitto Ledæa salutem. Heroid. 15. — *Prĭamedes.*
At freta Sicaniæ saltem sedesq; paratas. Æneid. 1. — *Sīcănia.*
Sicanio prætenta sinu jacet insula contrà. Æneid. 3. — *Sīcănius.*
Cætera Elisæis aderit gens Sicana votis. Sil. 14. — *Sicănus.*
Vomere verterunt primum nova rura Sicano. Ibidem. — *Sīcānus.*

Sic tibi cum fluctus subter labere Sicanos. Eclog.10.
Vadiq; concurrunt Teucri mistiq; Sicani. Æn.5.
Sĭculus. *Mille ferè Siculis errant in montibus agnæ.* Eclog.2.
Sīcelis. *Sicelides musæ paulo maiora canamus.* Eclog.4.
Quid mihi cum Lesbo Sicelis esse volo. Heroid.21.
Tybris utiq; primam producit, vt Æneid.8.
Tybris. *Tum reges, asperq; immani corpore Tybris.*
A quo post Itali fluvium cognomine Tybrim.
At *Tyberis* corripit, ut
Tyberis. *Quà Tuscum Tyberim & Romana palatia servas.* Georg.1.
Tyberīnus *Interea genitor Tyberini ad fluminis undam.* Æneid. 10.
Istis obiter obseruatis cætera diligentiæ tuæ relinquo.

Hanc libertatem recentiores etiam, veteres imitati, sibi venditant, vt.

ădam. *Deceptum miseratus Adam quem capta venenis.* Aus. Edyl.1.
ādam. *Tinxit ei innocuum maculis sordentibus Adam.* Prud. Enchirid.
ăbel. *Deo offerendum sancti Abelis ferculo.* Prudent. Periſt.
ābel. *Rusticus invidiâ pastorem sternit: in Abel.* Idem Enchirid.
Iācobus. *Vtque bonus dubijs Iacobum ad Sydera rebus.* Buchan. Psal.2.
Iăcobus. *Quippe Iacobum vltrò legit; lectumq; dicavit.* Psal.135.
ōgus. *Quiq; Basana Ogus magnâ ditione tenebat.* Idem ibidem.
ŏgus. *Stravit Ogum magno fidentem corpore frustrà.* Psal.136.

REGVLÆ SPECIALES DE PRIMA TRES.

præpositio.

Prima regula.

I. PRÆPOSITIO IN COMPOSITIONE
Trans. suam retinet quantitatem, vt *trāduco*: ni positio vetet, ut *ădde, rĕjicio*; aut vocalis ante vocalem: ut *dĕhiscens præustus.*

Quantitas præpositionum, etiam earum quæ nunquam extra

extra compoſitionem reperiuntur (quales ſunt *am, di, dis, re, ſe, con,*) communibus omnium vocum regulis cognoſcenda eſt. Siquidem *am*, ac *dis* ſemper producuntur poſitione: & *con* etiam, niſi, ſequente vocali, vel ſuum *N* amittat, ut *coacervo* (tum enim corripitur vocali ante vocalem) vel illud *N* mutet in *M* ut *comedo*: tum autem corripitur, quia *M* finale priſcis breve erat; quod etiamnum apparet in compoſitis, ut *circumago, circumeo*: *di* producitur quia deſinit in *F*: *ſe* item quia monoſyllabum in *E*: *re* verò breve excipitur.

am
dis
con
circum
di
ſe
re

Excipe.

1 *Di* corripitur in *dirimo* & *diſertus*.

2. *Pro* corripitur in *procella*, *profari profiteor*, *profugio proficiſcor*, *pronepos proneptis*, *profanus profeſtus*, *profundus profecto*.

3. *Procuro*, *profundo*, *propello*, *propulſo*, † *propago* primam ſyllabam habent ancipitem.

† *Nomen & verbum.*

Propago nomen propriè ſumitur pro vite vetulâ, vel pro palmite quæ ex illâ * propagatur: vnde transfertur ad ſignificandum genus & ſtirpem, aut etiam prolem & progeniem quæ inde naſcitur. In priori ſenſu Virgilius bis produxit.

* *De propagandi ratione vide Plin. lib. 17. c. 17. Rami in ſcrobē depreſſi terrâ obruuntur, poſt biennium amputātur, & ſequēti anno trāſferuntur.*

Sed truncis oleæ meliùs, prōpagine vites. Georg. 2.
Sylvarúmq; aliæ preſſos prōpagine arcus. Ibidem.

In poſteriori bis item corripuit.

Eſſe ſinent: nimium vobis Romana prŏpago. Æneid. 6.
Sit Romana potens Itala virtute prŏpago. Æneid. 12.

Vnde quidam colligunt vocem hanc propriè ſumptam primam producere, Metaphoricè verò eandem corripere debere: *Propago* tamen verbum etiam in tranſlatâ ſignificatione Primam variat.

Vt prōpagando possint procudere secla. Lucret. l. 5.
Nec potuisse prōpagando procudere prolem. Ibidem.
Videtur itaq; mihi Virgilius in hac varietate nihil aliud voluisse quàm primam in nomine communem facere, ut Lucretius fecerat in verbo: hîc autem corripuit, illic produxit ea minis ratione, non significationis diversitate id postulante: Neq; enim tropus quantitatem mutare solet. Sed sequere tuum iudicium.

In *probo probus, probrum proprius, procax procus, procul proceres, propè propero, propinquus protervus* (quæ primam corripiunt) *pro* præpositio non est censenda: *Probrum* & *proprius* primam quoq; producunt; verùm id fit non naturâ, sed ratione mutæ sequentis cum liquidâ.

Pro præpositio Græca brevis est quia scribitur per Omicron: ut in *prŏpheta, prŏpino, prŏpola, Prŏpontis, prŏlogus, Prŏmetheus. &c.*

Re in *refert* impersonali producitur: ut
Quid tamen hoc rēfert, si se pro classe Pelasgâ
Arma tulisse rĕfert? sed ex re nomine, non præpositione componi dicunt Grammatici.

Disyllaba præterita & supina.
Secunda regula de pr.

II. PRÆTERITA ET SVPINA disyllaba priorem producunt: ut *nōvi mōtum.*

Excipe.

Præterita sex *bĭbi fĭdi, dĕdi scĭdi, stĕti tŭli;* & decem supina, *quĭtum sĭtum, lĭtum ĭtum, vŭtum rătum, dătum săt um, stătum* & *cĭtum* à * *cieo cies* corripiunt primam.

* Nam *citum* à *cio cis* priorem habet longam.

Geml-

Geminata præterita.

tertia regula de pr.

*III. PRÆTERITA PRIMAM GEMI*nantia primam corripiunt: ut *pŭpugi tĕtendi, cĕcidi cĕcîdi.*

REGVLÆ SPECIALES DE MEDIA TRES.

Accentus.

Prima regula.

I, ACCENTVS IN HYPERDISYLLAbis ostendit quantitatem penultimæ: ut *dŏminus, humānus.*

Nam si antepenultima acuatur, penultima corripitur: ut *dŏmĭnus, sanguĭnis, legĕre.* Si penultima acuatur, eadem producitur: ut *humānus, virtūtis, amāre.*

Composita à *dare* quæ primæ sunt conjugationis analogum accentum & quantitatem non servant, quia verbum simplex *A* corripit vbiq;: ut *dăre circundăre, dăbis pessundăbis.* Cùm cæteroqui primæ conjugationis characteristica, ut etiam secundæ & quartæ, perpetuò producatur: vt *stāre, flēre, scīre.*

Adjectiva in *inus* penultimam acuunt: vnde apparet eandem produci: ut *matutinus.* Præter *diŭtĭnus pristĭnus, crástĭnus perendĭnus, hornŏtĭnus serŏtĭnus*, & materialia; ut *fagĭnus oleâgĭnus, crystallĭnus adamantĭnus, cocci̇nus carbasĭnus.* Adjectiva in *osus*, præterita in *vi*, & eorum supina penultimam acuunt: ut *animŏsus, petīvi, petītum.*

Plurium aliquando in eâdem dictione syllabarum quan-

titates per accentum cognosci possunt: ut in *penĕtrābilis* trium; *bi* quia hic est penultima, *tra* quia penultima est in *penetrábam*, & *ne* quia in *penetro*. in *collŏcūtiōnĭbus* quinq; : ut enim *ni* hic est penultima, sic *o* in *collocutionis*, *ti* in *collocútio* (quæ etiam brevis est per primam regulam de primâ & mediâ) *cu* in *collocútum*, & *lo* in *colloquor*.

Excipe.

1. Composita à *facio* *A* vocalem brevem in prosâ acuunt: ut *benefácis*, *frigefácit*.
2. Syllabæ *rimus* & *ritis* futuri conjunctivi, quæ in prosa acuunt penultimam, in metro eandem communem habent.

Hujus generis sunt genitivi secundam pronominis formam habentes: de quibus supra.

Pituíta etiam, *phrenêsis*, *Nerêis*, *platéa*, *chorea*, & *conopéum* penultimam acutam variant.

Præcipuè sanus nisi cum pĭtuīta molesta est. Horat. Epist. 1. l. 1.
Dulcia se in bilem vertent, stomachoq; tumultum
Lenta ferat pĭtuīta.—— Idem Sat. 2 l. 2.
Mucusq; & malæ pĭtuīta nisi. Catull. ad Furium.

Perseus contrà pen. corripit: sed tum Catullum sequutus primam producit.

Somnia pĭtuĭta qui purgatissima mittunt. Sat. 2. Sic
Quum furor haud dubius, quum sit manifesta phrenēsis. Iu. S. 14
Declamas in febre Mathon hanc esse phrenēsin. Mart. l 4. Ep. 81.
Ex vitio cerebri phrenĕsis furiosa movetur. Seren.

De

De quatuor reliquis vide primam regulam de primâ & mediâ cum annotationibus ad eandem.

Composita ex vocibus numeri.
secunda regula de med.

II. COMPOSITA EX VOCIBVS numeri, quarum prior paulùm mutata in *I* desinit, eandem *I* mediam corripiunt; ut *causĭdicus, multĭplico.* 1.

His annumerantur composita à *semi* & *sesqui*: ut *semĭvir, sesquĭpes.* Et quæ à numeralibus componuntur: ut *bĭceps, trĭformis, quadrĭremis.* Etiam sequente *J* consonâ: ut *bĭjugus, quadrĭjugus.* Præter 3 *quotidiè*, 4 *biduum*, & *triduum*, quæ sunt communia.

Huc etiam spectant composita cum *lentus* & *bundus*, quæ vocales hasce particulas præcedẽtes corripiunt: ut *opŭlentus, fremĕbundus.* 5.

At *A* ante *bundus* producitur: ut *errābundus, sudābundus.*

1 Sic *munĭficus munĭceps, armĭger frugĭfer, altĭtonans, arcĭtenens, cornĭpes tubĭcen, cœlĭcola parĭcida, amplĭfico signĭfico*, & similia. Ausonius tamen licenter producit *matricida.* Quod ea vox non aliter metrum suum ingrederetur. *Matrīcida Nero propry vim pertulit ensis.* De 12. Cæsarib. Pro quâ voce Ioseph. Scalig. *matrĭquecida* per Tmesin legit. Genitivus *quantivis* producitur: sed hîc nulla est mutatio, quia fit ex genitivo *quanti.*

Scilicet

Scīlicet & *īlicet* producuntur: ſed non componuntur ex vocibus numeri.

Tibicen, bigæ, quadrigæ, producuntur per Craſin.

Item *meridies*, ut enim à *tibia* fit *tibiicen*, & contractè *tibicen*; ita à *medius* fit *mediidies*, & (*D* verſo in *R*) contractè *meridies* ut Etymologis placet.

Inter tepentes poſt merīdiem buxos. Mart. l. 3. E. 20.

Prīdie etiam & *poſtrīdie* longa ſunt: ſed in illis quoq; quædam eſt Synæreſis, pluribus ſyllabis in unam contractis; componuntur enim ex *priori die* & *poſteriori.*

2 *Martis equi bĭiuges, & magni currus Achillis.* Georg. 3.

Centum quadrĭiugos agitabo ad flumina currus. Ibidem.

Turriger eq; urbes bĭiugiq; ad frena leones. Æneid. 10.

Quadrĭiuges in equos adverſaq; pectora tendit. Ibidem.

3 *Levis dropace tu quŏtīdiano.* Mar. l. 10. ep. 65.

Quŏtīdianam refice nauſeam nummis. Mar. l. 10. ep. 37.

Coniugis in culpa flagravit quŏtĭdianâ. Car. ad Mall.

4 *Biduum* & *triduum* communia cenſentur, quòd cùm ſint naturâ brevia, apud Terent. ubiq; producantur: ut

Non hercle aut ſi adeò bī dui eſt aut trīdui. And. Act. 2.

Ego impetrare nequeo hoc abs te bīduum. Eun. Act. 2.

Immò & Mart. producit *triduum*: ut

Si totus tibi trīduo legatur. Lib. 2. ep. 6.

5 Sic *gracĭlentus, ſanguinŏlentus, vinŏlentus, viŏlentus, eſcŭlentus, frauchŭlentus, lucŭlentus, lutŭlentus, pulverŭlentus*, &c. Item *gemĕbundus, tremĕbundus, morĭbundus, pudĭbundus, querĭbundus*, &c. Quamvis Mantuanus metri gratiâ licenter dixerit, —*quem virŭlenta Megera*
Vincere cum toto non evaluiſſet Averno.

Compoſita à facio.

Tertia regula de med.

III. COMPOSITA EX *FACIO*

aut

ut *fio*, & voce numeri quæ paulùm mutata in
deſinit, ipſam *E* mediam communem ha-
ent: ut *tepefacio, liquefio.*

lia tepẽfecit permiſtâ flumina cæde. Cat. l. 1. Arg.
rigida deſerto tepẽfecit membra cubili. Idem ad Mal.
ura liquẽfaciunt, inductaq; cornibus aurum. Met. 7.
e mea perpetuis liquẽſiunt pectora curis. Pont. 1. e. 2.
ſiet an immenſum patẽ fiat aduſq; profundum. Lucret. l. 1.
tq; patẽfecit quas ante obſederat ater. Idem 4.
uſa patẽfiet quæ ferri pelliciat vim. Idem 6.
iſtinus in ſpeculum decor excitat & putrẽfactus. Prud. Apoth.
t tamen hæc cum ſint quaſi putrẽfacta per imbres. Lucret. 2.
icet Virgilius omninò corripiat: ut
egit hyems, eademq; calor liquẽfacta remittit. Georg. 4.
at & ingenti motu ſtupẽfactus aquarum. Ibidem.
axat clauſtra Sinon: illos patẽfactus ad auras. Æneid. 2.
ulta gemens, magnoq; animum labẽfactus amore. Æneid 4.
uſus humi virideſq; ſuper madẽfecerat herbas. Æneid. 5.
anguine ſingultantem atro patẽfacta cruore. Æneid. 9.
nnuit, & totum nutu tremẽfecit Olympum. Ibidem.
ubiecit rubor, & calefacta per ora cucurrit. Æneid. 12.

REGVLÆ SPECIALES DE VLTIMA TRES.

Prima regula.

. IN *AI V, CN, AS ES OS* FINITA
roducuntur.

Excipe.

Excipe.

Corripiuntur.

in *A*
1. *ità, quià,* 1 *eià.* 2.
2. omnes 3. caſus præter vocativos
Græcis in *as*, & ablativos primæ, u
ô Thomā, ab hac muſā.
Sed 4 numeralia in *ginta* ſunt commu
nia, ut *triginta.*

in *I*
1. *niſi,* 5 *quaſi,* 6 *ſicuti.* 7.
2. 8 dativi & vocativi Græcorum, u
huic Palladĭ, ô Amarylli.
Sed *mihi, tibi, ſibi, ubi, ibi* ſunt communia

in C *hāc, nĕc, donĕc.*
Sed 9 *fac,* & pronomen *hic,* & neutrum *ho*
modò non ſit ablativi caſus, ſunt cómunia

in *N*
1. *ăn, forſăn, forſităn, tamĕn* cum compo
ſitis *attamĕn, veruntamĕn, ĭn* cum cōp
exĭn, ſubĭn, deĭn, proĭn, & voces illæ qu
Apocopē patiuntur, *mĕn', vidĕn'.* &c. 1
An. 2. Accuſativi in *an* à nominativis in *a*, u
Iphigenĭăn. 11.
En. 3. Recti in *en* creſcentes per *I* breve, u
carmĕn.
In & Yn. 4. Accuſativi in *in* & *yn*, ut *Alexĭn, Ityn*
On. 5. Græca in *on* per Omicron, ut nom
Ilĭŏn. accuſ. *Caucaſŏn.*

As { 1. Græci recti crescentes per *ados*, ut 12 *Pallăs*.
2. Græci accusativi plurales quintæ declinationis, ut *craterăs*, *heroăs*.

Es { 1. *penĕs*, & *ēs* cum comp. ut *potĕs*, *prodĕs*.
2. recti per *I* vel *E* breve crescentes, ut *milĕs*, 13 *præpĕs*: præter *aries*, *abiēs*, *pariēs*, *Cerēs*, & 14 *pēs*, cum compositis, ut *sonipēs*, *quadrupes*.
3. Græca neutra, & nominativi plurales, ut 15 *hippomanĕs*, *Cyclopĕs*.

Os { 1. *compŏs*, *impŏs*, & *ŏs ossis*.
2. Græca per Omicron, ut nom. *Chaŏs*, genit. *Palladŏs*.

Ferret ad aurigeræ caput arboris, eĭă per ipsum. Valer. lib. 8.
Ia dei laudes Solymææ pangite turres. Buchan. Psal. 147.
Despauterius & Aldus addunt *Puta* cum pro *videlicet* ponitur, citatô hoc versu.
Hoc pută non iustum est, illud male, rectius istud. Pers. Sat. 4.
Sed pleriq; codices, etiam quæ Aldinæ editionis sunt, pro *puta* legunt *puto*.
Et *postea* apud Ovidium semper corripitur: ut
Postea mirabar cur non sine litibus essent. Fast. 1.
Postea præteriti tumulis redduntur honores. Fast. 2.
Sed divisis vocibus legendum contendunt *post ea*.
Nam composita similia, *anteà*, *intereà*, *præteréà*, *propterea* semper producuntur: ut
Ubi iste post phaselus anteà fuit. Cat. Carm. 4.
Postea quem tamen decompositum à *postea* corripitur.
Postea quàm rursus speculatrix arva patere. Victor.
Etiam *contrà* correptum legitur: ut
Ne forte hæc per se cogant nos contrà fateri. Lucret. 1.

Contrà

Contrà iacet Cancer patulam distentus in alvum. Manil.2.
Sed licenter hoc fieri videtur, cùm aliàs ubiq; producatur etiam apud ipsum Lucretium: ut
At contrà gravius plus in se corporis esse. Lucret.1.
Vndè Aldus pro priori versu legit.
Ne contrà hæc per se cogant nos forte fateri. Et Lambinus
Ne fortè hæc per se cogant nos esse fateri.
3. Quidam nominativi propriorum Græcorum, Græcorum more interdum producuntur: ut
Dat Nemeā comites, & quas in prælia vires. Thebaid.4.
Quos Pylos, & dubijs Malcā vitata carinis. Ibid.
Non Tegeā, non ipsa dea vocat alite fœlix. Ibid.
Mittit Hypermnestrā de tot modò fratribus unā. Heroid.14.
Implebit Mariā, Christum paries sacra virgo. Prud. Enchir.
4. Sunt qui numeralia in *ginta* tantùm produci dicunt: sed leguntur etiam brevia: ut
Mutua quod nobis ter quinquagintā dedisti Mart.3.ep.40.
Sexagintā terras tum limina mane senator. Mar.12.ep.26.
Nonagintā dies sine te, charissime, traxi. Ausi.ep.5.
Hoc aiunt: vix sex & quadragintā per annos. Iuvenc.l.2.
Ter trigintā quadrum partes per sydera reddent. Manil.2.
5. Lucretius produxit *quasi*: ut
Et devicta quasi cogatur ferre patiq;. Lucret.2.
Sed non sine poëticâ licentiâ. Nam aliàs corripitur: ut
Et quasi longinquo fluere omnia cernimus ævo. Ibidem.
Et quasi cursores vitai lampada tradunt. Ibid.
6. *Sicutī quadrupedum cum primis esse videmus.* Lucret.2.
7. Adde *cui* disyllabum.
Collatus cui gallus est Priapus. Mart.11.Ep.73.
Et credit cui Posthumilla dives. Mart.12.Ep.49.
8. Dativi Græcorum quintæ declinationis, ut etiam nominativi plurales, interdum producuntur: nempè formati sequentes tertiæ Latinorum, iuxta quam etiam inflecti solent: ut

Vt rapiat Paridi, quam Paris antè sibi. Heroid. 13.
Mœnidēs (agnorat enim) consistite dixit. Met. 5.
At nomina tertiæ Lat. quæ Græcè erant primæ, dativum, tanquam Latina, omninò producunt; ut *Oresti, Euripedi, Pyladi.*

9. *Hos fac Armenios, hæc est Danaë Persis.* Ovid. 1. de art.
Phylli fac expectes Demophöonta tuum. Heroid. 2.

10 *Educet videri ut geminæ stant vertice cristæ.* Æneid. 6.
Nostin' an excuderint mecum loca? venimus ambo. Heroid. 12.
Nam quòd illud objciunt,
Istuc unde abij redeo: nemon' ut avarus. Serm. 1. Sat. 1. & illud
Tun' ille Æneas, quem Dardanio Anchisæ. Æneid. 1.
Probatissima exemplaria Apocopen non habent.

11 Nam à nominativis in *as* producuntur, ut *Æneān.*

12 *Pallas* dea, quia genitivum facit in *ados* ultimam corripit: sed *Pallas antos* producit, juxta specialem regulam: ut
Filius huic Pallas, olli comes ibat Achates. Æneid. 8.

13 *Prepes* à *præpetendo* dicitur: (ut Etymologis placet) quasi loca *præ* alijs minùs pernicibus *petens*: quod arguit genitivus exeuns in *petis*, non ut composita à *pede* in *pedis*. Vltimam autem corripit: ut
—— quem præpĕs ab Idâ.
Sublimem pedibus rapuit Iovis armiger uncis. Æn. 5.
Sed nescio quomodo inter composita à *pede* irrepserit, & ultimam producere dicatur.

14 *Pēs etiam & camuris hyrtæ sub cornibus aures.* Georg. 3.
Stat sonipēs, ac fræna ferox spumantia mandit. Æneid. 4.
Tollit se arrectum quadrupēs & calcibus auras. Æneid. 10.
Omnia magna loquens modò sit mihi mensa tripēs, et. Ser. 1. Sat. 3.
Recentiores tamen corripiunt composita: ut
Qui bipĕs, & quadrupes foret, & tripĕs, omnia solus. Auf. Ed. 11.
Non recipit natura hominis modò quadrupĕs ille. Prud. Apoth.
Sicut etiam corripiunt composita à *par*. Vide 9 in notis ad regulam secundam.

15. Nam

15. Nam Græcè scribuntur per Epsilon, at nominativi plurales interdùm producuntur. Vide 8. supra.

Secunda regula. de vlt.

II. INE 1 BD, LRT, IS VS 2 TS Finita corripiuntur, 3.

1. Hebræa in *B* & *D* producuntur: ut *Job, Iacob, Bogud, David*: cuius obliqui apud Iuvencum penultimam item producunt: ut
Vrbs est Iudeæ Bethleëm Davīda canorum. Lib. 1.
Nam genitus puer est Davīdis origine clara. Ibidem.
Quam Buchananus, quòd Hebraicè scribatur per Hiric parvum ubiq; corripit: ut
Davīdis & sacro perfudi tempora olivo. Psal. 89.

2. *Tethys* apud Virg. ponitur ultimâ longâ.
Teq; sibi generum Tethys emat omnibus undis. Georg. 1.
Sed non ideò *ys* producitur, magis quàm *an* ab *A* quia Ovid. dixit
Qui legis Electrān. & egentem mentis Orestem. Trist. 2.
Vtrobiq; enim Diastole locum habet.

3. Portò *Y* vocalis Græca corripitur: ut
Moly vocant superi: nigrā radice tenetur. Met. 14.
Ars tua, Tiphy, iacet, si non sit in æquore fluctus. Trist. 4. El. 3.
Etiam *M* non elisum breve est. Vid. Ecthlipsin omissam, & notas ad primam regulam de primâ.

Excipe.

Excipe.

Producuntur.

in *E*
- 1. monoſyllaba, ut *mē, dē, ſē*: præter *quĕ, nĕ, vĕ*, conjunctiones encliticas, *re* præpoſitionem, & adjectiones ſyllabicas *cĕ, tĕ, ptĕ*. 1.
- 2. ablativi quintæ declinationis, ut *rē, diē*, vnà cum adverbiis inde enatis, ut *hodiē, quotidiē, pridiē, poſtridiē, quarē*; & *refert* impersonale. 2.
- 3. ſecundæ perſonæ ſingulares imperativorum activorum ſecundæ conjugationis, ut *docē*. 3.
- 4. adverbia ab adiectivis ſecundæ declinationis formata, ut *minimē, validē*, & per Syncopen *valdē*: item *fermē*, 4 *ferē, ohē*: præter *benĕ* & *malĕ*.
- 5. Græca per Eta, ut nom. *lethē*, voc. *Anchiſē*.

in *L* 5 *ſōl* & 6 Hebræa quædam, ut Baāl, *Michaēl*. 7.

in *R*
- 1. monoſyllaba hæc *fār lār, fūr cūr, Nār vēr*, & 8 *pār* cum compoſitis *compār, impār, diſpār*. 9.
- 2. Græca per Eta, ut *aēr, æthēr, cratēr*: præter *patĕr*, & *matĕr*.

in *Is*:
1. monoſyllaba, ut *līs, vīs*, & ejus compoſita *quamvīs, quīdvīs*, &c. præter *ĭs, quĭs*, & 10 *bĭs*.
2. recti creſcentes per *I* longum, ut *Samnīs, Salamīs*; genitivo *ītis, īnis*.
3. obliqui plurales, ut *muſīs*.
4. ſecundæ perſonæ ſingulares, quarum plurales deſinunt in *ītis* penultimâ productâ, ut *audās, velīs, dederīs* futurum; pl. *audītis, velītis, dederītis*. 11.
5. Græca per *eis*, ut *Simoīs, Pyrrhīs*.

in *Vs*:
1. monoſyllaba, ut *ſūs, plūs*.
2. recti per *V* lõgũ creſcentes, ut *virtūs*,
3. omnes caſus quartæ inflexionis: præter nominativos, & vocativos ſingulares
4. Græca per *ous*, ut hic *Panthūs*, hujus *Clūs*: præter cõpoſita à *pous*, ut *Polypŭs*.

1 Vt in *hiſcĕ, tuĕ, tuopĕ*, & ſimilibus.

2 Et *Fame* ablativus produci ſolet, quia *fames* olim quintæ declinationis fuit, ut

Sollicitæ volitant morbis, algoque famēq;. Lucret. l. 3.
Amiſſis, vt fama, apibus morboq; famēq;. Georg. 4.
Famq; famē patrias altiq; voragine ventris. Met 8.
Hoc ſi contigerit famē peribis. Mart. l. 1. Ep. 100.
Ipſa famē ſtimulante furens herbaſq; ſepulchris. Tibul. 1. l. 5.

3 *Carĕ* quandoq; breve reperitur: Vide Syſtolen.
Vidĕſis etiam & *valĕdico* corripiuntur: Vide tertiam exceptionem compoſitorum.

4 *Iamq; ferē ſicco ſubductæ littore puppes.* Æneid. 3.
Corripitur tamen apud Auſ[illegible]m.
Nam tecum ferĕ totus ero, quocunq; recedam. Epigr. 103.

5 Per

5 *Per duodena regit mundi sōl aureus astra.* Georg.1.
Bis me sōl adyt gelidæ post tempora brumæ. Trist.4.l.6.
6 Aldus addit *Pol:* quàm rectè ipse viderit. Cùm enim sit adverbium jurandi per Pollucē, ut *ædepol* per ædem Pollucis; videtur potiùs corripiendum, quia πολυδευκης (vnde Pollux) scribitur per Omicron: cui astipulatur illud Ennij.
Nec pŏl homo quisquam faciet impunè animatus.
Nil producitur per Synær: Vide tert. reg. de omnib.
7 Sic *Gabriēl, Danīēl, Raphaēl, Israēl, Micōl, Phicōl* &c.
8 *Ludere pār impār, equitare in arundine longâ.* Ser.2.Sat.3.
Sed composita, ut producuntur juxta quantitatem simplicis, ita etiam à recentioribus corripiūtur juxta regulam: ut
Succumbit Phrygio, coitus fuit impăr utriq;. Prud. Synoma.
Quicquid dispăr habet cumulum discretio carpit. Idem Hamar.
Idem fit in compositis à *Pes.*
9 Ovidius produxit *vir* & *cor:* ut
De grege nunc tibi vīr, & de grege natus habendus. Met.1.
Molle meum levibus cōr est violabile telis. Heroid.21.
Sed vtrūq; licenter fecit: Vid. Diast. Nā aliàs corripitur: ut
Hic vĭr, hic est tibi quem promitti sæpiùs audis. Æneid.6.
Molle cŏr ad timidas sic habet ille preces. Trist.5.
10. *Bis* deducitur à *Dis* brevi per Antithesin: ideòq; etiam corripitur: ut
Et bĭs idem facimus nimium si, Stella, videtur. Mar.l.1.Ep.45.
Troïa bĭs Oetei numine capta dei. Prop. l.3.El. 1.
Tum bĭs ad occasus, bis se convertit ad ortus. Met.14.
Læta bĭs octono tibi iam sub consule pubes. Aur. Epit.33.
Licet Grammatici *quis* & *is* à monosyllabis longis excipientes illud omiserint.
11 At *possis* semel apud Iuvenalem corripitur.
Tam ieiuna fames? cum possĭs honestius illic. Sat.5.
Quò tamen loco Despauterius *poscis* legendum esse contendit: & Stephanus *possit.* Tu fortasse genuinâ servatâ lectione Systolen hîc agnosces, ut suprà in adverbio *contrâ,*

Tertia regula
de vlt.

III. O FINITA COMMUNIA ſunt, ut *ſermo, amo, amando, porrò.*

Excipe.

Producuntur in O

1. monoſyllaba, ut *prō, ſtō*: item *ergō* pro cauſâ.
2. dativi & ablativi, ut huic *dominō*, ab hoc *ſervō*.
3. adverbia ab adjectivis derivata, vt *tantō, liquidō, eō* & compoſita, *ideō, adeō*: præter *ſedulò, mutuò, crebrò, ſerò*, quæ ſunt communia.
4. Greca per Omega, ut [1] *Iō*, hęc { *Sapphō* / *Didō*, hujus { *Androgeō*, / *Apollō*, hunc { *Athō*. / *Apollō*.

Corripiuntur *ſciŏ, neſciŏ, citŏ, illicŏ*, & *quemodŏ*: *Modò, quoq;, ambo, duo, ego, atq; homo* [2] ferè brevia ſunt.

1 Et nomen proprium, & adverbium: ſed priorem illud producit hoc corripit.

2 Non ſemper, nam productionis etiam exempla ſunt: vt
Hoc quid putemus eſſe qui modō ſcurra. Cat. ad Varum.
Vlla poteſt decreta modō tu vive ſuperſtes. Victorin.
Ambō florentes ætatibus, Arcades ambo. Eclog. 7.
Europamq;, Aſiamq; duō vel maxima terræ. Auſ. Epiſt. 19.
Auſus ego primus caſtos violare pudores. Virg. in diris.
Sicut egō ſolus me quoq; pauperier. Auſ. ep. Cræ.

Sepa-

Separor vnus egō, sed partem sumo minorem. Auſ. ad. Gall.
Vnus homō nobis cunctando reſtituit rem. Ennius.

Quarum ſyllabarum quantitates hiſce regulis cognoſci nequeunt, exemplis & authoritate poëtarum obſervandæ ſunt.

PEs eſt diſyllabus vel triſyllabus: & vterque ſimplex, aut miſtus. *Pedis genera*

Diſyllab⁹ ſimplex eſt { Pyrrichi⁹ ex duab⁹ brevib. ut *dĕŭs.* / Spōdęus ex duab⁹ lōgis, ut *mūſas.*

Miſt⁹ eſt { Iambus è brevi & longa, ut *dĕōs.* / Choreus è longa & brevi, ut *ārmă.* *Vulgò Trochæus.*

Triſyllab⁹ ſimplex eſt { Trochęus è trib⁹ brev. ut *lĕgĕrĕ.* / Moloſſus è trib⁹ lōgis, ut *vīrtūtēs.* *Vulgò Tribrachys.*

Miſt⁹ eſt { Dactylus è lōga & duab⁹ brev. ut *dīcĕrĕ* / Anapęſt⁹ è duab⁹ brev. & lōga, ut *flŭvĭōs*

Sunt & alij pedes triſyllabi, immò tetraſyllabi, pentaſyllabi, & hexaſyllabi; quos non otioſa quidem Grammaticorum curioſitas commenta eſt: ſed hi inſtituto noſtro poſſunt ſufficere. Triſyllabos tamen, ac tetraſyllabos, quòd eorum aliquoties apud authores mentio fiat, hic etiam adjicere non pigebat.

Triſyllabi omninò tráduntur octo.

Quatuor itaq; reſtant.

Bacchius, Palimbacchius, Amphibrachys, Amphimacrus, } vt { *ĕgēſtās.* / *pōrtārĕ.* / *bĕnīgnūs.* / *vērbĕrās.*

Tetrasyllabi sedecim.

Proceleusmaticus,	ut	vĕlĕgĕrĕ.
Dispondæus,		ōrātōrēs.
Pæon primus,		āmbrŏsĭŭs.
Pæon secundus,		sŭpĕrbĭă.
Pæon tertius,		sŭpĕrāvĕ.
Pæon quartus,		cĕlĕrĭtās.
Epitritus primus,		sācērdōtēs.
Epitritus secundus,		cōmprŏbārūnt.
Epitritus tertius,		cōncōrdĭæ.
Epitritus quartus,		cōntēmplātŏr.
Ionicus maior,		sāltābĭmŭs.
Ionicus minor,		lăĕdæmōn.
Choriambus,		prōspĕrĭtās.
Iambochoreus,		ălexandĕr.
Dichoreus,		cāntĭlēnă.
Diiambus,		ămēnĭtās.

Dipodia i. bini pedes.

Tetrasyllabi autem isti sicut etiam pentasyllabi, & hexasyllabi, συζυγίαι rectiùs, seu pedum συζυγίαι, quàm pedes appellantur. Quid enim aliud est Proceleusmaticus, quàm duplex Pyrrichius? Quid aliud Dispondæus, Dichoreus, Diiambus, quàm duo Spondæi, Chorei, Iambi? quod vel ipsorum nomina indicant. Item Pæon primus, nonne idé est quod Choreus Pyrrichius? secundus, quod Iambus Pyrrichius? tertius, quod Pyrrichius Choreus? quartus, quod Pyrrichius Iambus? & sic de cæteris.

Pedes pĕtasyllabos numero triginta duos, & hexasyllabos sexaginta quatuor, tam ob nimium tædium, quàm nullum vsum missos facio.

Metri genera.

Genera metri multa sunt: numer⁹ enim potest infinitis penè modis variari & conformari: summâ autem sunt duo, simplex & cópositum.

Sim-

Simplex eſt, quod unicam habet dipodiam: eſtq; dimetrum vel trimetrum.

Dimetrum eſt *ADONIVM* conſtans è Dactylo & Spondæo: ut *Fulminĕa mōntes.* *Adonium.*

Trimetrum eſt Glyconium & Pheracratium.

GLYCONIVM conſtat è Spondæo, & duobus Dactylis: ut *Mæcēnās ĕquĭtūm dĕcŭs.* *Glyconium.*

PHERECRATIVM è spondæo, Dactylo, & spondæo; ut *Lātōnāmquĕ ſŭprēmō.* *Pherecratiū.*

Carmen compoſitum eſt in quo plures ſunt dipodiæ: ut tetrametrum, & polymetrum.

Tetrametrum eſt *ASCLEPIADEVM*, è *Moloſſo, Anapæſto, & duobus Dactylis. *Aſclepiadeū.*

Carm.lib,4.Od.8. *Vulgò Spōdæo, Dactylo, ſyllabâ lōgâ.*

ērēptūm Stygĭis flŭctĭbŭs Aĕăcŭm
Virtus, & favor, & lingua potentium
Vatum divitibus conſecrat inſulis:
Dignum laude virum Muſa vetat mori.

Vbi videndum eſt, ut Anapæſtus finiat dictionem. Ternis aliquandò Aſclepiadeis additur Glyconium. Carm.lib.3.Od.16.

Crēſcēntēm ſĕquĭtūr cūră pĕcūnĭăm,
Maiorumq; fames: Iure perhorrui
Latè conſpicuum tollere verticem,
Mæcēnās ĕquĭtūm dĕcŭs.

Interdùm binis & Glyconio interſeritur Pherecratium. Carm.lib.1. Od.21.

Diānām tĕnĕræ dicĭtĕ vīrgĭnĕs,

Intonſum pueri dicite Cynthium,
Lātōnāmquĕ ſŭprēmō
Dilectām pĕnĭtŭs Iŏvī.

Polymetrum eſt pentametrum vel hexametrū. Pentametrum Phaleucium, Sapphicum, & Elegum.

Phaleucium, ſive Hendecaſyllabum.

PHALEVCIVM conſtat è Spondæo, Dactylo, & tribus Choreis. Mart. lib. 10. Ep. 47.

Vītām quæ faciūnt beātiōrem,

Iucundiſſime Martialis, hæc ſunt:
Res noa parta labore, ſed relicta;
Non ingratus ager, focus perennis;
Lis nunquam, toga rara, mens quieta;
Vires ingenuæ, ſalubre corpus;
Prudens ſimplicitas, pares amici;
Convictus facilis, ſine arte menſa;
Nox non ebria, ſed ſoluta curis;
Non triſtis torus, attamen pudicus;
Somnus qui faciat breves tenebras:
Quod ſis eſſe velis, nihilq; malis;
Summum nec metuas diem, nec optes.

Catullus tamen pro Spondæo nunc Choreum, nunc Iambum uſurpat: ut Ad Marc. T. C.

Diſertiſſime Romuli nepotum,
Quot ſunt, quotq; fuêre, Marce Tulli,
Quotquĕ poſt alys erunt in annis,
Gratĭas tibi maximas Catullus
ăgit, peſſimus omnium poëta:
Tantò peſſimus omnium poëta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

SAPPHICVM conſtat è Choreo, Spondæo.

dæo, Dactylo, Choreis duobus: cui ter dicto addendum eſt Adonium. Carm. l. 2. Od. 10.

Sāpĭŭs vēntīs ăgĭtātŭr īngĕns
Pinus, & celſæ graviore caſu
Decidunt turres, feriuntq; ſummos
Fūlmĭnă mōntēs.

ELEGVM conſtat duobus primis locis Dactylo vel Spondæo, * tertio Spondæo (cujus prior ſyllaba dictionem claudet) cum Anapæſtis duobus. Ab Epico verò nunquam ſeparatur. Triſt. Elegia 1. *Elegum, ſive Elegiacum.* * *Vulgò cum ſyllabâ longâ, & duobus dactylis cum ſyllabâ item longâ.*

Parve (nec invideo) ſine me liber ibis in urbem:
Hēi mĭhĭ quōd dŏmĭnō nōn lĭcĕt īrĕ tŭō.

Hexametrum eſt Epicum & Iambicum.

EPICVM præcipuè celebratur, conſtans quatuor primis locis è Spondæo vel Dactylo, quinto Dactylo, & ſexto Spondæo. Virgil. Æneid. 1. *Epicum, ſive Heroicum.*

Armă vĭrūmq; cănō Trōjæ quī prīmŭs ăb ōrīs.

Quinto tamen loco Spondæus aliquandò ſubſtituitur: ne verò nimia metri tarditas aures offendat, * Dactylum tu n quartus poſtulat: ut Eclog. 4.

Chara deŭm ſoboles magnūm Iŏvĭs īncrēmentŭm.

* Hanc legem ter neglexit poëta. Georg. 3.

Saxa per, & ſcopulos, & depreſſas convalles. Æneid. 3.
Nereidum matri, & Neptuno Ægeo. Et Æneid. 7.
Aut lævis ocreas lento ducunt argento.

Atq;

Atq; Ovidius in Metamorph. ſemel, nempe lib. 1.
Perq; hyemes, æſtuſq;, & inæquales autumnos.
¶ Notandum hic eſt verſum Spondaicum (quem poëtæ Dactylicis venuſtè identidem interponunt) tetraſyllabâ, aut triſyllabâ dictione terminari. Tetraſyllabâ, ut
Ante tibi Eōæ Atlantides abſcondantur. Georg. 1.
Cecropiumq; thymum, & graveolentia centaurea. Georg. 4.
Conſtitit, atq; oculis Phrygia agmina circumſpexit. Æneid. 2.
Armatumq; auro circumſpicit Orionā. Æneid 3.
Cornua velatarum obvertimus antennarum. Ibidem.
Proximus huic longo ſed proximus intervallo. Æneid. 5.
Et lucus latè ſacer additur Anchiſæo. Ibidem.
Pallantis proavi de nomine Pallantæum. Æneid. 8.
Diſcedent chlamydemq; auro dedit intertextam. Ibidem.
Nec non & ſacri monſtrat nemus argileti. Ibidem.
Poſſe viam ad muros, & mœnia Pallantea. Æneid. 9.
Quales Threiciæ cum flumina Thermodontis. Æneid. 12.
Margine terrarum porrexerat Amphitrite. Met. 1.
Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas. Ibidem.
Aëreæq; Alpes, & nubifer Apenninus. Met. 2.
Dum redit, itq; frequens in virgine Nonacrinâ. Ibidem.
Pictarumq; iacent fera corpora pantherarum. Met. 5.
Extimulata fame mugitibus armentorum. Met. 5.
Sylvarum lucos circumſpicit antiquarum. Ibidem.
Vſq; ſub Orchomenon, Pſophidaq;, Cyllenenq;. Ibidem.
Et vetus in teli deducitur argumentum. Met. 6.
Nexilibus flores hederis habet intertextos. Ibidem.
Lumina verſarunt, animam ſimul exhalārunt. Ibidem.
Fumificiſq; locum mugitibus impleverunt. Met. 7.
Hic illic ubi mors deprenderat exhalantes. Ibidem.
Sacra Jovi quercus de ſemine Dodonæo. Ibidem.
Noverat ante alios faciem ducis Europæi. Met. 8.
Ille ſuis Delphis, hic vertice Cylleneo. Met. 11.
Aptaviq; ſuis primùm iubet armamentis. Ibidem.

Nam

Nam tibi ſævorum ſævissime centaurorum. Met. 12.
Longus in angustum quâ clauditur Helleſpontus. Met. 13.
Mileus: & longo cælaverat argumento. Ibidem.
Vndarum ſparſas Symplegadas eliſarum. Met. 15.
Triſyllabâ verò, ut
Pro molli violâ, pro purpureo narciſſo. Eclog. 5.
Stant & iuniperi, & caſtaneæ hirſutæ. Eclog. 7.
Muneribus tibi pampineo gravidus autumno. Georg. 2.
Saxa per, & ſcopulos, & depreſſas convalles. Georg. 3.
Tunc ille Æneas quem Dardanio Anchiſe. Æneid. 1.
Aidea, Cruſtumeriq́, & turrigeræ Antemnæ. Æneid. 7.
Quod fieri ferro, liquidove poteſt electro. Æneid. 8.
Servabat ſenior, qui Parrhaſio Evandro. Æneid. 11.
Perq́, hyemes, æſtuſq́, & inæquales autumnos. Met. 1.
Nubibus eſſe ſolet, aut purpureæ auroræ. Met. 3.
Phœbeamq́, Rhodon, & Faliſios Telchinas. Met. 7.
Penelopeſq́; ſocer cum Parrhaſio Anceo. Met. 8.
Orgia tradiderat cum Cecropio Eumolpo. Met. 11.
Hæc inter Lapithas & ſemihomines Centauros. Met. 12.
Eſſe viros famæ eſt in Hyperboreâ Pallene. Met. 15.
Hæc Helenum cecinisſe penatigero Æneæ. Ibidem.
Monoſyllabum tamen *dys* bis apud Virgilium in fine Spondaici reperitur.
Cum ſocijs, natoq́;, Penatibus, & magnis dys. Æneid. 3.
Cum patribus, populoq́;, Penatibus, & magnis dys. Æneid. 8.

IAMBICVM eſt hexametrum, quod omnibus locis capax eſt Iambi. Epod. Od. 16. *Iambicum.*

Sŭīs ĕt īpſă Rōmă vīrĭbŭs rŭit.

Poteſt tamen ad celeritatem temperandam Spondæus in impari quolibet loco collocari. Epod. Ode ultimâ.

Quid obſeratis āuribus fūndis preces?

Nōn

Nōn sāxa nudīs sūrdiora navitis
Nēptūnus altō tūndit hybernūs salo.

Hic autem quod alternatim subsequitur carmē binis sæpiùs pedibus mutilatur. Ep. Od. 2.

Beatus ille qui procul negotijs,
ūt prīsca gens mōrtālium,
Paterna rura bobus exērcēt suis
Solutus omnī fœnore.
Nec excitatūr clāssico mīlēs truci,
Nec horret irātūm mare,
Forumq; vitat, & superba civium
Potentiorūm limina.

Est etiam ubi tetrametrum Iambicum sine hexametro legitur. Prudent. Cath. Hymn. 11.

Quid est quòd Arctūm cīrculum
Sōl jām recurrēns dēserit?
Chrīstūs ne terrīs nāscitur
Quī lūcis augēt trāmitem?

In hexametro hoc porrò observandum est (ne voces in quibus syllabæ breves concurrunt prorsus excludantur) recipi nonnunquam in secundo, tertio, & quarto loco pro Iambo Trochæum: Dactylum etiam tertio, Anapæstum quinto, & utrunq; primo. Sed bini saltem Iambi perpetuò servantur.

Aut amĭtĕ lĕvi rara tendit retia. Epod. Od. 2.
Libet iacerĕ mŏdŏ sab antiquâ ilice. Ibidem.
ālĭtĭbus atquĕ cănĭbŭs hŏmĭcidam Hectorem. Ep. Od. 17.
Quīn ŭbĭ perire iussus expiravero. Ep. Od. 5.
Priùsq; cœlum sidet infĕrĭūs mari. Ibidem.
Pŏsĭtōsq; vernas Ditis examen domus. Ep. Od. 2.

Pāvĭ-

Păvĭdūmquĕ lĕpŏrem, & advenam lăquĕō gruem. Ibidem.
Tetrametrum verò interdum habet primo loco Dactylum aut Anapæstum, secundo Trochæum.
Cānĭdĭa tractavit dapes. Ep.Od.3.
Viderĕ prŏpĕrantes domum. Ep.Od.2.
Bĭpătēns pugillar expedi. Aus.Ep.138.
Iambicum itaq; metrum ex omnibus Iambis ultimum duntaxat sibi servavit immutatum. Immò vel sexto etiam loco, quinto Iambum retinente, Spondæum habet: sed hujusmodi versus Scazon sive Choliambus i. claudus Iambus dicitur: ut Scazon.
Si non molestum est, teq; non pĭgēt Scāzōn. Mart.l.1.Ep.97.
Sed non videmus manticæ quŏd īn tērgo ēst. Catul.ad Var.
Nec fonte labra prolui căbāllīnō
Nec in bĭcĭpĭti somniassĕ Pērnāssō
Mĕmĭni, ūt repentè sic pœtă prōdīrēm. Pers. Prol.
Nonnunquam Scazonti miscetur tetrametrum.
Verona docti syllabas ămāt vātīs,
Marone fœlix Mantua est:
Censetŭr Apŏna Livio sŭō tēllūs,
Stellâq; nec Flacco minus:
Appollodoro plaudit imbrifēr Nīlūs,
Nasone Peligni sonant:
Duosquĕ Sĕnĕcas, unicumquĕ Lūcānūm
Facundă lŏquĭtur Corduba:
Gaudent iocosæ Canio sŭō Gādēs,
Emĕrĭtă Dĕcĭano meo:
Te Liciane, glori abĭtūr nōstrā,
Nec me tacebit Bilbilis. Mart.1.Ep.62.
Atq; hæc præcipua sunt metri genera: cætera, si cui sit animus cognoscere, ex poëtis animadverti possunt.

Cap.

Cap. 15.

Numerus oratorius.

NVmerus poëticus expositus est. *ORATORIVS* est numerus quidã non incertꝰ, sed tamẽ & poëtico, & sibi perpetuò dissimilis. Hunc numerum adhibere necesse est, si ornatè velis dicere, non solùm (quod ait Aristoteles & Theophrastus) ne infinitè feratur, ut flumen, oratio: verùmetiam, ut multò majorem vim habeat. Neq; verò (ait ad Brut. Orator) Demosthenis fulmina illa tantoperè vibrarent, nisi numeris contorta ferrentur.

1 Primum hìc est præceptum, In prosã versum fugito: citare tamẽ licet aliundè, authoritatis aut
2 voluptatis gratiã. Deindè, principiũ vel exitum carminis nec principiũ nec exitum prosæ faci-
3 to. Principij cura sit minor, medij penè nulla, clausulæ verò maxima: in quâ unâ numeri perfectio & absolutio præcipuè apparet & intelli-
4 gitur: ideoq; varianda est maximè, ne aut animorũ judicijs, auriumq; satietate repudietur, aut similitudine artificium numeri deprehen-
5 datur: nunquam autem longiùs senis à fine syl-
6 labis observetur. Ex longis omnibus clausula tardior & rarior est: rarissima ex omnibus brevibus: at ex temperatione longarum & brevi frequentior. Res tota è Ciceronis, in Oratore loco declaretur. *O Marce Druse, patrẽ appello.* In priori inciso est Dichoreus: in posterior

syllaba

ſyllabam brevem ſequuntur [a] Iambus Spondęus. *Et tu dicere ſolebas ſacram eſſe rempub.* in priori ſunt Choreus, Pyrrichius, Spondæus; in poſteriori Choreus, Spondæus, Pyrrichius. Iterum, *Quicunq; eam violaſſet, ab omnibus ei pœnas eſſe perſolutas.* In priori ſunt Iambus, Pyrrichius, Choreus: in poſteriori tres Choręi: nihil enim ad rem, extrema illa longa ſit, an brevis. Deindè, *Patris dictum ſapiens temeritas filij comprobavit.* In poſtremò Iambum ſequitur [b] Dichoreus: quo talis clamor concionis excitatus eſt, ut admirabile eſſet. Verborum ordinę immutato, & fac ſic, *Comprobavit filij temeritas*: jam omnis venuſtas & gratia perit. Cõtra ſi arripias diſſipatam aliquam ſententiã, eamq;, ordine verborum paulùm commutato, in quadrum redigas; efficiatur aptum illud, quod fuerit anteà diſſluens, ac ſolutum. Sume de Graccho apud Cenſores illud: [c] *Abeſſe nõ poteſt quin ejuſdem hominis ſit probos improbare, qui improbos probet.* Quãtò aptiùs ita dixiſſet. *Quin ejuſdem hominis ſit qui improbos probet, probos improbare.* Itaq; numeri gratiâ Hyperbaton, id eſt longior verbi tranſgreſſio, ſeu inverſa vocũ tranſpoſitio permittitur. [d] Fit enim ſæpiſſimè aſpera & dura, diſſoluta & hians oratio, ſi ad neceſſitatem ordinis verba redigantur. Nec aliud poteſt facere ſermonẽ numeroſum, quam oportu-

[a] *Neq; enim Ecthlipſis, aut Synalœpha in proſâ locum habet: M verò non eliſum breve eſt. Vide ſuprà Ecthlipſin omiſſam.*

[b] *Dichoreus Ciceroni gratiſſimus fuit, ut qui in unâ pro Pompeio oratione, centies, decies, & quater adhibitus ſit.*

[c] *Ad Brutũ.*

Hyperbaton.

[d] *Fab. l. 8. c. 6.*

opportuna ordinis mutatio.

Ergò hæc de oratorio pedum numero: quem tamen elegantiùs & faciliùs variare, usus quàm ars, praxis diserti oratoris, quàm periti Rhetoris præceptio edocebit.

Cap. 16.

FIgura dictionis in dimensione soni eiusmodi est: sequitur quæ est in soni repetitione: & quidem similis aut dissimilis. Similis continuè vel disiunctè. Continuè est Epizeuxis aut Anadiplosis.

EPIZEVXIS est, quandò sonus similis continuè in eadem sententia iteratur; idq; vel in parte vocis, vel in voce integrâ. Epizeuxis partis vel est principij, ut Georg. 1.

Et sola in siccâ secum spatiatur arenâ. Et Met. 1.

O utinam possem populos reparare paternis
Artibus: atq; animos formatæ infundere terræ!

Hic *S* & *P* ter, *A* bis, & *F* semel in dictionum initijs iterantur: nam præpositiones *re* & *in* Epizeuxin literæ nihil videntur impedire.

vel finis, ut De responsione Aruſp.

Titus Annius ad illam pestem comprimendã, extinguendã, funditus delendã natus esse videtur.

In sequentibus est Epizeuxis vocis. Ter. And.

O Mysis, Mysis. Verr. 7. *Crux, crux (inquam) infœlici & misero.* Virg. Eclog. 5.

Ipsa sonant arbusta, deus, deus ille, Menalca.

Heroid. 21.

Sisy

Si, nisi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua est; nulla futura tua est.

Interdum Parenthesis interponitur: res tamē eòdem recidit: quia tanquam Parenthesis non sit, geminatio illa continuatur. Philippic. 2. *Hastâ positâ pro ade Iovis Statoris, bona (miserũ me, consumptis enim lachrymis, tamen infixus animo hæret dolor) bona (inquam) Cn. Pompeij Magni, voci acerbissimæ subiecta præco[illegible]*

Cap. 17.

ANADIPLOSIS est, quando similis sonus continuè in diversis sententijs, id est in fine præcedentis & principio sequentis, repetitur. Eclog. 10. Virg. Ἀναδίπλωσις reduplicatio.

Pierides, vos hæc facietis maxima Gallo:
Gallo, cuius amor tantùm mihi crescit in horas.

Hæc figura ter iteratur & eodem verbo. Catil. 1. *Hic tamen vivit: vivit? imò verò etiam in senatum venit.* Item, *Vivis: & vivis nō ad deponendam, sed ad confirmandā audaciā.* Itē *Quamdiu quisquam erit, qui te defendere audeat, vives: & vives, ita vt nunc vivis.* Heroid. 1.

Me pater Icarius viduo discedere lecto
Cogit, & immensas increpat vsq; moras.
Increpet vsq; licet, tua sim, tua dicar oportet:
Penelope coniux semper Vlyssis ero.

Κλίμαξ *gradatio.*

Reperitur autem hîc CLIMAX, quando nimirũ Anadiplosis pluribus gradibus cõtinuatur. Pro Milon: *Nec verò se populo solùm, sed senatui cõmisit: nec senatui modò, sed etiam publicis præsidijs & armis: nec his tantùm sed eius potestati, cui senatus totam rempub. cõmisit.* Ad Heren. *Nam quæ reliqua spes libertatis manet, si illis, & quod libet, licet; & quod licet, possunt; & quod possunt, audent; & quod audent, faciunt; & quod faciunt, vobis molestum non est?*

Cap. 18.

SEquitur repetitio soni similis disiunctè: & quidem in eodem loco, vel in diversis: in eodem est Anaphora, aut Epistrophe.

3 Ἀναφορὰ *relatio.*

ANAPHORA est, quando sonus similis iteratur in principijs sententiarum. Agrar. 1. *Tamen ne vexari rempub. contemni maiestatem Populi Rom. deludi vosmet ipsos diutiùs à Tribunõ plebis patiamini.* Catil. 1. *Nihilne te nocturnum præsidium palatij, nihil vrbis vigilia, nihil timor populi, nihil consensus bonorum civium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusquè moverunt?* Georg. 4.

Te dulcis coniux, te solo in littore secum,
Te veniente die, te decedente canebat.

Ovid. de Arte.

Tuta

Tuta frequensq; via est per amici fallere nomen:
Tuta frequensq; licèt sit via, crimen habet.

Pro Ameri. *Accusant ij, qui in fortunas huius invaserunt: causam dicit is, cui nihil præter calamitatem reliquerunt. Accusant ij, quibus occidi patrem Sexti Roscij bono fuit: causam dicit is, cui non modò luctum mors patris attulit, verùm etiã egestatem. Accusant ij, qui hunc ipsum summè iugulare cupierunt: causam dicit is, qui etiã ad hoc iudicium cum præsidio venit, ne hîc ibidem ante oculos vestros trucidaretur. Deniq; accusant ij, quos populus poscit: causam dicit is, qui vnus relictus, ex nefariâ illorum cæde restat.*

Duæ hîc sunt Anaphoræ sonos suos alternantes.

Cap. 19.

4
Ἐπιστροφὴ *conversio.*

EPISTROPHE est, quâ similis sonus in clausulis iteratur.

Hîc autem Rhythmus quidam oratorius persæpè resonat, in membris paribus: quæ idcirco ὁμοιοτέλευτα similiter desinentia dicuntur.

Pro Pomp. *Vt eius voluntatibus non modò cives assenserint, socij obtẽperârint, hostes obedierint; sed etiam venti tempestatésq; obsecundârint.*

Hic tria prima membra ferè senaria sunt: postremum est longius: neq; æqualitatis similitudo sic exigenda est.

Pro Milon. *Est enim hæc (iudices) nõ scripta, sed nata lex: quã non didicimus, accepimus, legimus; verùm ex ipsa naturâ arripuimus, hausimus, expressimus:*

preſſimus: ad quam non docti, ſed facti; non inſtituti, ſed imbuti ſumus.

Hîc quater bini tanquam verſus, æqualibus fere interſpirationibus interpuncti reſonant: duo primi ternarij; *non ſcripta, ſed nata:* duo ſequentes pluſquam duodenarij: duo ſequentes iterum ternarij: poſtremi quaternarij.

Sed in propoſitis exemplis finis tantùm dictionis ſervatur: in ſequentibus autem dictio ipſa iteratur, Philip. 2. *Doletis tres exercitus populi Romani eſſe interfectos? interfecit Antonius. Deſideratis clariſſimos cives? eos quoq; eripuit Antonius. Authoritas huius ordinis afflicta eſt? afflixit Antonius.* Ex Anaphorâ verò & Epiſtrophe coniunctis fit SYMPLOCE. Agrar. 1. *Quis legem tulit? Rullus. Quis maiorem populi partem ſuffragiis privavit? Rullus. Quis comitijs præfuit? idem Rullus.* Martial. lib. 2.

Συμπλοκὴ complexio.

Capto tuã (pudet heu) ſed capto, Maxime, cœnã:
Tu captas alias: iam ſumus ergo pares.
Mane ſalutatum venio: tu diceris îſſe
Antè ſalutatum: iam ſumus ergo pares.
Sum comes ipſe tuus, tumidiq; anteambulo regis:
Tu comes alterius: iam ſumus ergo pares.

Cap. 20.

ERgò repetitiones hæ ſunt in eodem loco: ſequentes duæ diverſis, Epanalepſis & Epanodos.

EPA-

EPANALEPSIS est, quâ similis sonus in principio & clausulâ eiusdem sententiæ repetitur. Verr.4. *Saluti enim eorum potius consulam, quam voluntati.* Æneid.1. *Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.* Verr.7. *Multi & graves dolores inventi, parentibus & propinquis multi.* Martial.lib.1.Ep.33.

Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare:
Hoc tantum possum dicere, non amo te.

& lib.8.ep.21.

Phosphore, redde diem: quid gaudia nostra moraris?
Cæsare venturo, Phosphore, redde diem.

5 Ἐπανάληψις resumptio.

Cap. 21.

EPANODOS est,* quâ sonus similis in principio & clausulâ diversarum sententiarum, sed intercedente Anadiplosi, iteratur. Verr.3. *Habuit honorem vt proditori, non vt amico fidē.* Pro Planc. *Gratiam qui refert habet: & qui habet, eo quòd habet, refert.* Heroid.2.

Demophoon ventis & verba, & vela dedisti:
Vela queror reditu, verba carere fide.

Eclog.8.

Crudelis mater magis, an puer improbus ille?
Improbus ille puer, crudelis tu quoq; mater.

Cic.* *Vestrum iam hic factum deprehenditur, P. C. non meum (at pulcherrimum quidem factum) verùm,*

6 Ἐπανοδος regressio.

* *i. quâ soni duo, alter in principio, alter in fine sententiæ ordine inverso in sequenti sententiâ iterantur.*

verùm, vt dixi, non meum sed vestrum.
* Citat. Fabius. l. 9. c. 3.

Cap. 22.

FIguræ dictionis in repetitione sonorum similium sic habent: in repetitione sonorum leviter dissimilium duæ sequuntur, Paronomasia & Polyptoton.

7 Παρονομασία *adnominatio*

PARONOMASIA est, cùm dictio literæ aut syllabæ alicuius commutatione, significatione quoque commutatur. Ver. 2. *Nam vt apertus in corripiendis pecuniis ; sic in spe corrumpendi iudicii* Catil. 1. *Vt non emissus ex vrbe, sed immissus in vrbem esse videatur.* Talis est illud a Quintil. *Emit morte immortalitatem.* Mart. hinc joci materiam arripuit lib. 1. Ep. 99.

a *Lib. 9. c. 3.*

Litigat, & podagrâ Diodorus, Flacce, laborat:
Sed nil patrono porrigit, hæc chiragra est.

b *De Orat.* Inde etiam est illud b Catonis: *qui cum cuidam dixisset, Eamus deambulatum; & ille, Quid opus est de? Imò verò, inquit, quid opus est te?*

Cap. 23.

8 Πολύπτωτον *Variatio casuum.*

POLYPTOTON est, cùm eiusdem originis varijs casibus voces inter se consonant. Pro Cæl. *Ipsius autem veneni quæ ratio fingitur? vbi qua*

quæsitum est? quo pacto? cui? quo in loco traditũ? Æneid. 4.

Littora littoribus contraria, fluctibus vndas
Imprecor, arma armis. -- Verr. 7. *Certus locus, certa lex, certum tribunal, quo hoc reservetur.* Et apud Quint.* *Non vt edam vivo, sed vt viuã edo.* Est etiam hic CLIMAX seu gradatio quędam: gradibus enim suis continuatur Polyptoton in vocibus dissimilibus; vt suprà Anadiplosis in similibus. Ovid. 3. Fast.

Mars videt hanc, visãq; cupit, potiturq; cupitâ.

Ad Heren. *Africano industria virtutem, virtus gloriam, gloria amulos comparavit.* Eclog. 2.

Torva leæna lupum sequitur, lupus ipse capellã,
Florentem Cytisum sequitur lasciva capella.

Significat hìc casus omnem in voce variationem: sive per modum, tempus, personam, casum, genus, vel numerum ea fiat.

* *Lib. 9. c. 3.* Κλίμαξ gradatio.

Ad cap. 22, & 23.

¶ Iterantut in iisdem locis soni dissimiles, in quibus & similes: itaq; non abs re fuerit, præcedentium figurarum nomina huc transferre; vt repetitiones sonorum leviter dissimilium in Paronomasiâ & Polyptoto, suis etiam generibus distinguantur.

Epizeuxis in Paronomasiâ est Æneid. 2.

Fit via vi.

Epizeuxis in Polyptoto Met. lib. 15.

Heu quantum scelus est in viscere viscera condi,
Congestoq; avidum pingescere corpore corpus,
Alteriusq; animantem animantis vivere letho?

Anadiplosis in Paronomasiâ Æneid. 4.

Cui pharetra ex humeris, crines nodantur in aurum:
Aurea purpuream subnectit fibula vestem.

Anadiplosis in Polyptoto Met.1.

Iamq; nocens ferrum, ferroq; nocentius aurum
Prodierat: prodit bellum quod pugnat vtroq;.

Anaphora in Paronomasiâ Met.2.

Neu te dexterior tortum declinet ad anguem,
Neve sinisterior pressam rota ducat ad aram.

Anaphora in Polyptoto De resp.arusp.

Homines te propter pecuniam iudicio liberârunt: hominibus iniuria tui stupri dolori non fuit: homines tibi arma, alij in me, alij post in illum inuictum ciuem dederunt: hominum beneficia prorsus concedo tibi.

Epistrophe in Paronomasiâ Quint.lib.9.cap.3.

Neminem posse alteri dare matrimonium, nisi penes quem sit patrimonium.

Epistrophe in Polyptoto Met.1.

Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.

Symploce in Paronomasiâ Catil.1.

Vt exul potiùs tentare, quàm Consul vexare rempub. possis.

Epanalepsis in Paronomasiâ Met.1.

Vngulaq; in quinos dilapsa absumitur vngues.

Epanalepsis in Polyptoto Catil.1.

Vives: & vives, ita vt nunc vivis.

Epanodos in Paronomasiâ Orat.ad Brut.

Abesse non potest quin eiusdem hominis sit, qui improbos probet, probos improbare.

Epanodos in Polyptoto Met.4.

Vmbra viri visa est, visam fera sævit in vmbram.

Elegiar.l.2. El.19.

Quod sequitur, fugio: quod fugit, ipse sequor.

Heroid.16.

At tu dissimula, ni tu desistere mavis:
Sed cur desistas? dissimulare potes.

Et

Et pro Cecin.

Quia res indigna ſit, ideò turpem exiſtimationem ſequi: quia turpis exiſtimatio ſequitur, ideò rem indignam non vindicari.

Cap. 24.

FIgura dictionis ejuſmodi eſt. Figura ſententiæ eſt figura, quæ totam ſententiam aliquo animi motu afficit. *Figura ſententie.*

Virilem autem quandam dignitatem, præ ſuperiorum molli & delicatâ venuſtate, obtinet: ut illic color & ſanguis orationis, hîc nervi thorique eſſe videantur. Itaque ait in Bruto Tullius, quia ſententiarum ornamentis & conformationibus præſtat Demoſthenes, idcircò à doctis oratorum eſt princeps judicatus. Et rurſus in Oratore idem confirmat. Sic igitur Tullius elocutionis principatum huic poſtremo ornamentorũ generi attribuit: & certè nullis flecten lorum animorum machinis, elocutio violentior eſſe poteſt: hîc enim γοητεία καὶ ψυχαγωγία elocutionis ſumma eſt. Deniq; ut ſuperior illa & troporum & in dictionibus figurarum elocutio, ad delectandum & docendum multùm valet; hæc etiam (quod in dicendo caput eſt) ad movendum & pervincendum plurimùm valebit.

Figura ſentẽtię eſt in logiſmo, aut dialogiſmo. Logiſmus eſt, quando ſine collocutione ſententia figuratur: eſtq; Ecphoneſis & ſui ipſius revocatio, Apoſtrophe & Proſopopœia.

ECPHONESIS eſt figura in logiſmo per adverbium exclamandi expreſſum, vel intellectum: magnum prorſus animi commovendi inſtrumentum, & quidem affectuum variorum. I Ἐκφώνησις *exclamatio.*

Modò

1 Modò admirationis: Pro Marcello. *O clementiam admirabilem, atq; omni laude, prædicatione, literis, monumentiſq; decorandam!*

2 Modò deſperationis: Pro Milon. *O fruſtrà mei ſuſcepti labores! O ſpes faüaces! O cogitationes inanes meæ!*

3 Modò optationis: Heroid. 1.
O utinam tunc cum Lacedæmona claſſe petebat,
Obrutus inſanis eſſet adulter aquis!

4 Modò indignationis: In Piſon. *O ſcelus! O peſtis! O labes!*

5 Modò irriſionis: Ibid. *O ſtultos Camillos, Curios, Fabricios, Calatinos, Scipiones, Marcellos, Maximos! O amentem Paulum! ruſticũ Mariũ!*

6 *Proh* adhibetur ſæpè ad oſtentationẽ: ut Ter. And. *Proh deũm atq; hominum fidem! quid eſt ſi hæc contumelia non eſt?*

7 *En* aliquandò triſte quid & miſerabile præ ſe fert: Eclog. 1.
Impius hæc tam culta novalia miles habebit?
Barbarus has ſegetes? en quo diſcordia cives
Perduxit miſeros! en queis conſevimus agros!

8 *Ah, heu,* & *Eheu* ſunt commiſerationis: 1. Officiorum. *O domus antiqua! heu quam diſpari domino dominaris!* Eclog. 2.
Eheu quid volui miſero mihi? floribus Auſtrum
Perditus, & liquidis immiſi fontibus apros.
Quem fugis ah demens?----

In

In quibus interrogatio inſtantiùs urget: & eſt ſeriis, gravibuſq; cauſis opportuna.

Aliquandò exclamatio eſt deprecationis, & imprecationis. Æneid. 1. 9

Dij tibi (ſi qua pios reſpectant numina, ſi quid
Vſquam inſtitiæ eſt, & mens ſibi conſcia recti)
Præmia digna ferant! Æneid. 2.

At tibi pro ſcelere (exclamat) pro talibus auſis
Dij (ſi qua eſt cœlo pietas quæ talia curet)
Perſolvant grates dignas.---

EPIPHONEMA quoq; ſpecies eſt exclamationis, quæ ad finem rei narratæ & explicatæ addi ſolet: ut cum Virg. expoſuiſſet omnes cauſas, quibus Iuno Romanos perſequebatur; tandem acclamat: Æneid. 1. 10

Tantæ molis erat Romanam condere gentem!

Cap. 25.

REvocatio ſui ipſius eſt, quandò revocatur quidpiam: & eſt ardentioris ſermonis veluti refrigeratio: eſtque Epanorthoſis aut Apoſiopeſis. 2

EPANORTHOSIS eſt, quandò antecedens aliquid corrigẽdo revocatur. Epiſt. 1. *Erat hoc mihi dolendum, ſed multò magis illud, quòd inimicum meũ, meũ autem? imò verò legũ, judiciorũ, otij, atq; patriæ, bonorũ omniũ ſic amplexabãtur,* Ἐπανόρθωσις. correctio.

tur, ſic in manibus habebant, ſic fovebant, ſic, me præſente, oſculabantur. Ter. Heaut. *Filium unicũ adoleſcentulum habeo: ah quid dixi? habere me? immo habui Chreme: nunc habeam necne incertum eſt.* Hic præteritum aliquod dictum revocatur: in ſequentibus curſus orationis antecedens revocatur, & quaſi pœnitentia facti ſignificatur. Pro Ligario. *Sed nimis urgeo: commoveri videtur adoleſcens.* Pro Cœl. *Sed quid ego ita gravem perſonam induxi?* Ad fratr. *Sed neſcio quo pacto, ad præcipiẽdi rationẽ relapſa eſt oratio mea: cùm id mihi propoſitũ initio nõ fuiſſet.*

Cap. 26.

3 Ἀποσιώπησις reticentia.

APOSIOPESIS eſt, quâ ſententiæ inchoatæ curſus revocatur, partem aliquam, quæ tamen intelligatur, reticendo. Ter. Eun. *Ego te furcifer, ſi vivo.* Æneid. 1.

Iam cœlum, terramq; meo ſine numine, venti,
Miſcere, & tantas audetis tollere moles?
Quos ego: ſed motos præſtat componere fluctus.

Cap. 27.

LOgiſmus exclamationis & revocationis ita eſt: ſequitur qui eſt in Apoſtrophe & Proſopopœiâ.

4 Ἀποστροφὴ eversio.

APOSTROPHE eſt, quandò oratio ad alienam

nam perſonam convertitur, quàm inſtituta oratio requirit: figura non multùm cedens elationis genere exclamationi, & perſæpè cum eâ conjungitur, Sed Apoſtrophe ex conditione perſonarum variè diſtingui poteſt: aliàs enim ad humanam perſonam fit averſio: Pro Muræna Tullius à judicibus, ad quos oratio inſtituta erat, ad Catonem, qui apologiam hanc reprehenderat, ſe convertens, *A quo tandem* (ait) *M. Cato, eſt æquius Conſulem defendi, quàm à Conſule?* &c. Aliàs ab hominibus ad deos fit averſio: in quâ inſignis eſt apud poëtas invocatio. Metamorph 1.

---Dij cœptis (nam vos mutâſtis & illas)
Aſpirate meis: primâq; ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

Sic Æn. 1. Cum Poëta propoſuit ſummam theſin totius Æneidos, tum ſic avertitur ad Muſã.

Muſa mihi cauſas memora, quo numine laſo,
Quidve dolens regina deũm tot volvere caſus
Inſignem pietate virum, tot adire labores
Impulerit: tantæne animis cœleſtibus iræ?

Aliàs ad rem mutam & inanimatam, velut ad perſonam, transfertur oratio. Pro Milon. *Religiones mehercule ipſæ, aræq;, cùm illam beluam cadere viderunt, commoviſſe ſe videntur, & jus in illo ſuum retinuiſſe. Vos enim Albani tumuli, atq; luci, vos (inquam) imploro atque obteſtor, voſq;*

voſq; Albanorũ obrutæ aræ ſacrorum populi Rom. ſociæ atq; æquales, quas ille præceps amentiâ, caſis proſtratiſq; ſanctiſſimis lucis, ſubſtructionum inſanis molibus oppreſſerat. Hæc figura rarò quidem, ſed tamen aliquandò, protinùs in proœmio adhibetur. Cati. 1. *Quouſq; tandẽ, Catilina, abutere patientiâ noſtrâ? quãdiu nos etiam furor iſte tuus eludet? quem ad finem ſeſe effrænata jactabit audacia?* Hîc verò in ſenatu res agitur; ideoq; directus ſermo ad patres: undè averſio intelligitur.

Cap. 28.

5 Προσωποποιΐα *Fictio perſonæ.*

PROSOPOPOEIA eſt, quâ alienam perſonam oratione noſtrâ loquentem fingimus. Hîc verò ornamentum elocutionis ſingulare eſt, magnæque in primis audaciæ: ideòq; magno conſilio judicióque regendum, ut conſentanea perſonis oratio tribuatur. Poëticum ſanè ornamentum, & quo uno poëtarum laudes præcipuè dijudicantur. Itaque ſi uſquam, certè in hac conformatione ratio decori diligenter habenda eſt: quâ de re benè monet Poëta in Arte.

Si dicentis erunt fortunis abſona dicta,
Romani tollent equites, peditesq; cachinnum.
Intererit multum Davuſne loquatur, heruſve:
Maturuſne ſenex. an adhuc florente juventâ
Fervidus: an matrona potens, an ſedula nutrix:
Mercatorne vagus, cultorve virentis agelli:
Colchus an Aſſyrius: Thebis nutritus, an Argis.

Et ibidem. *---Triſtia mœſtum*
Vultum verba decent: iratum plena minarum:
Ludentem laſciva: ſeverum ſeria dicta.

Pro-

proſopopœia eſt imperfecta vel perfecta.

PROSOPOPOEIA IMPERFECTA eſt, cùm ſermo alienæ perſonæ leviter & obliquè repræſentatur. Cæſar. 1. Com. de legatis Helvetior. *Qui dicerent ſibi in animo eſſe, ſine ullo maleficio iter per provinciam facere, propterea quòd iter nullum haberent aliud: rogare, ut ejus voluntate id ſibi facere liceat.* Pro lege Man. *Hi vos (quoniam liberè loqui non licet) tacitè rogant, ut ſe quoque, ſicuti cæterarum provinciarũ ſocios, dignos exiſtimetis, quorum ſalutem tali viro commendetis.*

PROSOPOPOEIA PERFECTA eſt, cùm tota fictio perſonæ oratione noſtrâ repreſentatur: quo in genere & acceſſus ad proſopopœiam, & receſſus decorus inprimis eſſe debet. Sic pro Cœl. excitatur Appius cæcus ad objurgandum Clodiæ libidinem. *Exiſtat igitur (ait orator) ex hac familiâ aliquis, ac potiſſimùm cæcus ille (minimum enim dolorem capiet, qui iſtam non videbit) qui profectò ſi extiterit, ſic aget, & ſic loquetur.* Hic acceſſus eſt & apparatus ad ſpeciẽ quandam prolusionis; deindè vox & oratio Appii fingitur. *Mulier quid tibi cum Cælio? quid cum homine adoleſcentulo? quid cum alieno?* &c. ad quam Proſopopœiam deponendã, brevis revocatio ad extremum ponitur

his

his verbis. *Sed quid ego (judices) ita gravẽ perſonam induxi? ut & verear, ne ſe idem Appius repentè convertat, & Caliũ incipiat accuſare illa ſuâ gravitate cenſoriâ.* Sic Æneæ Proſopopœiam Virg. Æneid. 2. compoſuit, cùm Æneas ſociis cibum vinumq;

Dividit, & dictis mœrentia pectora mulcet.

O ſocij (neq; enim ignari ſumus ante malorum)
O paſſi graviora! dabit deus his quoq; finem.

&c. Tandem ſic Proſopopœiam claudit.

Talia voce refert.----

Eâdem figurâ licet mutis & inanimatis rebus ſermonẽ dare; cujuſmodi illa ſunt, in Catilinã majorum laterũ, cùm patriam loquentẽ orator inducit. *Site (ait) parentes timerent atq; odiſſent tui, neq; illos ullâ ratione placare poſſes; ut opinor, ab eorũ oculis aliquò concederes: nunc te patria, quæ cõmunis eſt omniũ noſtrũ parens, odit ac metuit, & jam diù de te nihil judicat, niſi de parricidio ſuo cogitare. Hujus tu neq; authoritatem verebere, neq; judicium ſequere, neq; vim pertimeſces? quæ tecum (Catilina) ſic agit, & quodammodò tacita loquitur. Nullum jam tot annos facinus extitit, niſi per te: nullũ flagitium ſine te: tibi uni multorũ civium neces, tibi vexatio direptioq; ſociorũ impunita fuit ac libera: tu non ſolũ ad negligẽdas leges & quæſtiones, verumetiã ad evertẽdas, perfringẽdaſq; valuiſti. Superiora illa,*

quan-

quanquam ferenda non fuerunt, tamen, vt potui, tuli: nunc verò me totam esse in metu propter te vnum, quicquid increpuerit Catilinam timeri, nullum videri contra me consilium iniri posse, quod à tuo scelere abhorreat, non est ferendum. Quamobrem discede, atq; hunc mihi timorem eripe: si est verus, ne opprimar; sin autem falsus, vt tandem aliquando timere desinam. Hæc si tecum, vt dixi, patria loquatur, nonne impetrare debeat, etiamsi vim adhibere nõ possit? Hic vides quàm decorè & suscepta & deposita sit persona.

Sed satis de Prosopopœiæ schemate: quo, tanquam aliquo in scenis pegmate, quævis non solùm hominum, sed etiam deorum persona à poëtis effingitur. Quapropter isto poëtico spiritu orator velut afflatus inprimis admirabilis est.

Cap. 29.

LOgismus sententiarum adhuc fuit: sequitur dialogismus, qui est in interrogatione & responsione. Interrogatio deliberatione & occupatione figuratur. Deliberatio est, cùm varias tanquam consultationis rationes subinde interrogamus: cui, suspensis diutiùs audientium animis, aliquando responsio subjicitur inexpectata. Deliberatio est Aporia aut Anacœnosis.

APORIA est deliberatio nobiscum. Pro Cluentio *Ἀπορία addubitatio.*

entio. *Equidem quod ad me attinet, quo me vertam neſcio: negem fuiſſe illam infamiam corrupti iudicij: negem illam rem agitatam in concionibus, iactatam in iudicijs, commemoratam in ſenatu? evellam ex animis hominum tantam opinionem, tam penitus inſitam, tam vetuſtam?* Reſponſio. *Non eſt noſtri ingenij: veſtri auxilij eſt (iudices) huius innocentiæ, ſic in hac calamitoſa famâ, quaſi in aliquâ perniciosiſſimâ flammâ, atque in communi incendio, ſubvenire.* Æneid. 4.

En quid agam? rurſuſne procos irriſa priores
Experiar? Nomadumq; petam connubia ſupplex,
Quos ego ſum toties iam dedignata maritos?
Iliacas igitur claſſes, atq; vltima Teucrûm
Iuſſa ſequar?

Tandem reſponſio addubitationis ſequitur.

Quin morere vt merita es, ferroq; auerte dolorẽ

Inſigne poriæ exempium eſt Met. 8. vbi poëta Altheam de Meleagri filij ſui morte ſecum deliberantem artificioſe deſcribit.

Cap. 30.

7 Anacoenoſis communicatio.

ANACOENOSIS eſt deliberatio cum aliis: Pro Quint. *Quæro à te C. Aquili, L. Luculle P. Quintili, M. Marcelle: vadimonium mihi nõ obiit quidam ſocius & affinis meus (quîcum neceſſitudo vetus, controverſia de re pecuniariâ recens*

vens intercedit) poſtulonè à Prætore, vt eius bona poſſidere mihi liceat? an cum Romæ domus, vxor, liberi ſint, domum potiùs denunciem? quid eſt quod hac tandem de re vobis poſſit videri? Reſponſio communicationis ſequitur. *Profectò ſi rectè bonitatem veſtram atq; prudentiam cognovi, non multùm me fallit, ſi conſulamini, quid ſitis reſponſuri: primùm expectare, deinde, ſi latitare ac diutiùs ludificare videatur, amicos convenire, quærere quis procurator ſit, domum denunciare: dici vix poteſt quàm multa ſint, quæ reſpondeatis antè fieri oportere, quàm ad hanc rationem extremam ac neceſſariam deveniri.*

Cap. 31.

ATq; eiuſmodi eſt dialogiſmus deliberationis: dialogiſmus occupationis ſequitur, cum alieni conſilij interrogationem occupamus, eiq; reſponſionem ſubjicimus. Itaq; dialogiſmus hic à priore parte PROLEPSIS, à poſteriore PROSAPODOSIS dicitur. Prolepſis Proſopopœiam conjunctam habet: ideóq; aliàs obliqua, aliàs directa eſt. PROLEPSIS OBLIQVA eſt, quæ habet imperfectam proſopopœiam, pro Amer. *Credo ego vos (iudices) mirari, quid ſit quòd cùm tot ſummi oratores homineſq; nobiliſſimi ſedeant, ego potiſſimùm ſurrexerim,*

8 Πρόληψις occupatio. Προσαπόδοσις ſubiectio.

rexerim,&c. Tandem Proſapodoſis adhibetur *Quæ me igitur res præter cæteros impulit, vt causam Sexti Roſcij reciperem?* &c. Sic pro Cœlio. *Si quis (iudices) forte nunc adſit ignarus legum, iudiciorũ, conſuetudinis noſtræ,* Subjectio, *miretur profectò,* &c. Eſt Prolepſis hæc proœmijs valdè accommodata. *PROLEPSIS DIRECTA* eſt, quæ perfectam Proſopopœiam habet. Pro Cœlio. *Dicet aliquis, Hæc igitur eſt tua diſciplina? ſic tu inſtituis adoleſcentes? ob hanc cauſam tibi hunc puerum parens cõmendavit & tradidit, vt in amore & voluptatibus adoleſcentiam ſuam collocaret? & hanc tu vitam & ſtudia defenderes?* Proſapodoſis ſuccedit, *Ego, ſiquis (iudices) hoc robore animi, atq; hac indole virtutis ac continentiæ fuit, vt reſpueret omnes voluptates, omnemq; vitæ ſuæ curſum in labore corporis atq; in animi contentione conficeret, quem non quies, non æqualium ſtudia, non ludi, non convivia delectarent, nihil in vitâ expetendũ putaret, niſi quod eſſet cũ laude & cum dignitate coniunctũ; hunc meâ ſententiâ divinis quibuſdam bonis inſtructum atq; ornatum puto.* Dialogiſmus continuatior eſt pro Quint. *De re pecuniariâ cupio contendere.* (inquit orator) *Non licet.* Occupatio eſt conſilij adverſarij. Subjectio ſequitur. *At ea cõtroverſia eſt.* Occ. *Nihil ad me attinet: cauſam capi-*

tis

tis dicas oportet. Sub. *Accuſa vbi ita neceſſe erit.* Occ. *Non (inquit) niſi tu antè, novo modo priore loco dixeris.* Sub. *Dicendum neceſſariò eſt: præſtituenda hora ad arbitrium noſtrũ: iudex ipſe arceſſetur.* Occ. *Quid tum? Tu aliquem patronum invenies, hominem antiqui officij, qui ſplendorẽ noſtrum, & gratiam negligat? Pro me pugnabit L. Philippus, eloquentiâ, gravitate, honore florentiſſimus civitatis: dicet Hortenſius excellens ingenio, nobilitate, exiſtimatione: aderunt autem homines nobiliſſimi ac potentiſſimi, quorum frequentiam & conſeſſum non modo P. Quintius, qui de capite decernit; ſed quivis, qui extra periculum ſit, perhorreſcat.* Subjectio poſtrema Ironiam habet. *Hæc eſt iniqua certatio, quâ tu huic, ne vbi conſiſteret quidem contra te, locum reliquiſti.* &c.

Cap. 32.

ERgò hæ ſunt interrogationis figuræ in deliberatione & occupatione. Reſponſio Epitrope & Synchoreſi figuratur. 9

EPITROPE eſt, cum facti cuiuſpiam licentia condonatur. Agrar. 2. *Si quid eſt quod indagâris, inveneris, ex tenebris erueris; quanquam iniquum eſt, tamen conſume ſanè, quoniam commodum eſt: quoniam tu quidem attuliſti.* Ἐπιτροπὴ permiſſio,

Aliquando Ironia permiscetur: Æneid.4.

---Nunc & Iove missus ab alto
Interpres divûm fert horrida iussa per auras.
Scilicet is superis labor est, ea cura quietos
Sollicitat: neq; te teneo, neq; dicta refello.
I: sequere Italiam ventis: pete regna per undas.

Ironia in sequenti exemplo apertior est. Pro Flacco. *Litemus igitur Lentulo: parentemus Cethego: revocemus eiectos: nimia pietatis & summi amoris in patriam vicissim nos pœnas (si ita diis placet) sufferamus.*

Cap. 33.

10 Συγχώρησις concessio.

SYNCHORESIS est, cùm dictum aliquod aut argumentum condonatur. Verr.7. *Sit sacrilegus, sit fur, sit flagitiorum omniũ vitiorũq; princeps: at est bonus Imperator.* Æneid.10.

Italiam petiit fatis authoribus: esto.

Æneid.7.

Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo.
Non dabitur regnis (esto) prohibere Latinis:
At trahere, atq; moras tantis licet addere rebus.

Delectat hoc ornamentum in oratione præcipuè, cùm id concedimus, quod ei, cui conceditur, nocet: ut sæpè fit in contentionibus & cõtroversiis. Pro Ligario. *Habes igitur, Tubero, (quod est accusatori maximè optandum) confitentem*

tentem reum: ſed tamen hoc ita confitentem, ſe in eâ parte fuiſſe quâ te, Tubero, qua virum omni laude dignum patrem tuum. Itaq; priùs de veſtro delicto confiteamini neceſſe eſt, quam Ligarij vllam culpam repr. hendatis.

Atque hæc de ornamentis elocutionis: quæ quò plura cõcurrerint, eò pleniorẽ ornatum orationis efficiant neceſſe eſt: vt in illo exemplo Ligarianæ defenſionis: *Certè contra ipſum Cæſarem eſt congreſſus armatus. Quid enim, Tubero, tuus ille diſtrictus in acie Pharſalicâ gladius agebat? cuius latus ille mucro petebat? quis ſenſus erat armorum tuorum? quæ tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas?* Hic Metonymiæ variæ ſunt: *gladius, armorum*, pro ſubiecto *homine*: ſed Metaphoræ ſunt illuſtriores, *ardor*, inprimiſque illæ ſenſum & actum tribuentes rebus inanimatis *gladio, mucroni, armis; agebat, petebat, ſenſus*: tum Synecdochæ, *mucro* pro *gladio, latus* pro *toto homine*: tum in verbis, *agebat, petebat, cupiebas, optabas*, ſunt Epiſtrophæ finis: denq; in ſententiâ totâ eſt Apoſtrophe vehementis & inſtantis interrogationis. Quibus omnibus troporum figurarumque generibus ſic vſus orator eſſe dicitur, vt Cæſari, quamvis & judici & adverſario, tamen velut incantato & ſtupefacto, color variè mutatus ſit, & libelli quidam è manibus exciderint. illa videlicet Platonis *ſententia* fuit, illaq; flexanima dominaq; ſummi Imperatoris oratio.

Epilogus elocutionis.

RHETORICÆ LIBER SECVNDVS DE PRONVNTIATIONE.

CAP. I.

De voce & prolatione.

Locutionis (quæ prima pars facta est artis Rhetoricæ) præcepta in tropis & figuris exposita sunt: veniamus ad pronuntiationem, partem alteram institutæ artis & doctrinæ.

Pronuntiatio est apta elocutionis enuntiatio: elocutione certè ipsâ multò præstantior, & efficacior.

Huic primas dedisse Demosthenes dicitur, cùm rogaretur, quid in dicendo esset primum: huic secundas: huic tertias. Quò mihi melius illud ab Æschine dictum videri solet, qui cùm propter ignominiam judicij cessisset Athenis, & se Rhodum contulisset; rogatus à Rhodiis, legisse fertur orationem illam egregiam, quam in Ctesiphontem contra Demosthenem dixerat: qua perlecta, petitum est ab eo postridiè, ut legeret illam etiam, quæ contrà à Demosthene pro Ctesiphonte est edita: quam cùm suavissimâ & maximâ voce legisset, admirantibus omnibus, Quantò, inquit, magis admiraremini, si audissetis ipsum? Ex quo satis significavit, quantum esset in actione, qui orationem eandem aliam esse putaret actore mutato. Cujus etiam rei magnum argumentum Hortensius est: diu princeps oratorum, postea æqualis Ciceroni, perpetuò autem

autem ſecundus : cujus tamen ſcripta tam longè abfuerunt ab illâ vivæ eloquentiæ famâ, ut appareret aliquid placuiſſe eo dicente, quod poſteà legentes non invenerint. Quamobrem in hanc inprimis Rhetoricæ partem omnia illa Platonis probra juſtiſſimè conferentur: omneſque ὀψοποιίας, κομμωσίας, κολακείας, γοητείας, ψυχαγωγίας inſidiæ in hac unâ parte reperientur.

Partes pronunciationis duæ ſunt : vox, undè prolatio (quæ communi nomine pronunciatio dicitur) & geſtus, undè actio.

Atque harum partium altera ad aures, altera ad oculos attinet: per quos duos ſenſus ad animũ omnis ferè cognitio pervenit. Sed de voce priùs : cujus bonitas optanda quidem nobis eſt primùm : deinde quæcunque ea fuerit, tuenda & exercenda: ſic ut omnia quæ proferentur, ſono vocis rebus quæ dicuntur accommodato proferantur.

Vocis autem unum eſt generale præceptum, ne ſit graviſſima, neve acutiſſima. Nam ſubmiſſò illo murmure debilitatur omnis intentio: contrà autem dicere omnia clamoſè inſanum eſt. Itaq; in mediis inter imum ſummũq; ſpatiis eſt conſiſtendum : in quibus crebra debet eſſe vocis mutatio. Nunc enim acriori contentione aſcendere, nunc etiam ſonorum tanquã gradibus deſcendere juvat. Hæc varietas, & hic per omnes ſonos vocis curſus, & ſe tuebitur, & actioni afferet ſuavitatem. Iſta eſt æquabilitas, cui contrariã μονοτονίαν Quintiliãnus cum Cicerone valdè fugiẽdam cenſet. Submiſſiori autem voce orationem auſpicari, hinc gradatim aſcendere

1

2

3.

aſcendere utile & ſuave eſt. Nam à principio clamare agreſte quiddam eſt. Sed enim vocalis hujus varietatis moderatrix eſſe debebit animi cogitatio. Hæc enim ſumma cauſa eſt pronunciationis, ut vox ſit animi interpres & nuntia. Sunt enim voces ut nervi in fidibus: atque ita ſonant, ut à motu animi ſunt pulſæ.

CAP. II.

De voce in ſingulis verbis.

RAtio igitur vocis erit in ſingulis verbis, vel in totâ ſententiâ. De verborum autem ſingulorum pronunciatione ita Quintil. præcipit: Proponamus nobis (ait) illud Ciceronis in oratione nobiliſſimâ pro Milone principium: nonne ad ſingulas penè diſtinctiones, quamvis in eâdem facie, tamen quaſi vultus mutandus eſt? *Etſi vereor (judices) ne turpe ſit pro fortiſſimo viro dicere incipientem timere*; Etiamſi eſt toto propoſito contractum atq; ſummiſſum, quia & exordium eſt, & ſollicitum exordium; tamen fuerit, neceſſe eſt, aliquid plenius & erectius, dum dicit, *pro fortiſſimo viro*: quàm cùm, *Etſi vereor*, & *turpe ſit*, & *timere*. Iam ſecunda reſpiratio increſcat oportet, & naturali quodā conatu, quò minùs pavidè dicimus quæ ſequūtur, & quò magnitudo animi Milonis oſtenditur.

tur. *Minimé q; deceat, cùm Titus Annium ipse magis de Reipublicæ salute, quàm de suâ perturbetur,* Deinde quasi objurgatio sui est, *me ad eius causam parem animi magnitudinem afferre non posse:* Tum invidiosiora, *tamen hæc novi judicij nova forma terret oculos.* Illa verò jam penè apertis (ut aiunt) tibiis: *Qui quocunq; inciderint, veterem consuetudinem fori, & pristinum morem judiciorum requirunt.* Nam sequens latum etiam atq; fusum est: *Non enim coronâ cõsessus vester cinctus est, ut solebat.* Quod notavi, ut appareret, non solùm in membris causæ, sed etiam in articulis esse aliquã pronunciandi varietatem; sine quâ nihil neq; majus, neq; minus est. Hæc Quintilianus de pronunciatione singularum vocum; in quâ troporum genera, si qua sunt actuosa, reluceant necesse est. Non enim aliter Ironia, neque Metaphora illustrior & animosior intelligeretur. Similis est in verborum figuris pronunciatio.

Ratio vocis in tropis.

Ratio vocis in figuris dictionis.

Litigat & podagrâ Diodorus, Flacce, laborat:
Sed nil patrono porrigit, hæc chiragra est.

Hîc enim *podagra* & *chiragra*, voces nempè quibus insidet figura, præcipuâ quâdam præ reliquis emphasi proferendæ sunt. Par est in cæteris ratio.

Ipsa sonant arbusta, deum, deus ille, Menalca.
Te dulcis conjux, te solo in littore secum,

Te

Te veniente die, te decedente canebat.
Certus locus, certa lex, certum tribunal.
Vbi *deus* bis, *te* quater expressa, & *Certus, certa, certum* eandem obtinent prosodiam.

CAP. III.
De voce in totâ sententiâ.

SEquitur pronunciatio totius sententiæ in quâ figuræ sententiarum, affectusq; omnes comprehenduntur.

Atq; hic cantus ille est, quem Tullius & Fabius Demosthenem & Æschinem significâsse dicunt, cùm vocis flexiones & inclinationes invicèm exprobrarent, non ideò improbandas: cùm enim uterq; alteri objiciat, palàm est utrumque feciſſe.

Est autem intendendæ vel remittendæ vocis in oratione totâ, quæ est in verbis singulis, prosodia. Acutæ exemplum est pro Lig. *Vide Cæsar, quàm non reformidem: quanta lux tuæ liberalitatis & sapientiæ mihi apud te dicenti oboriatur. Quantùm potero voce contendam, ut hoc populus Romanus exaudiat. Suscepto bello, Cæsar, gesto etiã ex magnâ parte, nullâ vi coactus, judicio meo ac voluntate ad ea arma profectus sum, quæ erant sumpta contra te:* & hanc orator ipse contentionẽ vocis prædixit. Est acuminis diversa vox, & penè extra organũ, cui Græci nomen amaritudinis dederunt, supra modum ac penè naturã

vocis

vocis humanæ acerba: ut cùm populus acclamatione adversâ Cic. pro Rabirio agentẽ turbaret: *Nihil* (ait) *me clamor iste commovet, sed consolatur; cùm indicat esse quosdam cives imperitos, sed non multos. Nunquam* (mihi credite) *Pop. Rom. hic qui silet Consulem me fecisset, si vestro clamore perturbatũ iri arbitraretur.* Quantò jam levior est acclamatio? *Quin continetis vocem, indicẽ stultitiæ vestræ, testem paucitatis?* Prima illa sunt lentiora: postrema vocis amaritudinem illam habent. Exemplum gravis & plenæ vocis est Phil. 2. *Si inter cœnam in tuis immanibus poculis accidisset, quis non turpe duceret? In cœtu verò populi Romani publicũ negotiũ gerens, magister equitum, cui ructare turpe esset, is vomens fructis esculentis vinum redolentibus gremium suum, & totum tribunal implevit.* In redditione collationis, producendâ sunt omnia, trahendæ vocales, aperiendæ fauces, quò major quàm anteà fœditas exprimatur. Vocis autem moderatæ exemplum est pro Lig. *Quid enim, Tubero, tuus ille districtus in acie Pharsalicâ gladius agebat? cujus latus ille mucro petebat? quis sensus erat armorum tuorũ? quæ tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid expiebas? quid optabas?*

CAP.

CAP. IV.

De voce affectuum singulorum.

ATque hæc communia affectuum ferè omnium: specialia quædam sunt in singulis affectibus, quorum pulsum tactumque voces exprimunt. In miseratione vox erit flexibilis, plena, interrupta, flebilis: ut in illo Gracchanæ orationis loco*: *Quò me miser conferam? quò vertam? in Capitoliumne? at fratris sanguine redundat: an domum? matrémne ut miseram, lamentantemq; videã, & abjectam? Quæ à Graccho Tullius ait acta sic esse oculis, voce, gestu; inimici ut lachrymas tenere non posset. In iracundiâ vox contraria est, acuta, incitata, crebrò incidens. Phil. 3. *O præclaram illam eloquentiã tuam, cùm es nudus concionatus! Quid turpius? quid fœdius? quid supplicijs omnibus dignius? num expectas dum te stimulis fodiam? Hæc te, si ullã partem habes sensus, lacerat, hæc te cruentat oratio. Vereor ne imminuã summorũ virorũ authoritatẽ & gloriam: dicam tamen dolore commotus: Quid indignius, quàm vivere eum qui imposuerit diadema; cùm omnes fateantur jure interfectũ esse, qui abjecerit? Talẽ vocẽ requirit reticentia illa: *Iam cœlum terramq; meo sine numine venti*, &c.

1 Primunt. In miseratione vox erit flexibilis, plena, interrupta, flebilis: ut in illo Gracchanæ o-

* 3. de Orat.

2 mici ut lachrymas tenere non posset. In iracundiâ vox contraria est, acuta, incitata, crebrò incidens. Phil. 3. *O præclaram illam eloquentiã tuam, cùm es nudus concionatus! Quid turpius? quid fœdius? quid supplicijs omnibus dignius? num expectas dum te stimulis fodiam? Hæc te, si ullã partem habes sensus, lacerat, hæc te cruentat oratio. Vereor ne imminuã summorũ virorũ authoritatẽ & gloriam: dicam tamen dolore commotus: Quid indignius, quàm vivere eum qui imposuerit diadema; cùm omnes fateantur jure interfectũ esse, qui abjecerit? Talẽ vocẽ requirit reticentia illa: *Iam cœlum terramq; meo sine numine venti*, &c.

3 In metu & verecundiâ contractus & hæsitans sonus

ſonus eſt. Ter. Eun.
Totus, Parmeno, tremo horreoq;, poſtquam aſpexi hanc. Talis vox Ciceronis fuit in pleriſq; exordijs, ut pro Deiotaro etiam ſignificatur: *Cùm in omnibus cauſis gravioribus C. Cæſar initio dicendi commoveri ſoleam vehementiùs, quàm videtur vel uſus, vel ætas poſtulare; tum in hac cauſâ ita me multa perturbant, ut quantum mea fides ſtudij mei afferat ad ſalutem regis Deiotari defendendã, tantum facultatis timor detrahat.*
In voluptate, tenerũ, lene, effuſũ, hilaratum vocis genus optatur. Qualis eſt illa vox Æneæ, pictum in tapetis Troiæ excidium intuentis. 4
Conſtitit, & lachrymãs, Quis jã locus, inquit, Aque regio in terris noſtri nõ plena laboris? (chaie En Priamus: ſunt hîc etiam ſua præmia laudi, Sunt lachrymæ rerũ, & mentẽ mortalia tangunt. Solve metus: feret hæc aliquam tibi fama ſalutẽ.
Dolor ſine commiſeratione, grave quiddam & imo preſſu ac ſono obductũ requirit. In Piſon. 5
Memineriſtine, cœnum, cùm ad te quintâ ferè horâ cum C. Piſone veniſſem, neſcio quo è gurguſtio te prodire, involuto capite ſoleatum? & cùm iſto ore fœtido te terrimam nobis popinam inhalâſſes, excuſatione te uti valetudinis, quòd diceres vinolentis te quibuſdã medicamentis ſolere curari? quam nos cauſã cùm accepiſſemus, (quid enim facere poteramus) pauliſper ſtetimus in illo ganea-

rum

rũ tuarũ nidore atq; fumo: unde tu nos, cùm improbiſſimè reſpondendo, tũ turpiſſimè eructando, ejeciſti? In blandiendo, ſatisfaciendo, rogando, levis vox & ſummiſſa eſt. Æneid. 4. *(te Mene fugis? per ego has lachrymas, dextrãq; tuã, (Quando aliud mihi jam miſeræ nil ipſa reliqui) Per connubia noſtra, per incœptos hymenæos: Si benè quid de te merui, fuit aut tibi quidquam Dulce meum; miſerere domus labentis, & iſtam Oro (ſi quis adhuc precibus locus) exue mentem.* Atq; hæc de vocis & in ſingulis verbis, & in totis affectibus moderatione: ad quam exercendam, optimum ſic cenſet Fabius ediſcere quàm maximè varia, quæ flexus omnes habeant: eaquè quotidiè ita dicere, ut agimus: ut ſimul in omnia paremur. Sic Cicero vitium huic moderationi contrarium emendavit. Omnia enim ſine remiſſione, ſine varietate, vi ſummâ vocis, & totius corporis contentione dicebat: Sed peragratâ Græciâ & Aſiâ, omnium generum Rhetoribus auſcultatis, & ad hoc remedium adhibitis, tandem non modò exercitatior, ſed propè mutatus redijt.

6

CAP. V.

De geſtu & actione.

HActenus de voce: actionis lex & geſtus ſupereſt (quam Quintilianus chironomiam appellat) virtutis multò majoris, quàm ulla vox eſſe poſſit.

In ijs enim omnibus, quæ ſunt actionis, ineſt quædam vis à naturâ data: quare etiam hac imperiti, hac vulgus, hac denique

denique bárbari maximè commoventur. Verba neminem movent, niſi eum, qui ejuſdem linguæ ſocietate conjunctus eſt: ſententiæq; ſæpè acutæ non acutorum hominum ſenſus prætervolant. Actio autem, quæ præ ſe motum animi fert, omnes movet: ijſdem enim omnium animi motibus concitantur, & eos ijſdem notis, & in alijs agnoſcunt, & in ſeipſis judicant. Argumento magno eſt pantomimus, qui ſolo geſtu, ſine voce, omnia ſpectantibus ſignificat: ut geſtus in tantâ, per tot gentes, linguarum diverſitate, tanquam communis hominum ſermo eſſe videatur. Imò verò etiam beſtiarum, quæ ſignis affectus ſuos enuntiant: quinetiam rerum inanimatarum: ſic enim picturæ & imagines tacitè loquuntur. Itaque geſtus, ſermo corporis & eloquentia rectè à Cicer. nominatur: in eoquè ſummum ſtudium duo ſummi oratores Demoſthenes & Cicero poſuere. Demoſthenes ſpeculum grande intuens, componebat actionem & geſtus corporis: & quamvis fulgor ille ſiniſtras imagines redderet; ſuis demum oculis quod efficeret credidit. Quinetiam Satyrum hiſtrionem ad eas artes magiſtrum adhibuit. Et Cicero hiſtrionibus quoque hujus doctrinæ magiſtris Roſcio comœdo, Æſopo tragœdo vſus eſt. Chironomiam verò Quintilianus author eſt ab heroicis vſque temporibus repetitam, ab ipſo etiam Socrate probatam, à Platone quoque in parte civilium poſitam virtutum.

Lex vna hîc ſumma eſt, ut omnes vocis flexiones ſubſequatur geſtus.

CAP. VI.

De gestu totius corporis.

TRunco totius corporis orator seipsum moderetur, & virili laterum flexione, non gesticulatione scenicâ: actionemq; magis ad sensus, quàm ad verba accommodet. Status verò corporis sit secundum naturam erectus & excelsus. Etenim natura

Mart. 1. *Os homini sublime dedit, cœlumq; tueri*
Iussit, & erectos ad sydera tollere vultus.

Contraria autem mutatio & vacillatio, quàm indecora sit, Curionis motus ille argumento est, quem & Iulius (ut est in Bruto*) perpetuũ notavit, *cùm ex eo in vtramq; partem toto corpore vacillante quæsiuit, quis loqueretur è lintre: & Cn. Sicinius homo impurus, sed admodum ridiculus: is, cùm Tribunus pleb. Curionem & Octavium Consules produxisset, Curioq; multa dixisset sedente Cn. Octavio collegâ, qui devinctus erat fasciis, & multis medicamẽtis propter dolorem artuum, delibutus; Nunquam, inquit, Octavi, collega tuo gratiam referes: qui nisi se suo more taltavisset, hodiè te istic muscæ commedissent.*

* Et Quint. lib. 11. ca. 3.

CAP.

CAP. VII.

De geſtu capitis, frontis, oculorum.

ATq; hæc de corporis vniverſi geſtu. Partium item ſua quædam ratio eſt, & quidem præcipua capitis, cum illo corporis ſtatu conſentientis. Demiſſo capite humilitas & modeſtia ſignificatur: & hoc geſtu Poëta verecundiam reginæ exprimit. Æneid. 1. 1

Tum breviter Dido vultum demiſſa profatur.

Eundem modeſtiæ geſtum proponit Homerus Vlyſſis exemplo, quem dicit ſtetiſſe oculis in terram defixis, immotoq; ſceptro; priuſquam illam eloquentiæ procellam effunderet: eoquè geſtu par eſt Ciceronis timorē in principijs ſignificatum eſſe: quinetiã id teſtificatur oratione illâ: *cùm in omnibus cauſis C. Cæſar*, &c. Aſpectus vertitur eódē, quò geſtus corporis: exceptis, quæ aut damnanda, aut removenda ſunt, vt videamur averſari. Æneid. 3. Iliad. 3. 2

---Dij talem terris avertite peſtem.

Æn. 1. *---Haud equidem tali me dignor honore.* 3

Solo tamen capite geſtum facere, aut frequenter facere, vitioſum ſcenecis doctoribus viſum eſt. Frontem ferire in dolore, Ciceroni videtur oratorium, Fabio autem ſcenicum. Sed in ore 4 5

ac vultu sunt omnia: in eo autem ipso dominatus est omnis oculorum. Vultus enim imago est animi, indices oculi. Quarè cùm effeceris ne quid ineptum aut vultuosum sit, tum oculorum magna debet esse moderatio: qui, quot animi motus sint, tot significationes, & communicationes habent. Narium, labrorum, menti, cervicum, humerorum vitia magis notantur.

Humeros jactabat Demosthenes: sed hoc vitium ita dicitur emendâsse: vt cùm in angusto quodam pulpito stans diceret, hasta humero dependens immineret, vt si calore dicēdi vitare id excidisset, offensatione illa cōmoneretur.

CAP. VIII.

De Gestu brachij, manus, digitorum.

AT brachium procerius proiectum, quasi quoddam telum orationis est: continuosq; ac decurrētes locos maximè decet: & cùm speciosius quiddam vberiusq; dicendum est (sicut illud, **Saxa atq; solitudines voci respondēt*) expatiatur in latus, & ipsa quodammodo se cum militari isto gestu fundit oratio. Siniſtrum verò brachium, si quid eo agendum sit, eousq; allevandū est, vt quasi normalem angulum faciat. Manus autem minùs arguta, digitis subsequēs verba, non exprimens, tantum potest, vt sine hac

*Quintil. lib. 11. ca. 3.

hac trunca videatur actio. Nam cæteræ partes loquentem adjuvant: manus propè ipſa loquitur. Hinc Perſianum illud Satyr. 4.

Ergo vbi commotâ fervet plebecula bile,
Fert animus calidæ feciſſe ſilentia turbæ
Maieſtate manus.

Siniſtra autem ſola nũquam geſtum facit: dextræ ſeſe frequenter accommodat. Sic junctis manibus Aporia illa Gracchana agenda eſt: *Quò me miſer conferam?* &c. Quantus verò ſit junctarum manuum geſtus, exemplum poëtæ demonſtrat. Æneid. 1. 4

Ingemit, & duplices tendens ad ſydera palmas
Talia voce refert: O terq; quaterq; beati,
Queis ante ora patrum Troiæ ſub mœnibus altis
Contigit oppetere!---

Hîc poëta geſtum præmonſtravit. Manus verò complodere eſt ſcenicum. Atq; hæc de vniverſâ manu: in cujus digitis ſingularis geſtus quidam eſt: atq; ille inprimis maximè communis, quo medius digitus in pollicẽ contrahitur explicatis tribus: & geſtus eſt inſtantior: & tribus pollice preſſis, index ille (quo Craſſum in exprimẽdo animi dolore, atq; impetu ſcienter uſum ſignificat Antonius) explicari ſolet. Is in exprobrando & indicando (ũndè ei nomen eſt) alternatâ ac ſpectante humerum manu, paulùm inclinatus affirmat: verſus in terram urget:

5

1

2

1

11

aliquando

III aliquandò pro numero unitatis est. Est autem
3 & ille verecundæ orationi aptissim⁹, quo quatu-
or primis leuiter in summũ coëuntibus digitis,
non procul ab ore aut pectore fertur ad nos
manus: & deindè prona ac paululùm prolata
laxatur. Quintilianus credit hoc modo cœpisse
Demosthenem in illo p[illegible] Ctesiphonte timido
summissoq; principio: sic item formatam Cice-
ronis manum, cùm diceret, *Si quid est in me in-
genij (judices) quod sentio quàm sit exiguum,*
&c. Atque digitorum gestus tam insignis est.

CAP. IX.

De gestu pectoris, fœmoris, pedis.

1 IN cæteris vitia ferè notata sunt: ut pectus ac
2 ventrem projicere: cędere etiam pectus Fa-
3 bio scenicum est. At femur ferire (quod Athe-
nis primus fecisse creditur Cleon) usitatum: &
indignatos decet, & excitat auditorẽ. In pedi-
4 bus verò status & incessus observatur. In dex-
trum verò ac lævũ latus vacillare, alternis pedi-
5 bus insistendo, ridiculum est. Supplosio tamen
pedis in contentionibus & incipiendis & fini-
6 endis est opportuna. Incessus permissus est ora-
tori, sed rarius & tantùm in causis publicis, ubi
suggestũ amplum & spatiosum est: ubi etiam
multi sunt judices: proindeq; in senatu, ubi
plures,